

รายงานการวิจัย
เรื่อง

**การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1**

**The Curriculum Development for Knowledge Based on
Sufficient Economy in Educational School in
Phitsanulok Educational Area Zone 1.**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชฎานิษฐ์ ศศิวิมล
อาจารย์สุภาภรณ์ บัณฑิตย์

**งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ประจำปี 2551**

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
ชื่อผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิชฐ์ ศศิวิมล อาจารย์สุภาภรณ์ บัณฑิตย์
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โรงเรียนวัดจุฬามณี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรและแบบประเมินการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการวิเคราะห์เชิงเหตุผล ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของโรงเรียนวัดจุฬามณี พบว่า โรงเรียนมีข้าราชการครูทั้งหมด 10 คน มีครูอัตราจ้าง 2 คน รวมมีบุคลากร 12 คน มีนักเรียนทั้งหมด 137 คน เป็นชาย 83 คน เป็นหญิง 54 คน เปิดทำการสอนระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สภาพปัญหาของโรงเรียนวัดจุฬามณี พบว่า ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมีคุณลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ นอกจากนี้ พบปัญหาด้านครูที่ต้องรับภาระงานมากทั้งภาระงานสอนและงานด้านนโยบายที่ต้องการให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการบริหาร โครงการต่าง ๆ ครูขาดทักษะการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง และไม่มีความสามารถในการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นครูมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนพบว่า ครูได้รับความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะจากการฝึกปฏิบัติจนสามารถพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงได้ตามลำดับขั้นตอน และสามารถนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผู้เรียนที่สามารถนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

The Knowledge – Integrated Curriculum Development in Sufficiency Economy of Schools
in The Office of Educational Area Zone 1

ABSTRACT

The objectives of this research were to study status, problems and school need in curriculum development emphasized on sufficiency economy as well as to developed integrated – curriculum about those. Sample groups were administrator, teachers and students of Watchulamanee School in The office of Educational Area Zone 1. One hundred and thirty persons were selected by purposive sampling. Participatory action research method was used to collected data which research tools were interview form and assessment form. Quantitative data were analyzed by percentage, mean and standard deviation while qualitative data by content analysis.

The results of this research were as follows:

1. Watchulamanee school have 12 teachers, 83 male students and 54 female students which it managed learning and teaching from kindergarten to prathom sueksa 6 level. The problems of school were such as : skill, knowledge and desirable characteristics of students were in the fair level, teachers have many working load and lack of skill for management in integrated activities especially sufficiency economy, so they need to developed integrated – curriculum for application to learning and teaching.

2. Teachers accepted knowledge, understanding, skill and ability to developed integrated – curriculum in sufficiency economy and they could managed learning and teaching in efficiency, which affected to students that could applied knowledge into daily life.

Keywords : Curriculum Development, Sufficiency Economy

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นวิจัยในชุดโครงการที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548 - 2551 ที่เน้นการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีงบประมาณ 2551 ที่นำแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นฐานในการพัฒนางานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อาทิเช่น อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา คณบดีคณะครุศาสตร์ และคณาจารย์คณะครุศาสตร์ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากวิทยากรที่เป็นอาจารย์ในสังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร และศึกษานิเทศก์ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้บริหารโรงเรียนวัดจุฬามณี คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองและนักเรียนในโรงเรียนวัดจุฬามณี

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความอนุเคราะห์และความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวนามมาแล้วข้างต้น มา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	7
การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา	20
การพัฒนาหลักสูตร	29
การบูรณาการกับการเรียนการสอน	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาใน การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	65
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	70

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	81
วิธีดำเนินการวิจัย	81
สรุปผลการวิจัย	82
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก เอกสารหลักฐานและคู่มือหลักสูตร	
ภาคผนวก ข ภาพประกอบกิจกรรม	
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ข้อมูลครูและบุคลากร โรงเรียนวัดจุฬามณี	66
2 ข้อมูลจำนวนนักเรียนและห้องเรียน โรงเรียนวัดจุฬามณี ปีการศึกษา 2551	66
3 ข้อมูลภาระงานของครู	68
4 การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการอบรมเชิงปฏิบัติการ	71
5 ผลการประเมินหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงด้านความเหมาะสม	73
6 ผลการประเมินหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงด้านความสอดคล้อง	74
7 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1	75
8 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2	76

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
2 องค์ประกอบและแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	17
3 ความเชื่อมโยงของแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดในสถานศึกษา	26
4 ขั้นตอนการดำเนินการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา	28
5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์	33
6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา	34
7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์และอเล็กซานเดอร์	35
8 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของจอห์นสัน	36
9 กรอบแนวคิดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	58

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบันตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกระแสบริโภคนิยม (Consumerism) และกระแสวัตถุนิยม (Materialism) ซึ่งนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) จากประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มุ่งขายสินค้าและตลาดเพื่อหารายได้เข้าประเทศ (จรัญ จันทลักขณา, 2549:19) จากสิ่งดังกล่าวทำให้สังคมไทยมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในเชิงความยั่งยืน เรายังขาดภาวะสมดุล บางเรื่องยังอยู่ในขั้นวิกฤติ อันมีเหตุที่เกิดจากสภาพภายในสังคมเราเอง และการคล้อยตามกระแสโลกาภิวัตน์ของสังคมโลก พบว่าผลจากวิกฤติเศรษฐกิจทำให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น มีปัญหาทางสังคมด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ครอบครัวแตกแยก ความยากจน อาชญากรรม ยาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า คุณภาพการศึกษาของประชากรไทยโดยเฉลี่ยต่ำลง และมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน การศึกษาขาดเอกภาพในด้านนโยบาย สถานศึกษาขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ชุมชน สถาบันทางสังคม คนในสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม คนส่วนใหญ่ขาดความสามารถในการกลั่นกรองคัดสรรทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย สถาบันศาสนาได้รับการยอมรับน้อยลง ยังคงเน้นนวัตกรรมมากกว่าการเน้นด้านหลักธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545:1-2)

นอกจากนี้ประชากรไทย ยังประสบปัญหาวิกฤติทางค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป โดยมีผลกระทบจากการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างระบบ ไม่สามารถคัดกรองเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี ขาดจิตสำนึกสาธารณะ และขาดคุณธรรมอื่น ๆ อันนำไปสู่ปัญหาสังคมต่าง ๆ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัส ชี้นะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ดังพระบรมราชโชวาท และพระราชดำรัสนับแต่ปี พ.ศ. 2517 ที่ได้ทรงย้ำถึงแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนบนหลักแนวคิดการพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอดี พอกิน พอใช้ และมีความสุข โดยให้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นอกจากนี้ยังทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท การมีคุณธรรมเป็นกรอบในการคิด เพื่อสังคมจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจทำให้สังคมไทยได้ตระหนักในการน้อมนำพระราชดำรัส ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติมากขึ้น โดยรัฐบาลได้ขอพระราชทานมาเป็นแนวคิดหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งถือเป็นแผนหลักในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งมีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 ระบุว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัตินั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายไว้ในการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์สันติวิธี พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ซึ่งระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการวางรากฐานทางสังคมที่จะช่วยขับเคลื่อนหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงให้ เป็นไปได้อย่างเป็นรูปธรรม และในการขับเคลื่อนจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีได้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือบุคลากรในสถานศึกษา จะต้องเห็นคุณค่า มีความศรัทธาที่จะใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และมีแรงจูงใจในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (ปริยานุช พินุลสรารุช, 2550:20) และครูต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เด็กและเยาวชนสอนให้คิดเป็น เข้าใจหลักเหตุผล มีความคิดในเชิงสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของศีลธรรมและการพัฒนาจิตใจควบคู่กันไป (สุเมธ ดันติเวชกุล, 2549:127)

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาที่สามารถบูรณาการและมีความต่อเนื่องต่อการปฏิบัติจริง ก็คือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ในฐานะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม มีพันธกิจที่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษาในท้องถิ่นเพราะเป็นปรัชญาหลักของมหาวิทยาลัย จึงเห็นว่าควรจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดให้ครูได้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร ซึ่งใช้สาระและขอบข่ายตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1.1 ผู้อำนวยการ	จำนวน 1 คน
1.2 ครูผู้สอน	จำนวน 9 คน
1.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6	จำนวน 100 คน
1.4 ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน 12 คน
1.5 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 8 คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน 130 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนวัดจุฬามณีเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ใช้เวลาในการทำวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม 2551 – มกราคม 2552 โดยใช้เวลาในการทดลองใช้หลักสูตรในชั้นเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ด้านองค์ความรู้ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับบริบท สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชน และสถานศึกษา และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการและปัจจัยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

2. ประโยชน์ด้านการพัฒนา บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน ได้รับการพัฒนาจากกระบวนการวิจัย

3. ประโยชน์ด้านผลผลิต ได้หลักสูตรบูรณาการที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคลากรในโรงเรียนและนักเรียน

นิยามศัพท์

หลักสูตร หมายถึง การวางแผนจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลการเรียนรู้และคุณสมบัติที่สังคมต้องการ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย ในที่นี้จะเป็นการปรับปรุงหลักสูตรซึ่งหมายถึงการแก้ไขหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

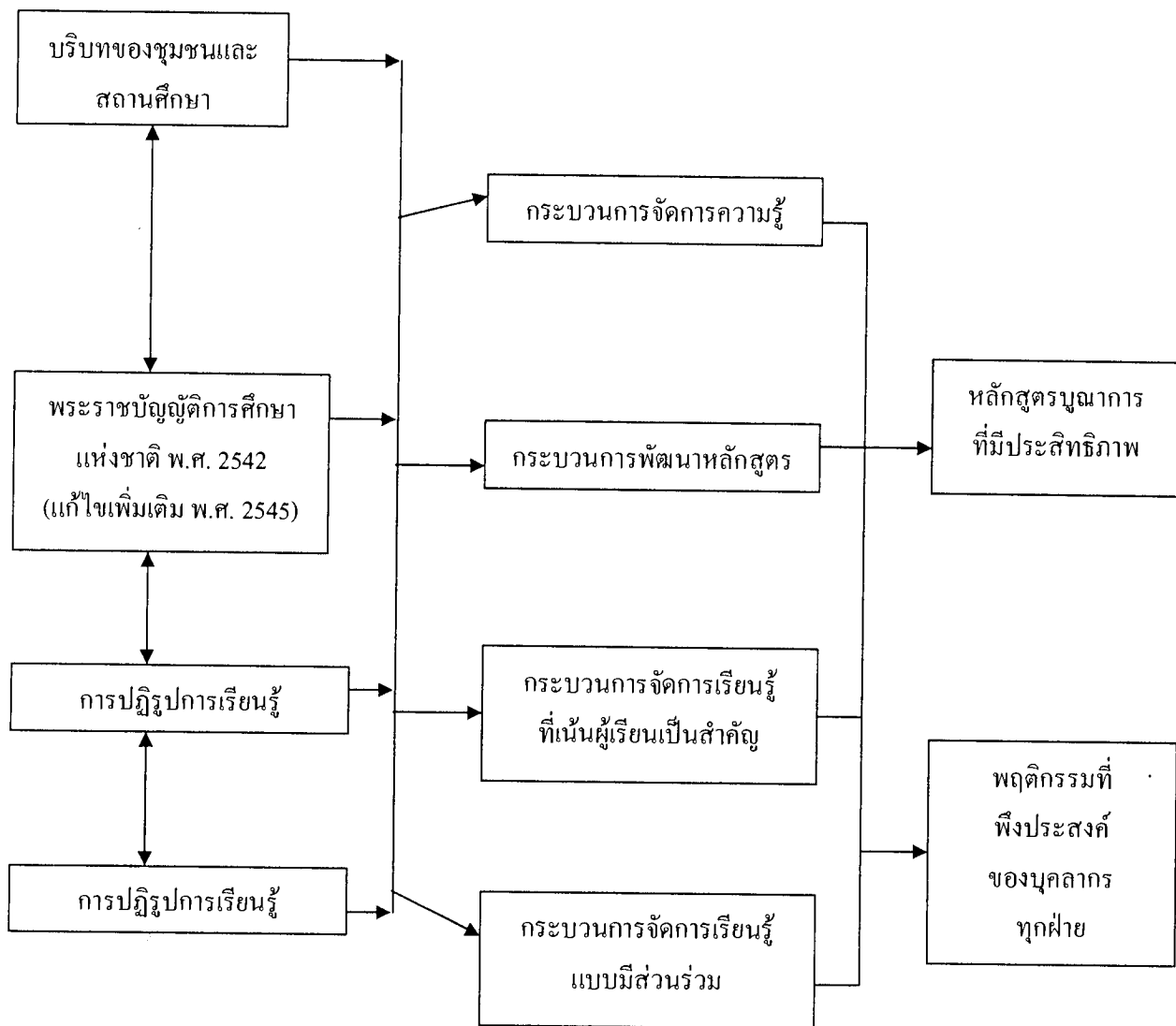
การบูรณาการ หมายถึง การเชื่อมโยงเนื้อหาสาระ แนวทางอย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาใช้ความคิดและประสบการณ์ ความสามารถอย่างหลากหลาย

การบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การเชื่อมโยงสอดแทรก สาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การจัดกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึง แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนอย่างมีสติรู้เท่าทันโลก ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง การมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีโดยอาศัยความรู้ และคุณธรรมในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์จากสภาพบริบท ปัญหา ความต้องการของครูและนักเรียน ทฤษฎีแนวคิดด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักการเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.1 ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.2 ความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.3 องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.4 ข้อคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา
2. การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
 - 2.1 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
 - 2.2 แนวทางการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
3. การพัฒนาหลักสูตร
 - 3.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 3.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
 - 3.3 รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตร
4. การบูรณาการกับการเรียนการสอน
 - 4.1 ความหมายของการบูรณาการ
 - 4.2 รูปแบบและลักษณะของการบูรณาการ
 - 4.3 ลักษณะการสอนแบบบูรณาการ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

นิคม มุสิกคามะ (2542:3) ให้ความเห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางพัฒนาตามทฤษฎีใหม่ที่ทำให้ประเทศไทยอยู่ในสังคมโลกได้อย่างสง่างามน่าภูมิใจ โดยที่สามารถผลิตทรัพยากรได้ตามภูมิปัญญาและเทคโนโลยีแบบไทย มีความพอเพียงในครอบครัว ชุมชน มีความเข้มแข็งช่วยตนเองได้ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในศาสนา มีสังคมที่สงบสุข กินดีอยู่ดีขึ้น การผลิตอุดมสมบูรณ์พอเพียงที่จะค้าขายไปยังต่างประเทศ

เสน่ห์ จามริก (2543:1) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงให้ความหมายเป็นทั้งหลักการและกระบวนการทางสังคม ว่ากันตั้งแต่ขั้นพื้นฐานและขยายเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพออยู่พอกิน

วรรณุช อุษณกร (2544:3) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในแง่มุมต่าง ๆ เอาไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้นคือ ความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาทตนตามฐานะ ตามอัธยาศัย และที่สำคัญคือ ไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่มีพันธนาการอยู่กับสิ่งใด โดยสรุปคือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544:ก) เศรษฐกิจพอเพียง คือ การวางรากฐานอันมั่นคงและยั่งยืนของชีวิต

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (อ้างถึงใน ปิยนุตร หล่อไกรเลิศ : 2547:4) กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิค แต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมาก เพราะต้องรวมเอา 1) อุดมการณ์บางอย่าง 2) โลกทัศน์บางอย่าง 3) ความสัมพันธ์บางอย่าง 4) ค่านิยมบางอย่าง อยู่ในนั้นด้วยจึงนับไว้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ทั้ง 4 ประการที่จะกล่าวถึงนี้คือ ส่วนที่เรารู้จักกันว่าวัฒนธรรมนั่นเอง "...ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงนิยามกันไว้เพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือ วัฒนธรรม ไม่ใช่เทคนิคการเพาะปลูกหรือศิลปกรรม ความไม่ละโมภและการประหยัดเท่านั้นแม้ว่าจะเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของเศรษฐกิจพอเพียงก็ตาม"

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต อ้างถึงใน ปิยนุตร หล่อไกรเลิศ : 2547:3) ได้ให้ความหมายว่า ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง อาจมองได้ 2 ด้าน คือ มองอย่างวัตถุนิยม และมองแบบจิตวิสัย

1. มองอย่างวัตถุนิยม มองภายนอกคือ ต้องมีกิน มีใช้ มีปัจจัยสี่เพียงพอ ที่เราพูดว่าพอสมควรตามอัธยาศัย ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ

2. มองแบบจิตวิสัย ด้านจิตใจภายในคือ คนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็เป็นการเพียงพอทางจิต

กรมการศาสนา (2550:1) ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทศรสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียวเพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสร้างความสำเร็จก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2550:1) ให้ความหมาย “เศรษฐกิจพอเพียง” (Sufficiency Economy) ไว้ว่า เป็นปรัชญาชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

จากที่ผู้รู้ได้ให้ความหมายและขอบข่ายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่กล่าวถึง แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันแต่อยู่ภายใต้ความพอเพียง ความมีเหตุผล และต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีความสำนึกในคุณธรรม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีสติ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการใช้ชีวิต

นอกจากความหมายดังที่สรุปไว้แล้ว ผู้วิจัยจะขอนำเสนอที่มาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานไว้ในโอกาสสำคัญ ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 มาจนถึงปี พ.ศ. 2550 โดยสังเขป ดังนี้

ประมวลพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัสแรก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ทรงเน้นความสำคัญของความ “พออยู่พอกิน” ว่ามีผลอย่างไรต่อราษฎรและประเทศชาติ และได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้ (กรมการศาสนา : 2550)

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้าง ค่อยเสริมความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของ

ประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517

ต่อมาทรงมีพระราชดำรัสที่พระราชทานในโอกาสสำคัญอีกมากมาย รวมถึงหลักธรรมที่ปรากฏในหนังสือประมวลคำในพระบรมราโชวาทบางตอน (2549) ขออัญเชิญมา 2 หัวข้อ ดังนี้

1. พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ประชาชนชาวไทย เนื่องในงานฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี เมื่อ พ.ศ. 2525 ณ มณฑลสนามหลวง ทรงแนะนำให้คนไทย มีคุณธรรมประจำใจ 4 ประการ ได้แก่

1.1 รักษาความสัจ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์

1.2 รู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจและความดีนั้น

1.3 อดทน อดกลั้นและอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด

1.4 รู้จักละวางความชั่วความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

2. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสตอบแก่พระบรมวงศานุวงศ์ และพสกนิกรที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล ณ สีหบัญชรพระที่นั่งอนันตสมาคม 9 มิถุนายน 2549 คุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรักสามัคคี ที่ทำให้คนไทยเราสามารถร่วมมือร่วมใจกันรักษาและพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันไปตลอดรอดฝั่ง

• ประการแรก คือ การให้ทุกคนคิด พุด ทำด้วยความเมตตา มุ่งดีเจริญต่อกัน

ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงานประสานประโยชน์กันให้งานที่ทำสำเร็จผลทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่นและประเทศชาติ

ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสุจริตในกฎกติกาและในระเบียบแบบแผนเท่าเทียมเสมอกัน

ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำ นำความคิดเห็นของตนให้ถูกต้องอยู่ในเหตุในผล

และได้ทรงเน้นย้ำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องตลอดมา เช่น

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้ำสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งทันสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกินและขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน ไม่ใช่ว่า

จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษา ความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...”

“...ประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้กำลังตก กำลังแย่ กำลังยุ่ง เพราะแสวงหาความยิ่งยวด ทั้งใน อำนาจ ทั้งในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ทางอุตสาหกรรม ทางลัทธิ ฉะนั้น ถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความคิดและมีอิทธิพล มีพลังที่จะทำให้ผู้อื่น ซึ่งมีความคิดเหมือนกัน ช่วยกันรักษา ส่วนรวมให้อยู่ดี กินดี พอสมควร ขอย้ำ พอควร พออยู่พอกิน มีความสงบ ไม่ให้คนอื่นมาแย่ง คุณสมบัตินี้จากพวกเราได้...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ณ ศาลาศิตาต้าย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

เมื่อวันพุธ ที่ 4 ธันวาคม 2517

“...เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy คำว่า Sufficiency Economy นี้ไม่มีใน ตำราเศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่...”

“...Sufficiency Economy นั้นไม่มีในตำรา เพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่... และ โดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่า เราก็สามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการ เพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม 2542

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นย้ำถึงความหมายของ เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ซึ่งเป็นคำใหม่ของพระองค์ท่านอีกครั้งในปี พ.ศ. 2543 ว่า “หมายความว่า ประหยัด แต่ไม่ใช่ขี้เหนียว ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วย เหตุผล และผลจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทุกคนจะมีความสุข”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2543

“...คำว่าพอเพียง มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึง การมีพอสำหรับใช้ของท่านั้น แต่มีความหมายว่า พอมีพอกิน... พอมีพอกินนี้ ก็แปลว่า เศรษฐกิจ พอเพียงนั่นเอง...”

“...พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่าง อาจดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ...”

“...Self – Sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิอะไรมีพอที่จะใช้ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเอง...”

“...ฉันพูดเศรษฐกิจพอเพียง ความหมายคือ ทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะของตัวเอง คือทำ จากรายได้ 200-300 บาทขึ้นไป เป็น 2 หมื่น 3 หมื่นบาท คนชอบเอาคำพูดของฉันเศรษฐกิจ

พอเพียงไปพูดกันเลอะเทอะ เศรษฐกิจพอเพียง คือ ทำเป็น Self – Sufficiency Economy มันไม่ใช่ ความหมายแบบที่คิด ที่ฉันคิดคือเป็น Self – Sufficiency Economy เช่น ถ้าเขาต้องการดู TV ก็ ควรให้เขามีดู ไม่ใช่ไปจำกัดเขาไม่ให้ซื้อ TV คุณเขาต้องการดูเพื่อสนุกสนาน ในหมู่บ้านไกล ๆ ที่ ฉันไปเขามี TV คุณแต่ใช้แบตเตอรี่ เขาไม่มีไฟฟ้าแต่ถ้า Sufficiency นั้นมี TV เขาฟุ่มเฟือย เปรียบเสมือนคนไม่มีสตางค์ไปตัด Suit และยี่ห้อ Necktie Versace อันนี้ก็เกินไป...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2544 ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข

“...พอเพียงหมายความว่าเราไม่ทุกข์ว่าเขาจะว่า ว่าเราเอาค่าไรมากเกินไป เราไม่เอาค่าไรมาก เราไม่ทำให้ขาดทุน เราไม่ทำให้มีค่าไรมากเกินไป เพราะเราขายกันเอง ไม่ต้องขายแพงกันเอง ไม่ต้องซื้อแพง ฉะนั้น เศรษฐกิจพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าขาดทุน ขาดทุนก็ขาดทุน แต่ ว่าขาดทุนกำไรของเรากันเองกันเอง...”

“...พูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาหลายปีแล้ว ไม่ค่อยเข้าใจ เพิ่งเข้าใจกันเดือน 2 เดือนนี้ ฉะนั้น ก็ขอไปศึกษาต่อเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พอเพียงคืออะไร ไม่ใช่เพียงพอเพราะว่าไม่ได้ หมายความว่าให้ทำกำไรเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้นเอง ทำกำไรก็ทำ ถ้าเราทำกำไรได้ดีมันก็ดี แต่ว่า ขอให้พอเพียง คือถ้าเอากำไรหน้าเลือดเกินไป มันไม่ใช่พอเพียง...”

“...ปลูกต้นปาล์มแล้วมาทำเชื้อเพลิง ต้นปาล์มมาทอดปลา ทอดอะไรต่าง ๆ ได้แล้วก็มาใส่ ในรถดีเซล ได้ใช้แล้วก็ใช้ได้ มันช้าหน่อย วิ่งช้าก็ไม่ใช่โรยแรงรีบ ชีวิตอย่าให้เร่งรีบมาก เกินไป...”

“...ถ้ามีเงินก็ต้องใช้ ไม่ใช่ชี้เหนียว ถ้ามีเงินไม่ต้องชี้เหนียว ซื้อไปเถอะ อะไรก็ตาม เครื่องบิน เรือ รถถัง ซื้อถ้ามีเงินเยอะ ก็ถือว่าสนับสนุนให้จ่าย... คือถ้ามีการจ่ายแต่ถ้าไม่มีก็ระงับ หน่อย ... ใช้เงินให้สมกับที่เรามี ถ้าไม่มีเงินเราจ่ายก็อันตราย แต่ถ้ามีเงิน ถ้าไม่จ่ายก็อันตราย เหมือนกัน เพราะว่าคนที่ไม่มีเงินแล้วไม่จ่าย หมายความว่า จะเก็บไว้ทำอะไร บางคนที่มีเงินแล้วไม่ จ่ายให้คนอื่นจ่าย ก็หมายความว่า คนที่ไม่มีเงินบอกว่าใช้เงินเถิด เพื่อที่จะได้กำไร คนที่มีเงินอยาก ได้กำไร อย่างนี้ไม่ดี ฉะนั้นคนที่ไม่มีเงินก็จ่ายแล้วก็ช่วยคนที่ไม่มีเงิน...อย่างสมัยนี้คนที่ไม่มีเงินให้ใช้ เงินมาก ๆ เพราะว่า ถ้าคนไม่มีเงินใช้เงินมาก ๆ ก็ต้องไปกู้ คนมีเงินมาก ๆ ก็ได้กำไรไม่เพียงพอ...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2550

กล่าวโดยสรุปเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระ ราชดำรัสชี้แนะแนวทางแก่ประชาชนชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี เพื่อใช้เป็นแนวทางใน การแก้ไขวิกฤติให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยใช้ คุณธรรมกำกับความรู้ เป็นการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ เพื่อให้คนอยู่ ร่วมกันอย่างสมดุล ยั่งยืน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2550 (2550:77-82) ได้กล่าวถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศใน 6 ประการดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการขจัดความยากจน และการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของคนจน
2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชนและการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ
3. เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการทำธุรกิจที่เน้นผลกำไรระยะยาวในบริบทที่มีการแข่งขัน
4. หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ
5. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบ โดยฉับพลัน เพื่อปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการเติบโตที่เสมอภาคและยั่งยืน
6. การปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียง จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยม และความคิดของคน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

นอกจากนี้แล้ว คณะทำงานขับเคลื่อนด้านการศึกษา ยังได้ระบุถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคนด้านการพัฒนาเพิ่มอีก 4 ประการ ดังนี้

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้นักศึกษามีความพออยู่ พอกิน พอใช้ พึงตนเองได้ และมีความสุขตามอัธยาศัย
2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้นักศึกษายู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเสรีภาพสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอารัดเอาเปรียบ แบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตา และจิตสาธารณะ
3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้นักศึกษายู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ทำลายเห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้นักศึกษาอยู่อย่างมีรากเหง้าทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ค่านิยม และเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล/สังคม

สรุปได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อพัฒนาประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันสูง ให้มีความพออยู่ พอกิน พอใช้ สามารถพึงตนเองได้ อย่างมีความสุขตามอัธยาศัย เห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สืบทอดมรดกทาง

วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญา ค่านิยม ของตน แสดงถึงความเอกลักษณ์ของชาติไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยมุ่งวางรากฐานการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ซึ่งผลการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ประเทศไทยยังคงมีปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศที่ยังขาดสมดุล การพัฒนาประเทศดังกล่าวจึงยังไม่สอดคล้องตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเท่าที่ควร เศรษฐกิจของประเทศยังพึ่งพาภายนอกเป็นหลัก และไม่เข้มแข็งพอที่จะพร้อมรับการปรับตัวต่อภาวะความผันผวนจากโลกาภิวัตน์ และยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และผลประโยชน์จากการพัฒนา ขณะที่ภูมิคุ้มกันของสังคมไทยลดลงจากกระแสบริโภคนิยมเกิดความย่อหย่อนทางศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ลดลง เช่นเดียวกับการให้คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นคนที่เสื่อมถอยลง ตลอดทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยังคงได้รับผลกระทบจากปัญหาขาดสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์กับการอนุรักษ์ฟื้นฟู ซึ่งนับเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) จึงยังคงัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน โดยที่วิสัยทัศน์ของประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดไว้ว่ามุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุ่งนุ่ ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบอบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาลดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” (คณะทำงานจัดทำแนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2551:4-5)

องค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548:37-42) ได้นำเสนอองค์ประกอบที่เป็นหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และ

เป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตน ทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียง จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการพร้อม ๆ กันดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น

• หลักของความพอประมาณ (พอดี) สรุปได้ 5 ประการดังนี้

3.1.1 พอดีด้านจิตใจ เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม

3.1.2 พอดีด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

3.1.3 พอดีด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบและเกิดความยั่งยืนสูงสุด

3.1.4 พอดีด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและพัฒนาจากภูมิปัญญาชาวบ้านก่อน

3.1.5 พอดีด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ

หลักของความมีเหตุผล สรุปได้ 5 ประการ ดังนี้

3.2.1 ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดความฟุ่มเฟือย ในการดำรงชีพ

3.2.2 ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพ

3.2.3 ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าขายประกอบอาชีพ แบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง

3.2.4 ไม่หุยนึ่งที่จะหาทางในชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก

3.2.5 ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลด เลิก สิ่งชั่วกึเลสให้หมดสิ้นไป ไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวเอง ทำลายผู้อื่น พยายามเพิ่มพูนรักษาความดี ที่มีอยู่ให้คงงาม สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3 ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที ซึ่งหลักของควมมีภูมิคุ้มกัน ควรคำนึงถึง 2 ลักษณะ คือ

3.3.1 ภูมิปัญญา คือ มีความรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง

3.3.2 ภูมิธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ขยันอดทนและรู้จักการแบ่งปัน

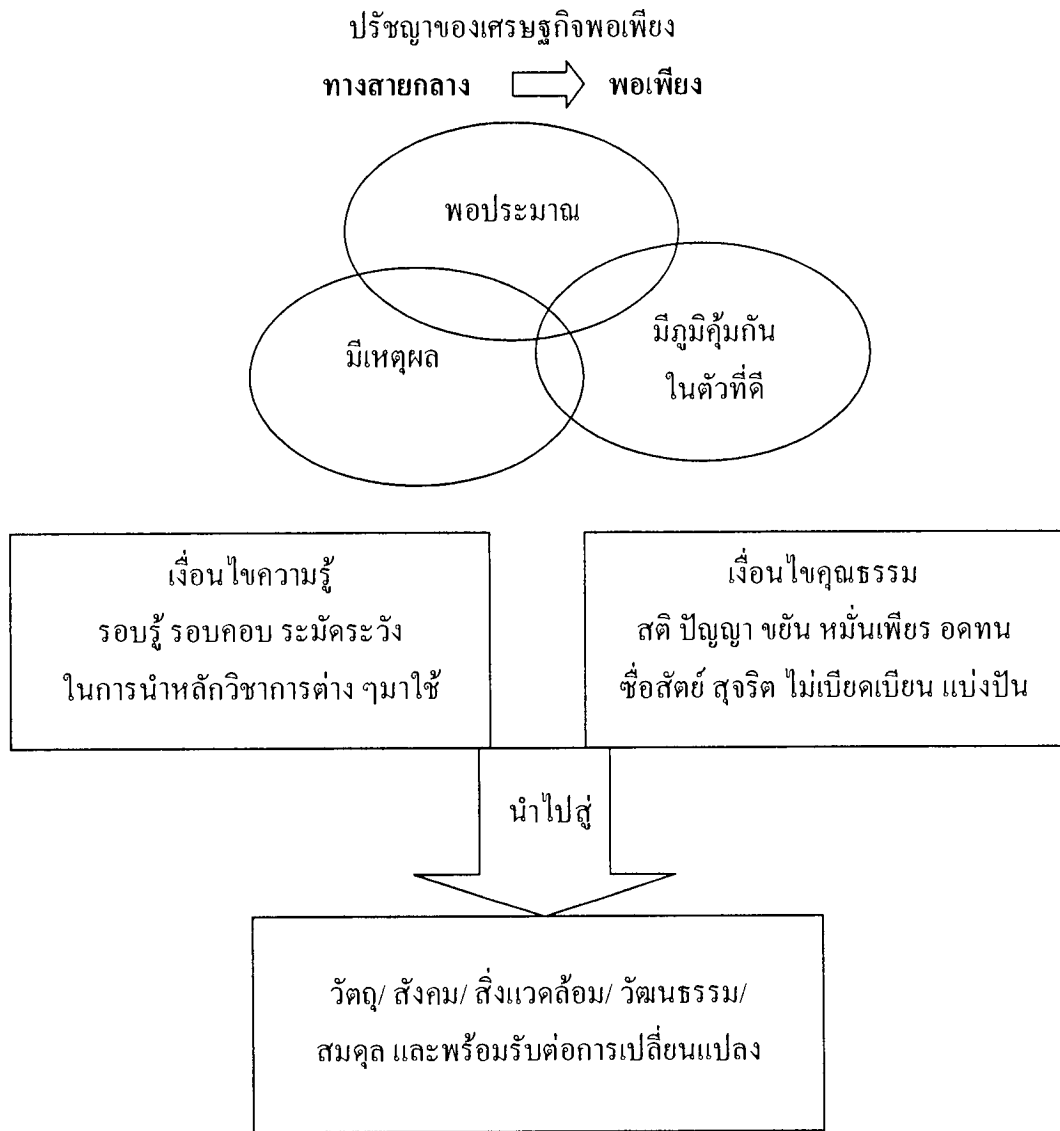
3.4 เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจ และการกระทำเป็นไปพอเพียง จะต้องอาศัยทั้งคุณธรรมและความรู้ ดังนี้

3.4.1 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องสร้างเสริมให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วยด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิตและด้านการกระทำคือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

3.4.2 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยการศึกษาให้มีความรอบรู้ เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบและความระมัดระวัง ที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและขึ้นปฏิบัติ

5. แนวทางการปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ซึ่งจะขนานนำเสนอดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 2 องค์ประกอบและแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา

จิตราขุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (มติชน 2549) กล่าวว่า ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 แต่สามารถพลิกฟื้นกลับคืนมาได้อย่างรวดเร็ว เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับคนไทย ซึ่งตลอดรัชสมัยของพระองค์ท่านมีโครงการในพระราชดำรินานกว่า 3,000 โครงการ เกิดขึ้นเพราะพระองค์มีจุดมุ่งหมายให้คนไทยมีสุขภาพดี โครงการของพระองค์ให้ประโยชน์ต่อกันนับล้านคน มีเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้น มีน้ำใช้อย่างยั่งยืน และมีการแก้ไขเพื่อลดภาวะน้ำท่วม ซึ่งพระองค์ทรงรับสั่งว่าเราจะไม่เป็นเหยื่อของความเปลี่ยนแปลงที่เราไม่สามารถควบคุมได้ หลักของเศรษฐกิจพอเพียงจะตอบรับกับความเปลี่ยนแปลง และจะเป็นตัวแก้ไขปัญหาด้านมืดของโลกาภิวัตน์

ขณะเดียวกันในส่วนของการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปลูกฝังให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงจากการปฏิบัติจริงในโครงการอาหารกลางวัน และเมื่อปี 2543 นักเศรษฐกิจพอเพียงได้จัดทำเป็นหลักสูตรบรรจุไว้ในเนื้อหาของการศึกษาทุกระดับชั้น รวมทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัย จนถึงขณะนี้ได้พัฒนาหลักสูตรไปถึงระดับปริญญาตรีและโทแล้ว

ดร.วิจิตร ศรีสอาน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.2550) กล่าวปราศรัยในนามตัวแทนรัฐบาลในการประชุมยูเนสโกครั้งที่ 34 เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2550 ณ สำนักงานใหญ่ยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยสรุป ได้กล่าวถึงประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาปวงชนเป็นอย่างมาก เพราะเชื่อมั่นว่า การพัฒนามนุษย์เป็นรากฐานของการพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจทั้งนี้ มีความจำเป็นที่จะต้องเน้นเรื่องคุณภาพการศึกษา เนื่องจากยังมีช่องว่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มคนในประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา รวมทั้งคนในเมืองและชนบท ดังนั้นการที่ยูเนสโกกำหนดให้ทุกคนทั่วโลกมีการศึกษาภายในปี 2558 นั้นจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาด้วย เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจว่าการเรียนการสอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ประเทศไทยได้ขาดรับทศวรรษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศชาติ โดยได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาเพื่อสันติภาพ สิทธิมนุษยชนศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษาและทักษะชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเน้นความพอประมาณ การใช้จ่ายที่พอเพียงและเป็นแนวทฤษฎีที่ครอบคลุมไปยังคนทุกกลุ่มของประเทศ

ดร.สุเมะ ตันติเวชกุล (กมชัคดี.2550) เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “การพัฒนาเด็กไทยตามแนวโครงการพระราชดำริ” จัดโดยสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย ว่าสภาพแวดล้อมมีผลอย่างมากต่อเด็กทำให้เด็กยุคนี้เปลี่ยนไป หากครูต้องการจะสอนเศรษฐกิจพอเพียง หรือโครงการพระราชดำริให้กับเด็ก ครูต้องเข้าใจก่อนจึงจะถ่ายทอดได้ถูกต้องและต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก โดยเฉพาะชั้นอนุบาล ซึ่งถือเป็นฐานรากของเด็กทุกคนจึงมีความสำคัญมาก และปัจจุบันนักเรียนมีน้อย ไม่ค่อยมี มีแต่ “นักเรียน” ที่เลียนแบบครู ครูทำอะไรหรือให้ทำอะไรก็ตามครู ทำให้เด็กไม่มีกระบวนการความคิดที่จะหาคำตอบกับทุกอย่าง ดังนั้น แนวทางที่ถูกต้องคือ ต้องสอนโดยให้เด็กได้ปฏิบัติจริง เช่น การสอนเรื่องพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ไม่ควรสอนเพียงบอกให้เด็ก ๆ รู้จัก แต่ก่อนที่จะสอนนักเรียนให้รู้จักพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องสอนในสิ่งที่พระองค์ทรงปฏิบัติและให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติตาม เช่น การปลูกต้นไม้ สอนให้รักสิ่งแวดล้อม การรักษาป่าและแหล่งน้ำ เด็กจะได้จดจำได้ดีและเติบโตในแนวทางที่ถูกต้อง “เมื่อหลายปีก่อน คงได้เห็นเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ที่ใดก็จะมีเด็กโรงเรียนไกลกังวล ตามเสด็จฯ โดยตลอด สิ่งเหล่านี้เป็นการปลูกฝังเด็ก ๆ จากโครงการพระราชดำริ และยังทรงสอนครูว่า การสอนในห้องเรียนไม่พอ เด็กต้องได้เห็นภาพ และปฏิบัติจึงจะจดจำอยู่ในตัวเด็กได้ตลอด หรือเรียกว่า Learning by doing”

รศ.ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ (รัฐบาลไทย. 2550) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ บันทึกเทปโทรทัศน์รายการ Money Channel เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2550 ตอนเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมเผยแพร่ทาง True Vision 80 และสถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 ช่วงเดือนธันวาคม 2550 ณ ห้องรับรองรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า หลักเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องมีการพึ่งพา เรื่องของคุณธรรม โดยนำกิจกรรมที่จะส่งเสริมคุณธรรมเข้ามาร่วมด้วย รวมถึงการนำแนวทางที่ดี อย่างเช่น โรงเรียนวิถีพุทธเข้ามา ถึงแม้จะเป็นนโยบายที่มีอยู่แล้วถ้าดีก็ควรนำมาใช้และควร ส่งเสริมการสอนในวิชาศีลธรรม หน้าที่พลเมืองให้มากขึ้น ในที่นี้ กระทรวงศึกษาธิการก็ได้พัฒนา นุเคราะห์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหนึ่ง แต่จะหวังการเห็นผลนั้น ต้องใช้เวลาเหมือนกัน ปลุกต้นไม้ก็เช่นกัน กว่าที่จะเห็นผลได้ก็ช้า การสั่งสอนอบรมเด็กนั้นกว่าเด็กคนหนึ่งจะเป็นคนดีได้ สังคมก็ต้องมีส่วนร่วมด้วย ครอบครัวต้องเข้าใจ รวมถึงโรงเรียนต้องเอาใจใส่ ทุกฝ่ายต้องร่วมมือ กันและหากได้รับความร่วมมือจากสื่อด้วย สังคมก็คงจะดีขึ้น ที่ผ่านมามีสื่อยังไม่ได้ชื่นชมสิ่งดี ๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงรวมถึงในระดับประเทศด้วย โดยส่วนตัวแล้วได้ไป ประชุมที่ยูเนสโก ได้ยกประเด็นการเรียนการสอนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในการประชุมครั้งที่ ผ่านมา ซึ่งก็ได้รับการตอบรับด้วยดีจากหลายประเทศ และหากจะกล่าวไว้ในโลกนี้เรามีทรัพยากร ที่มีค่า ในที่นี้คือเด็กและเยาวชนที่ต้องสอนให้เขารู้จักความพอดี พอประมาณ แต่ไม่ใช่อย่างจำกัด และไม่ใช่เยอะทะยานจนเกินไป ต้องรู้จักตนเอง จึงนับได้ว่าเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีค่า ที่สุด ไม่มีอะไรจะมีค่ามากไปกว่าคน เพราะมรดกอื่นใดอาจหมดไปได้ในเวลาข้ามคืนแต่คนไม่ สูญสลายไปได้โดยง่าย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิอุทิศเวลาในการถ่ายทอด สร้างความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่กลุ่มต่าง ๆ กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะ เป็นเรื่องใกล้ตัว ต้องทำใจให้เป็นกลาง มีเหตุมีผล ใช้เงื่อนไข 3 ข้อ หาข้อมูลในการตัดสินใจ ใน วงการศึกษาควรนำไปสู่การปฏิบัติจริงเพราะต้องมีการพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้เรียน ฝึกความอดทน ขยันหมั่นเพียรชีวิตก็จะประสบความสำเร็จได้

กล่าวโดยสรุป ข้อคิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีส่วนที่จะนำไปบูรณาการกับ การศึกษา เพราะเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่ควรได้รับการปลูกฝังให้รู้จักการปฏิบัติตน โดยให้คุณธรรมกำกับความรู้ ยึดทางสายกลาง ไม่เป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงและจะนำพา การศึกษาให้เป็นฐานในการพัฒนามนุษย์และเศรษฐกิจต่อไป

2. การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

2.1 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย และสอดคล้องกับหลักการของการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (พ.ศ. 2550-2554)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการขับเคลื่อน

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา
2. จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับโดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ ระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ
3. จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

แนวทางการขับเคลื่อน

1. อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปบูรณาการสู่การเรียนการสอน และการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย

แนวทางการขับเคลื่อน

1. ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ 1:10 แห่งในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ
2. ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุน ประสานการดำเนินงานของเครือข่าย

3. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แนวทางการขับเคลื่อน

1. เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการศึกษา โดยจัดทำสื่อรูปแบบต่าง ๆ
2. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล

แนวทางการขับเคลื่อน

ในการติดตามและประเมินผล เพื่อทราบการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการพัฒนาเครือข่าย โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับภูมิภาค และสถานศึกษา

2. กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือและคู่มือในการติดตามและประเมินผล

3. ดำเนินการติดตามประเมินผล และรายงานผล

แนวทางของคณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจสู่สถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

- 1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความเชื่อมโยงกับ

ระบบเศรษฐกิจทั่วไป

- 1.3 เห็นประโยชน์และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม โรงเรียน ชุมชนและพัฒนาสังคมโดยรวม

2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- 2.1 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง ๆ เช่น การผลิตและจำหน่ายสินค้า การ

ให้บริการ การดำเนินธุรกิจขนาดต่าง ๆ การใช้จ่ายและการออม การเกษตร ฯลฯ เพื่อให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้

2.2 มีทักษะค่านิยมและจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียน นำไปสู่ความสันติสุข และรู้จักสามัคคี

2.3 ใช้และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และความสุขอย่างยั่งยืน

2.4 สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หวงแหนทรัพย์สินสมบัติของชาติ รัก และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

3. ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

3.1 ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่ รู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชนและสังคมที่ตนอาศัยอยู่

3.2 ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติปัญญา ความรอบรู้ และรอบคอบในการคิด พุด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

3.3 มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

3.4 มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์ และปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง

3.5 ปฏิบัติตน และดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน ขยันหมั่นเพียร แบ่งปัน มีสติปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.2 แนวทางการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

• 2.2.1 การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษามีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้

1) สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุง หรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา

2) กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของหลักสูตรที่สถานศึกษาปรับปรุง หรือเพิ่มเติม

3) กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง เพิ่มเติมหรือจัดทำ สาระการเรียนรู้ หน่วยการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

2.2.2 การจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่ กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์เน้นการ ปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก

2) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงการงานและอื่น ๆ ทั้ง การศึกษารายบุคคล และเป็นกลุ่ม

3) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude)

2.2.3 การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัด บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝัง หล่อหลอม คุณลักษณะอันพึงประ โยชน์และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร สถานศึกษา โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

1) จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความร่วมมือร่วมใจ ประโยชน์ใช้ สอยเป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย

2) กำหนดระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษาที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เคารพธรรมเนียมปฏิบัติ กฎกติกาของสังคมส่วนรวม เช่น การมีวินัย การรับประทานอาหาร การ เข้าคิว การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ฯลฯ

3) ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การ ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา การฝึกอบรมจิต การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริม ผู้กระทำความดี การส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ฯลฯ

4) การส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการประกวดในรูปแบบต่าง ๆ การหาความรู้ผ่าน สื่อเทคโนโลยี และอื่น ๆ

5) การส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร ครูและบุคลากรใน สถานศึกษา

6) จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.4 การจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1) ทบทวน ปรับปรุง พัฒนาโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้อง หรือรับรองการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2) กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3) ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การปฏิบัติกิจทางศาสนา การฝึกอบรมจิต การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริมผู้กระทำความดี การส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ฯลฯ

4) การส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการประกวดในรูปแบบต่าง ๆ การหาความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีและอื่น ๆ

5) การส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

6) จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.4 การจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1) ทบทวน ปรับปรุง พัฒนาโครงสร้าง และกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้อง หรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2) กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตาม

แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3) พัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความพร้อมในการดำเนินการกระบวนกรบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

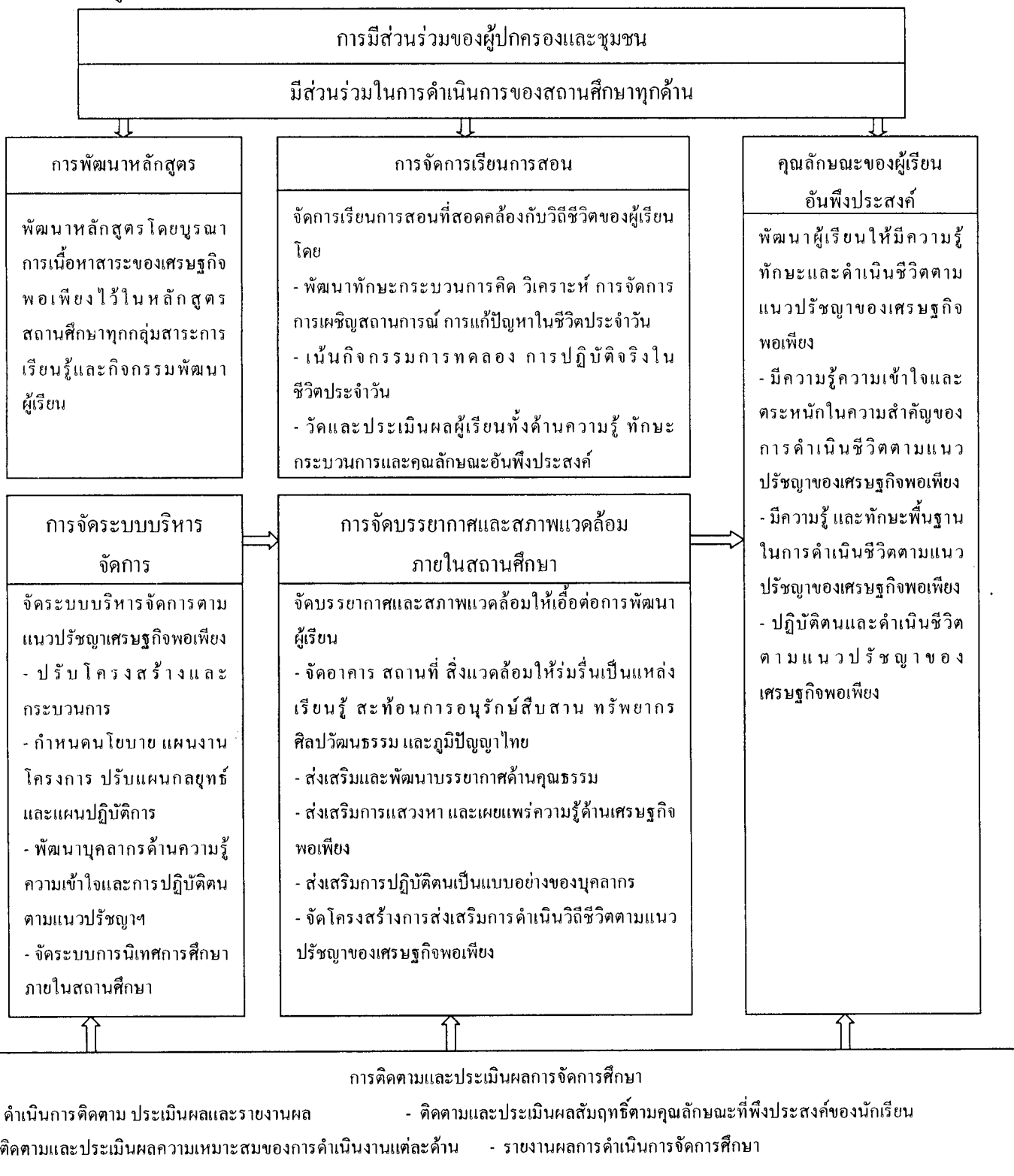
2.2.5 การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนดังนี้

- 1) ร่วมกำหนดนโยบายและการวางแผน
- 2) ร่วมให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
- 3) ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสภาพ และบรรยากาศภายในสถานศึกษา
- 4) ส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ
- 5) ร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

2.2.6 การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวดำเนินการดังนี้

- 1) ติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก
 - ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - ผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน
 - การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
 - ผลการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอกหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน
- 2) ติดตามและประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการในกระบวนการขั้นตอน และกิจกรรมการดำเนินการในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม การจัดระบบบริหารจัดการ การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
- 3) จัดให้ระบบการรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งการรายงานภายในสถานศึกษา การรายงานต่อสาธารณชน และการรายงานหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ

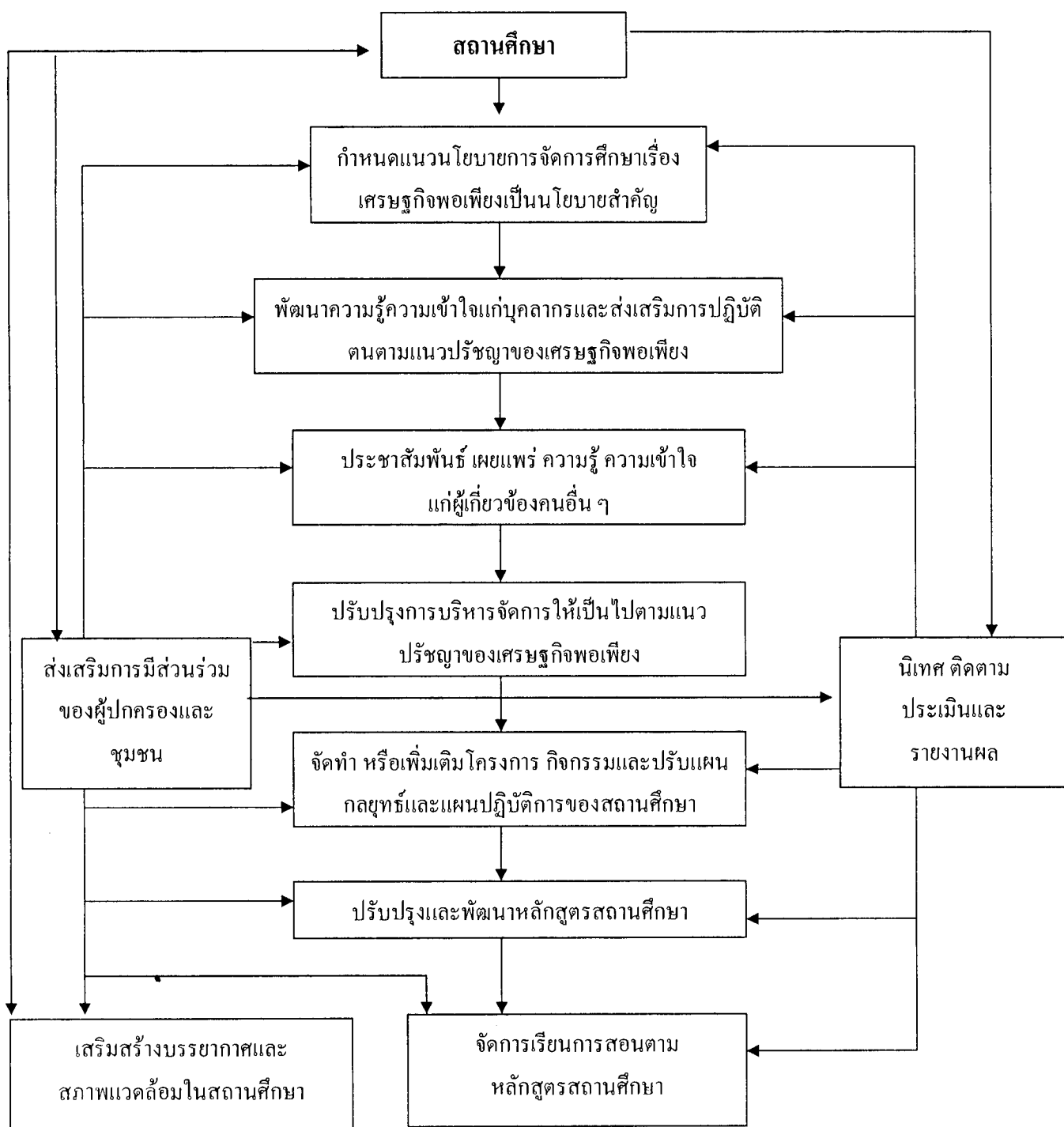
จากแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามประเด็นดังกล่าวข้างต้นเขียนเป็นแผนภูมิเชิงระบบที่แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 ความเชื่อมโยงของแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

การดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษามีขั้นตอนในการดำเนินการโดยสรุปดังนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา
2. พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ
4. ทบทวน หรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาการบริหารจัดการ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. จัดทำ ปรับปรุง หรือเพิ่มเติม โครงการ กิจกรรม และปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
6. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
7. จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา
8. เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
9. จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการ
10. ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนดังแผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการ ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

3. การพัฒนาหลักสูตร

3.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระบบ หากไม่มีหลักสูตรแล้วก็เหมือนครูผู้สอนขาดทิศทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของการศึกษาดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นข้อกำหนดที่สำคัญ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังต่อไปนี้

สังัด อุทรานนท์ (2532) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรคือสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ในลักษณะรายวิชา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่จัดลำดับความยากง่าย หรือมีขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตรประกอบขึ้นด้วยประสบการณ์ในการเรียน ที่วางแผนไว้ล่วงหน้า โดยมีเป้าหมายให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้น สำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตรประกอบด้วยมวลประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับรู้และสนองต่อการแนะนำของโรงเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537:2) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา

ธำรง บัวศรี (2542:7) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมายการจัดเนื้อหา กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ มอบจุดหมายที่กำหนดไว้

เลวิส และ เมยส์ (Lewis and Miel, 1972) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า “กลุ่มของความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับการให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้รับการศึกษาร่วมกับบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น ๆ หรือให้กับตนเอง ในช่วงระยะเวลาและเนื้อหาที่จัดไว้อย่างแน่นอน”

พอสเนอร์ (Posner อ้างจาก Saylov and Alexander, 1974) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า “หลักสูตรคือสิ่งที่กำหนดเป้าหมายของผลผลิต กำหนดสาระไว้ก่อนสอนและระบุลักษณะจุดหมายปลายทางตามที่ต้องการ”

เซย์เลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1974 : 22) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า “หลักสูตรเป็นสิ่งที่ประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดที่เด็กได้รับภายใต้การแนะนำของครู”

เรแกน และเชปเปอร์ด (Ragan and Shepherd, 1977:5) ให้ความหมายว่า “หลักสูตรคือสิ่งที่ประกอบด้วยประสบการณ์ทุกชนิดของเด็กที่โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบ”

กล่าวโดยสรุปหลักสูตร เป็นประสบการณ์ทุกชนิดรวมถึงรายวิชาที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความคาดหวังเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นได้อย่างเป็นสุข

3.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

คำว่า การพัฒนาหรือในภาษาอังกฤษใช้ว่า “development” มีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้น หรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่งคือ ทำให้เกิดขึ้นโดยเน้นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย นอกจากนี้ยังมีคำที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ที่มีนักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้

การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) (Saylor and Alexander, 1974) ให้ความหมายว่า เป็นการทำให้หลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ รวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) (Pratt, 1980 : 5) มีความหมายอยู่ 2 นัย คือ กระบวนการในการเลือกองค์ประกอบต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิควิธีการในการจัดทำหลักสูตร ส่วนอีกความหมายเป็นลักษณะของการจัดเนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์ในหลักสูตร

การสร้างหลักสูตร (Curriculum Construction) (สังัด อุทรานนท์ อ้างอิงจาก Saylor and Alexander 1974) ให้ตามหมายว่าเป็น การสร้างรายวิชาขึ้นมาใหม่รวมถึง มวลประสบการณ์ในหลักสูตร

การแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร (Curriculum Revision) (Taba 1962 : 454 – 455) เป็นการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเฉพาะรายวิชาซึ่งเป็นการแก้ไขบางส่วนของหลักสูตรมากกว่าการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งระบบ

การพัฒนาหลักสูตรกล่าวโดยสรุป มีความหมายที่เป็นการทำให้หลักสูตรที่มีอยู่เดิม อาจเป็นการปรับปรุงแก้ไขบางส่วน เพื่อให้เหมาะกับสภาพแวดล้อม บริบทที่เปลี่ยนไป หรือเน้นการยกร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ เพราะเหตุมาจากปรัชญา ข้อมูลพื้นฐานของสังคมได้เปลี่ยนไปจากเดิมมาก

3.3 รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่น่าสนใจ นักการศึกษา ผู้สอนจะต้องดำเนินการอยู่เสมอ เมื่อสังคมสิ่งหนึ่งสิ่งใดเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นจะทำให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนประสบการณ์ขึ้นมาใหม่ และพร้อมที่จะนำประสบการณ์และความรู้ที่เกิดขึ้นมานั้น ไปพัฒนาตนและสังคมให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

จากหลักการสำคัญที่กล่าวแล้วข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาโดยละเอียดแล้ว หลักการพัฒนาหลักสูตร จะประกอบด้วยหลักการต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. หลักการพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน มีระเบียบแบบแผน และดำเนินงานตามลำดับตามขั้นตอนจนถึงขั้นสุดท้ายอย่างรอบคอบ
2. หลักการพัฒนาหลักสูตรจะต้องเป็นส่วนที่สร้างความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนที่ดีขึ้นกว่าหลักสูตรเดิม
3. หลักการพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงการปรับกระบวนการทัศนัให้เกิดความเข้าใจหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นมาใหม่ โดยทันทีเมื่อหลักสูตรใหม่ได้พัฒนาขึ้นมาและจะนำไปใช้
4. หลักการพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียนที่จะได้รับผลจากหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ ทั้งนี้เป็นการได้ผลทั้งในด้านจิตใจและด้านทัศนคติ
5. หลักการพัฒนาหลักสูตรจะต้องได้รับความร่วมมือและมีการประสานงานเป็นอย่างดีจากผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาดำเนินงานอย่างพร้อมเพรียง
6. หลักการพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีผู้ชำนาญการในการพัฒนาหลักสูตรเป็นผู้นำและมีความสามารถเป็นอย่างดี รู้จักเนื้อหาสาระนั้นอย่างลึกซึ้งดีพอที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น

หลักการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวแล้ว ในการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องกำหนดรูปแบบหรือขั้นตอนกระบวนการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความสะดวก มีระบบและทิศทางที่ชัดเจน ผู้วิจัย จึงขอเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีนักพัฒนาหลักสูตรได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

3.3.1 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Ralph W. Thler) ได้แก่หลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร (Tyler rational) ที่ว่าในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ คือ (Tyler, 1949)

1. มีความมุ่งหมายของการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรแสวงหา
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. จัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ
4. ทราบได้อย่างไรว่าความมุ่งหมายที่กำหนดไว้บรรลุผลแล้ว

หลักการและเหตุผล 4 ประการนี้จะต้องตอบคำถามเรียงกันตามลำดับดังนั้นความมุ่งหมายจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะกำหนดรายละเอียดในข้ออื่น ๆ ตามมารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์มีลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสังคม ผู้เรียน และความคิดเห็นของนักวิชาการจากนั้นจึงเลือกเป็นจุดมุ่งหมายถาวร โดยผ่านการถกเถียงเพื่อคัดเอาเฉพาะสิ่งที่สำคัญด้วยการพิจารณาจากจิตวิทยา

การเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษา และปรัชญาสังคมเพื่อเป็นจุดมุ่งหมายขั้นสุดท้ายหรือจุดมุ่งหมายถาวร ที่นำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

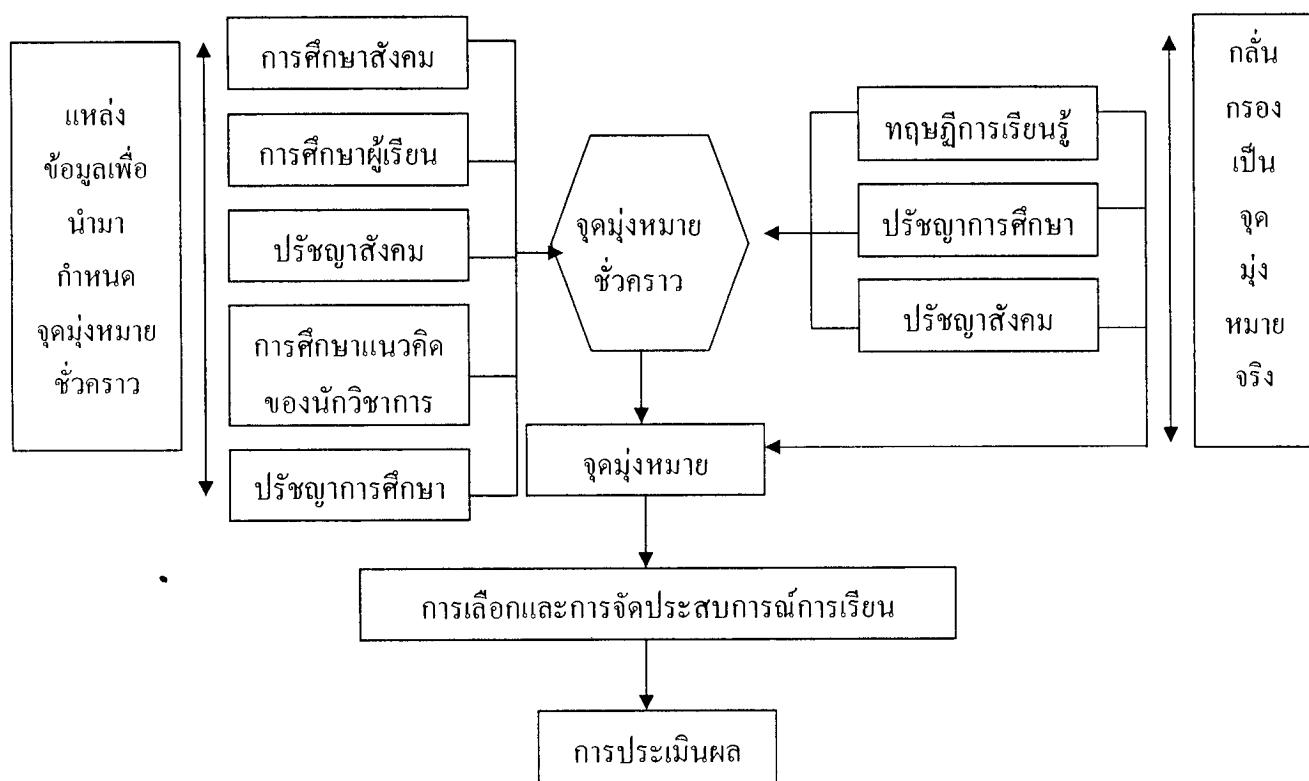
ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์ในการเรียนรู้ มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนควรได้ฝึกกิจกรรมและเรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย
2. กิจกรรมและประสบการณ์ ควรจะทำให้ผู้เรียนพอใจที่จะปฏิบัติตาม พฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย
3. กิจกรรมและประสบการณ์อยู่ในขอบข่ายที่ปฏิบัติได้
4. กิจกรรมและประสบการณ์หลาย ๆ ด้านอาจนำไปสู่จุดมุ่งหมายเพียงข้อเดียว หรือกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้เพียงหนึ่งอาจตอบสนองจุดมุ่งหมาย หลาย ๆ ข้อได้

ขั้นที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดประสบการณ์ให้เป็นหน่วยต้องมีการ สำนวความสัมพันธ์ทางด้านเวลาและเนื้อหา โดยมีเกณฑ์ในการจัดอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ความ ต่อเนื่อง (Continuity) การเรียงลำดับขั้นตอน (Sequence) และการบูรณาการ (Integration)

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่พิจารณาว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นบรรลุ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

จากรูปแบบแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์สามารถสรุปเป็นแผน ดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทยเลอร์

3.3.2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของทาบา (Hilden Taba) มีลักษณะจากล่างขึ้นบน (Grassroots Approach) โดยใช้วิธีอุปนัย (Inductive Approach) ทาบาเสนอไว้ว่าหลักสูตรควรมาจากครูผู้สอนมากกว่าผู้บริหารระดับสูง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบามีขั้นตอนดังนี้ (Taba, 1962)

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา สำรวจความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคม ศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ และธรรมชาติของการเรียนรู้ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลักควรเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริงและเป็นแนวทางในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ ต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหากัดเลือกบรรจุลงในหลักสูตรจะต้องมีความสำคัญและถูกต้อง

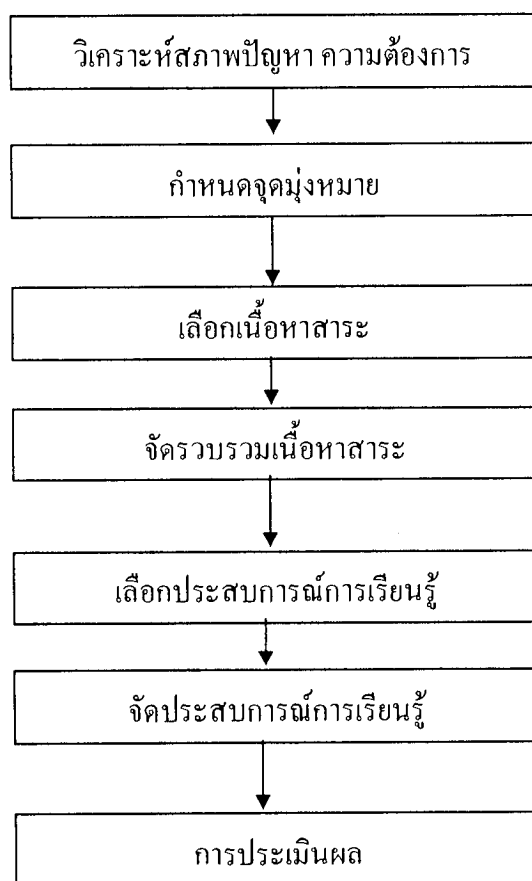
ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนหลังซึ่งจะต้องมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ จะต้องวางแผนเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและผู้เรียน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เลือกแล้ว เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบาสรูปเป็นแผนภูมิได้ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบาส

3.3.3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor, Alexander. 1981) ได้เสนอแนวคิดกระบวนการวางแผนหลักสูตรว่า การพัฒนาหลักสูตรจะไม่ดำเนินไปในลักษณะเส้นตรง การปรับปรุงจะเริ่มที่ขั้นตอนหรือกระบวนการใดก็ได้ โดยได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

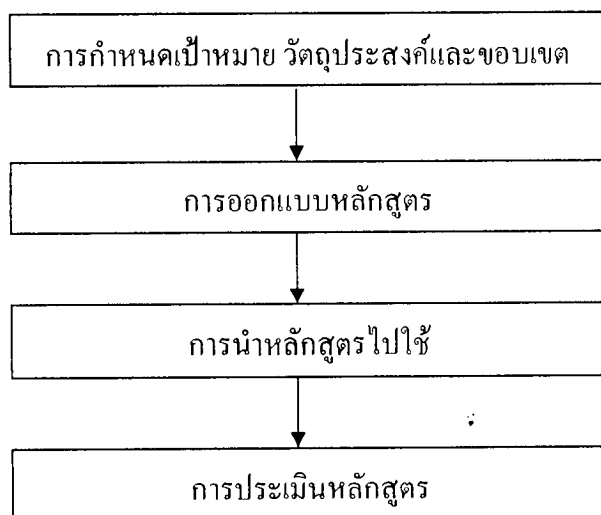
ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และขอบเขต เริ่มจากเป้าหมายหลักก่อน แล้วกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายหลักนั้นจากนั้นจึงกำหนดขอบเขตของเป้าหมายไว้ 4 ประการ คือ ประสพการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายพัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม ทักษะการเรียนรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน

ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตร เป็นการตัดสินใจโดยใช้เป้าหมายวัตถุประสงค์ และขอบเขต พร้อมทั้งพิจารณาข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ เช่น ธรรมชาติของวิชาความสนใจของผู้เรียนและสังคม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำวิธีสอนต่าง ๆ ที่ได้ ออกแบบไว้ไปปฏิบัติวิธีการสอนรวมทั้งสื่อต่าง ๆ ที่นำไปใช้ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายการสอน

ขั้นที่ 4 การประเมินหลักสูตร ผู้สอนจะต้องเลือกใช้วิธีประเมินผลแบบต่าง ๆ เพื่อบอก ความก้าวหน้าของผู้เรียน รวมทั้งประสิทธิภาพการสอน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ สรุปเป็นแผนภูมิที่ 7

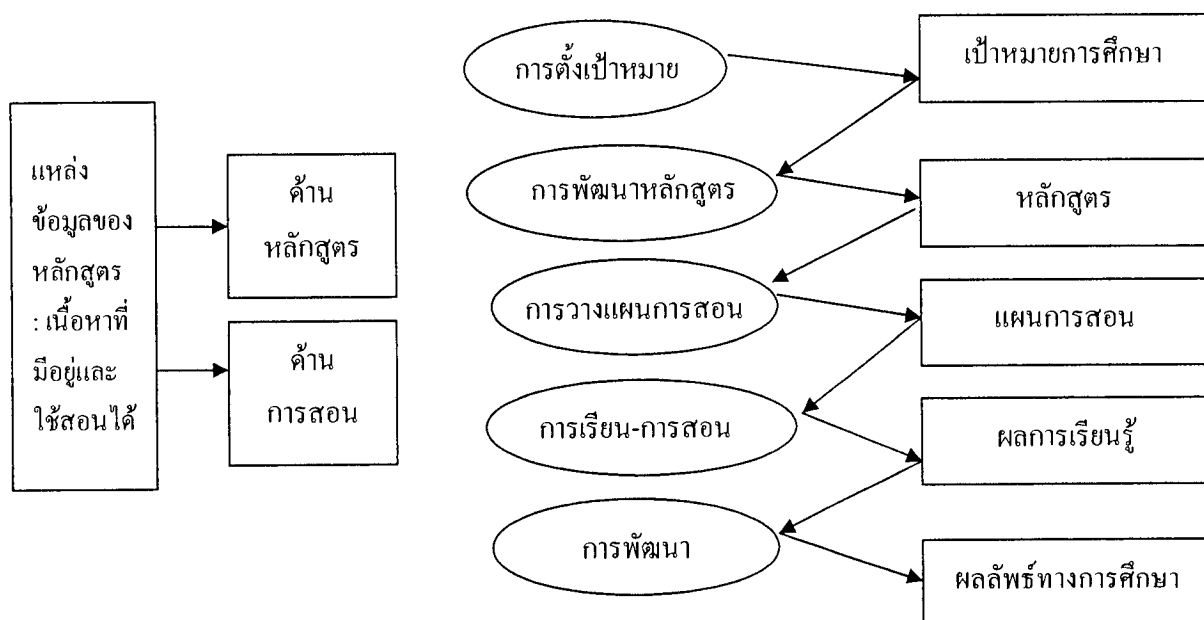

แผนภูมิที่ 7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์

3.3.4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของจอห์นสัน (Mauritz Johnson)

จอห์นสัน (Posner.1995) ได้กล่าวถึงหลักสูตร (Curriculum) ว่าเป็นสิ่งที่บอกได้ว่าอะไรจะนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนการสอน (Instruction) นั้นเป็นกระบวนการการพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งเพื่อเลือกและสร้างให้เกิดผลแก่การเรียนรู้ที่ต้องการ เพื่อผลิตคนในสังคมตามคุณลักษณะที่ต้องการ หลักสูตรจะช่วยแนะถึงระบบการสอนซึ่งประกอบด้วย

เนื้อหาและยุทธศาสตร์ ที่จำเป็นแก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาในที่นี้เป็นเนื้อหาสำหรับการสอน และเนื้อหาสำหรับการเรียนรู้ รูปแบบของจอห์นสันนั้นเป็นลักษณะ Process-Product เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่หลากหลาย ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการสอน การสอน และการพัฒนา แต่ละกระบวนการจะได้ผลผลิต ได้แก่ เป้าหมาย หลักสูตร แผนการสอน ผลการเรียนรู้ และผลลัพธ์ทางการศึกษา (Posner,1995) ดังแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของจอห์นสัน

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรยังมีอีกหลายรูปแบบ ซึ่งมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันในขั้นตอนรายละเอียด เมื่อพิจารณาจากรูปแบบดังกล่าว สามารถสังเคราะห์เพื่อเป็นข้อสรุปในรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอนหลัก ๆ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เป็นการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นในการสร้างหลักสูตร ขั้นที่ 2 เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และกิจกรรม ขั้นที่ 3 เป็นการทดลองใช้หลักสูตร และขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและติดตามผล เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมเพียงใดพร้อมทั้งปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากขึ้น

3.3.5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ให้มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษา โดยโรงเรียนเน้นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับชุมชน ผู้ใช้หลักสูตรจึงมีอำนาจในการตัดสินใจและนำไปใช้ได้ตรงกับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ จึงเรียก

1.2. การจัดลำดับวัตถุประสงค์

ปรัชญา และสังคมวิทยาของโรงเรียนเป็นพื้นฐานในการคัดสรร ในขณะที่เดียวกันวัตถุประสงค์ที่เขียนไว้อาจมีความสัมพันธ์กันภายในระหว่างข้อ เช่น การพัฒนาคุณภาพมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสติปัญญา การพัฒนาด้านสังคมอาจสัมพันธ์ทั้งด้านความรู้และคุณค่า ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในด้านความคิดรวบยอดของสิ่งนั้น

1.3. กิจกรรมหลักสูตร

ถึงแม้ว่าธรรมชาติของประสบการณ์การเรียนรู้มักจะเป็นเรื่องของจิตวิทยาก็ตาม แต่นักปรัชญาสามารถเสนอสภาพที่เหมาะสมที่จะทำให้วัตถุประสงค์ประสบความสำเร็จได้ โดยการวิเคราะห์ประสบการณ์เรียนรู้

1.4. โครงสร้างหลักสูตร

ปรัชญาจะช่วยให้ครูพิจารณาแบบฟอร์มโครงสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมที่สุดสำหรับโรงเรียน สำหรับวิชาและหัวข้อที่เลือกมาแล้ว ปรัชญายังช่วยให้ผู้วางแผนหลักสูตรทำให้ส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรมีความแน่นอน

1.5. ธรรมชาติของชีวิตที่ดี

ปรัชญาช่วยให้งานการกลั่นกรองวัตถุประสงค์สร้างคุณลักษณะของชีวิตที่ดี และสังคมที่ดี คุณค่าที่ได้ทำให้ชีวิตที่กำหนดไว้เป็นสิ่งที่น่าพอใจ และทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในชีวิต

2. ด้านจิตวิทยา

จุดมุ่งหมายของจิตวิทยา คือ การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ Tyler (1968) ยังสนับสนุนว่า “จิตวิทยา คือ การอธิบาย การพรรณนา การพยากรณ์ และการค้นหา” จิตวิทยาและปรัชญาต่างก็ช่วยตรวจสอบหลักสูตรในด้านช่วยจัดสรรข้อมูลและความคิดในการวางแผนหลักสูตร และช่วยในการค้นหาวิธีการซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการศึกษา

การนำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่

2.1 ธรรมชาติของผู้เรียน

ถึงแม้ปรัชญาจะมีการกล่าวถึงธรรมชาติของคน แต่จิตวิทยาจะช่วยตรวจสอบว่าผู้เรียนจะมีการตอบโต้อะไรบ้างในชั้นเรียน ซึ่งทำให้ต้องใช้รูปแบบที่สัมพันธ์กับการสังเกต Tyler (1968) กล่าวว่า “คุณลักษณะของผู้เรียน เช่น ความมีชีวิต การมีระดับกระวังตนเอง ความมุ่งมั่น ความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนา ความสามารถในการแสดงความรู้สึก ความคิด” และแย้งว่าความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะหล่อหลอมออกมาเป็นภาพลักษณ์ของผู้เรียนตามลักษณะทางจิตวิทยาที่ค้นพบ จากวิธีการที่ผู้เรียนจะได้รับซึ่งเป็นผลมาจากการวางแผนหลักสูตรทุกระดับชั้นนั่นเอง

2.2 กระบวนการคิด

การศึกษาการเรียนรู้ การคิด และการรับรู้ คือ การรู้ ทั้งนี้เพราะจะต้องเข้าใจวิธีการที่ผู้เรียนคัดสรรข้อมูลและวิธีการได้ข้อมูล นักจิตวิทยาที่มีอิทธิพลในเรื่องกระบวนการคือ Piaget และ Bruner

2.3 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้

มีผู้กล่าวว่า จิตวิทยามีส่วนมากที่สุดในการที่ครูจะเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน ทั้งนี้เพราะในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต้องใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยามากที่สุดทฤษฎีดังกล่าว ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีสติปัญญา และการพัฒนาความรู้สึกและอารมณ์ ความแตกต่างทางความสามารถของแต่ละบุคคล วุฒิภาวะและความพร้อม บุคลิกภาพ แรงจูงใจ กลุ่มสัมพันธ์ วิธีการสอนและแบบการสอน การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

จากข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่าวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนขึ้นอยู่กับ การวางแผนหลักสูตรทฤษฎีการเรียนรู้มีหลายทฤษฎีซึ่งครูสามารถเลือกใช้และนำมาวางแผนหลักสูตร และการประเมินผลการเรียน การค้นหาหลักการทางจิตวิทยาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการวางแผนหลักสูตร ทั้งนี้เพราะผู้สร้างหลักสูตรสามารถนำมาใช้ให้เกิดผลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละวิชา

2.3.2 เงื่อนไขการเรียนรู้ (The Conditions for Learning)

เป็นการศึกษาสภาวะการณ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ ซึ่งมีได้หมายถึง สภาพทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังหมายถึงสภาพทางพฤติกรรมกรรวมกลุ่ม ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้กลุ่มจึงต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบในการเรียนที่จะให้ผู้เรียนเกิดขึ้นด้วย

2.3.3 แรงจูงใจ (Motivation)

เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหา วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งครูต้องใช้วิธีการให้แรงจูงใจ จิตวิทยา จะช่วยครูในการให้คำแนะนำหรือวิธีการวัดผลรวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ ที่จะจัดสรรให้ผู้เรียน

2.3.4 วิธีการสอน (Teaching Methods)

จิตวิทยาช่วยให้เกิดความเข้าใจวิธีการสอน โดยการศึกษาเอกสารทางจิตวิทยา การสอน แบบการสอน วิธีการนำเสนอเนื้อเรื่อง การสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ จะช่วยให้ครูมีความรู้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาหลักสูตร

3. ด้านสังคมวิทยา (Sociology)

จุดประสงค์ของสังคมวิทยา คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างของมนุษย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ การตัดสินใจเลือกเนื้อหาหลักสูตร และมีเป้าหมายสำคัญ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการสร้างสังคมประภคติ (Socialization)

สังคมวิทยาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรได้หลายอย่าง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งสรุปหลักการสำคัญ 2 ด้านคือ

3.1 แนวโน้มอนาคต (Future Trends)

นักวางแผนหลักสูตรจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นหลักสูตรจึงไม่ควรกำหนดตายตัวและถูกต้องตลอดไป ดังนั้นโรงเรียนจึงควรแสดงบทบาทหน้าที่ของสังคมมากกว่าจะเป็นเพียงกระจกของสังคม ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรโดยนำสังคมวิทยามาเป็นพื้นฐานควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1.1 ด้านครอบครัว ที่อาจมีอิทธิพลต่อหลักสูตร ได้แก่

- ธรรมชาติของครอบครัว
- วัฒนธรรม อารมณ์ และบรรยากาศทางปัญญาภายในบ้าน
- ระดับการศึกษา อาชีพ ของผู้ปกครอง
- และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อเด็ก และ โรงเรียน

3.1.2 ด้านชุมชน ได้แก่

- สถานะของเศรษฐกิจ สังคมและครอบครัวและชุมชน
- ธรรมชาติของกลุ่มคนในชุมชน
- และความเชื่อของกลุ่มคนในชุมชน

4. การบูรณาการกับการเรียนการสอน

4.1 ความหมายของการบูรณาการ

การบูรณาการ มีผู้ให้ความหมายของการบูรณาการทางการศึกษา ไว้ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2544) อธิบายความหมายว่า บูรณาการ คือ การหลอมรวมที่เกิดสิ่งสร้างสรรค์ใหม่หรือสภาวะองค์รวมที่มองเห็นการผสมกลมกลืนขององค์ประกอบย่อยอย่างได้สัดส่วนสมดุลกันเกิดพลังสร้างสรรค์สู่ความสมบูรณ์

รุจิร ภูสาระ (2546) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่งไปสัมพันธ์กับเนื้อหาในวิชาอื่น ๆ วิธีการนี้เชื่อว่าจะมีประสิทธิภาพเมื่อมีการนำข้อเท็จจริงและหลักการของวิชาต่าง ๆ มาหาความสัมพันธ์กัน

สรุปได้ว่า การบูรณาการหมายถึง การหลอมรวมเชื่อมสัมพันธ์เนื้อหาวิชา ประสพการณ์ความคิดรวบยอดหรือทักษะเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์เป็นองค์รวมที่มีความสมดุล

4.2 รูปแบบและลักษณะการบูรณาการ

โฟการ์ตี (Fogarty R., 1991) ได้เสนอรูปแบบของหลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum) ไว้ 10 รูปแบบ ซึ่งสามารถจัดได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง บูรณาการภายในสาขาวิชาเดียวกัน มี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่แยกออกจากกันเป็นส่วน รูปแบบเชื่อมโยง และรูปแบบที่ซ้อนกัน

กลุ่มที่สอง บูรณาการระหว่างสาขาวิชา ประกอบด้วย 5 รูปแบบ คือ รูปแบบการเรียงลำดับ รูปแบบการมีส่วนร่วม รูปแบบการโยงใย รูปแบบการร้อยด้าย และรูปแบบการบูรณาการ

กลุ่มที่สาม บูรณาการภายในตัวผู้เรียนและการประสานกันระหว่างผู้เรียน ประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ขยายให้ใหญ่ขึ้น และรูปแบบเครือข่าย

ลักษณะของการบูรณาการหลักสูตร โดยพิจารณาจากการเชื่อมโยงมาตรฐานการเรียนรู้และหรือสาระการเรียนรู้ อาจแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2, 2547)

1. การบูรณาการแบบสอดแทรก
2. บูรณาการภายในรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน
3. บูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสหวิทยาการ
4. บูรณาการกับวิถีชีวิตจริง

อารี หลวงนา และคณะ (2547) ได้กล่าวว่า ลักษณะการบูรณาการมีหลายลักษณะหลายแนวคิดซึ่งแล้วแต่ครูจะเห็นความเหมาะสม โดยลักษณะของการบูรณาการมีดังนี้

1. การบูรณาการเนื้อหาสาระ เป็นการผสมผสานเชื่อมโยงเนื้อหาสาระหรือองค์ความรู้ในลักษณะของการหลอมรวมกัน โดยจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันสัมพันธ์กันต่อเนื่องกัน แล้วเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน ในการบูรณาการนั้นสามารถที่จะบูรณาการได้ดังนี้

1.1 การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดทักษะและความคิดรวบยอดของเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและสอนแบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน

1.2 การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการแบบรวมเนื้อหาสาระในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกันภายในหัวเรื่องเดียวกัน ใช้ทักษะหรือความเข้าใจศาสตร์ต่าง ๆ เป็นองค์ความรู้ทำให้สามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่าง ๆ ได้มากกว่าการบูรณาการภายในกลุ่มสาระ มีชื่อเรียกว่า การบูรณาการแบบสหวิทยาการ

2. การบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานวิธีสอนแบบต่าง ๆ เข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. การบูรณาการความรู้กับกระบวนการเรียนรู้
4. การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ
5. การบูรณาการความรู้ความคิดกับคุณธรรม
6. การบูรณาการความรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงของผู้เรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะหรือรูปแบบของการบูรณาการนั้นมิได้มีการกำหนดแน่นอนตายตัว แต่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่จะบูรณาการว่าจะพิจารณาในแง่มุมใด เช่น บูรณาการจากการเชื่อมโยงจุดประสงค์หรือมาตรฐานการเรียนรู้ การบูรณาการโดยพิจารณาจากกลุ่มสาระ

4.3 ลักษณะการสอนแบบบูรณาการ

สมุน อมรวิวัฒน์ (2541) ได้กล่าวถึง แนวคิดใหม่ของการเรียนรู้ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอนเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. แก่นแท้ของการเรียนการสอน คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่งทุกเวลาต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต
3. ศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้
4. สาระที่สมคูลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ คือ ความรู้ ความคิด ความสามารถและ

ความดี

ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้นต้องมีการวางแผนที่ดีก่อนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต้องศึกษาว่าใช้รูปแบบการบูรณาการรูปแบบใด ลักษณะสำคัญหรือจุดเน้นของรูปแบบนั้นคืออะไร ต่างจากรูปแบบอื่นอย่างไร การจัดกิจกรรมจะเป็นการบูรณาการที่ต่างกันมีความกว้างขวางของสิ่งที่เชื่อมโยงต่างกัน ดังนั้น ครูควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ (อารี หลวงนา และคณะ, 2547:33-34)

1. กำหนดผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้และความคิดรวบยอดโดยครูผู้สอนทุกเนื้อหาสาระต้องช่วยกันคิด ทั้งในสวนที่ตนรับผิดชอบและส่วนที่เชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางมากขึ้นโดยกำหนดเป็นหัวข้อเรื่องหรืออาจแยกย่อยตามรายการแผนการสอนเพื่อให้ชัดเจนขึ้น

2. วางแผนจัดลำดับเนื้อหาสาระภายในหัวเรื่องในการสอน หากจัดตารางเป็นวันก็ให้แบ่งว่าจะสอนสาระอะไรตามวันนั้น ๆ และจะมีการบูรณาการอย่างไร ครูผู้สอนทุกคนจึงจำเป็นต้องร่วมกันวางแผน

3. ทักษะกระบวนการ ทักษะที่ผู้เรียนควรได้ในการฝึกปฏิบัติ คือ ทักษะทางสังคม ทักษะทางการคิด การแก้ปัญหา การตัดสินใจและการแก้ไขความขัดแย้ง ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการคาดคะเน การค้นคว้า การจัดการและทักษะการสื่อสาร เป็นต้น

4. การจัดประสบการณ์ ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนควรเป็นการจัดประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากของจริงและควรเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียน ประสบการณ์ที่จัดให้

ผู้เรียนอาจเป็นทั้งประสบการณ์ให้ได้เรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนไม่ควรจำกัดอยู่เพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จะใช้เป็นที่ประกอบการจัดกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

5. ทฤษฎีพหุปัญญา ความสามารถทางสติปัญญาอันหลากหลายของตนเองซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ สามารถพัฒนาให้เก่งขึ้นได้ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครูควรนำความสามารถต่าง ๆ นี้มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการหลาย ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน

6. การจัดกิจกรรมแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนแต่ละคนจะมีรูปแบบของการเรียนรู้ที่ไม่เหมือนกัน การจัดกิจกรรมบูรณาการจึงควรเป็นกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสนใจ ความถนัดและความต้องการในการเรียนรู้

7. แหล่งการเรียนรู้ การใช้แหล่งข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้หลายแหล่งและหลากหลายรูปแบบ เป็นผลดีกับนักเรียนที่มีความสนใจ ระดับความสามารถ วิธีการเรียนรู้และความต้องการที่ต่างกัน ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้พัฒนาความสามารถในการเลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเป็นประโยชน์สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์แก่ตนได้

อมร ไชยแสน และคณะ (2547) กล่าวถึงลักษณะการสอนแบบบูรณาการโดยรวม ไว้ดังนี้

1. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบันการเรียนการสอนด้วยวิธีการบรรยายและท่องจำอาจไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ ผู้เรียนควรเป็นผู้สำรวจความสนใจของตนเองว่าในองค์ความรู้หลากหลายนั้นอะไรคือสิ่งที่ตนสนใจอย่างแท้จริง ควรจะแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองความสนใจได้อย่างไร เพียงใดและด้วยวิธีการเช่นไร ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. เป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ คือ การให้ความสำคัญแก่จิตพิสัย คือ เจตคติ ค่านิยม ความสนใจและสุนทรียภาพแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ด้วยไม่ใช่เน้นแต่เพียงองค์ความรู้หรือพุทธิพิสัยแต่เพียงอย่างเดียว

3. การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์เนื้อหาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วเป็นองค์ความรู้รวมทั้งการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ โดยการเรียนรู้ร่วมกัน

4. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ และการกระทำที่มีความสัมพันธ์กัน

5. เป็นการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือ การตระหนักถึงความสำคัญแห่งคุณภาพชีวิตของผู้เรียนว่าเมื่อได้เรียนกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้วสิ่งที่เรียนที่สอนในห้องเรียนจะต้องมีความหมายและมีคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง

6. เป็นการบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติและการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน การบูรณาการความรู้ของวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองความต้องการหรือเพื่อการตอบปัญหาที่ผู้เรียนสนใจจึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ควรจะทำในการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

7. นักเรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมครูเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือ

8. เป็นการเรียนจากเรื่องที่ผู้เรียนสนใจและหรือเรื่องที่มีความสำคัญต่อชีวิต

- 9. เป็นการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ อมร ไซยแสน และคณะ (2547) ยังได้เสนอขั้นตอนการสอนแบบบูรณาการ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นกำหนดหัวเรื่อง ขั้นวิเคราะห์ฝั่งความคิด ขั้นการออกแบบการเรียนรู้ ขั้นปฏิบัติการเรียนการสอน ขั้นผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยตนเอง ขั้นผู้เรียนนำเสนอความรู้และขั้นประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นกำหนดหัวเรื่องที่จะใช้เป็นแกนในการบูรณาการ มีหลักการในการกำหนดหัวเรื่อง ดังนี้

1.1 กำหนดหัวเรื่องจากเรื่องที่นักเรียนสนใจอาจใช้วิธีถามเด็กทั้งชั้น

1.2 กำหนดหัวเรื่องจากเรื่องที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดเป็นการเลือกหัวเรื่องที่กำหนดไว้อย่างหลากหลายเพื่อเอาหัวเรื่องที่เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด

1.3 ครูเป็นผู้กำหนดหัวเรื่อง โดยพิจารณาจากสิ่งที่ครูได้จัดประสบการณ์แก่เด็กไปแล้วและที่วางแผนไว้ว่ามีสิ่งใดที่ควรให้เด็กได้เรียนรู้ซึ่งต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้เด็กเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. ขั้นวิเคราะห์ฝั่งความคิด ในการวิเคราะห์ฝั่งความคิดโดยใช้หัวเรื่องที่ได้จากขั้นที่ 1 กำหนดหัวเรื่อง และดำเนินการโดยอาจใช้แบบวิเคราะห์ไฮแมงมุม โดยครูเขียนหัวเรื่องลงกลางแผนภูมิแล้วถามความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันคิดและครูเป็นผู้กำหนดเพิ่มเติม การวิเคราะห์ฝั่งความคิดเพื่อให้ได้รายละเอียดที่เกิดประโยชน์ต่อการสอนแบบบูรณาการมากที่สุด มีกิจกรรมย่อย 2 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นวิเคราะห์ฝั่งความรู้ ขั้นนี้ครูเขียนหัวเรื่องที่เด็กสนใจแล้วแตกเป็นหัวข้อสำคัญที่เด็กสนใจหรือหัวข้อที่เด็กน่าจะได้ศึกษาเรียนรู้มีอะไรบ้างซึ่งแต่ละเรื่องควรประกอบด้วยหัวข้อสำคัญระหว่าง 5 – 7 หัวข้อหรือขึ้นอยู่กับวัยและความเหมาะสมของผู้เรียน

2.2 ขั้นวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดการบูรณาการเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง หลังจากขั้นตอนการวิเคราะห์แผนผังความรู้ เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดการบูรณาการ ซึ่งสามารถปฏิบัติได้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือสองอย่างคือ

2.2.1 การเชื่อมโยงภายในวิชากลุ่มวิชา

2.2.2 การเชื่อมโยงระหว่างวิชา

3. ชั้นออกแบบการเรียนรู้ เป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนว่าจะสอนรูปแบบใดให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน อาจเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมรายบุคคลโดยยึดหลักการตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ได้แก่ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ใช้กิจกรรมหลากหลายแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม เรียนรู้โดยไม่ยึดเนื้อหาแต่มุ่งการเชื่อมโยงเนื้อหาสู่การเรียนรู้ ดังนั้น การออกแบบการเรียนรู้จึงเป็นความสำเร็จของการบูรณาการในระดับหนึ่ง

4. ชั้นปฏิบัติการเรียนการสอน เป็นชั้นการลงมือปฏิบัติหลังจากได้ออกแบบการเรียนรู้ไว้แล้ว ชั้นนี้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติศึกษาภาคสนามเรียนรู้ร่วมกันจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายผู้เรียนแต่ละคนหรือกลุ่มอาจใช้เวลาในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันครูคอยติดตามให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนจะต้องร่วมกิจกรรมตลอดอย่างต่อเนื่อง

5. ชั้นผู้เรียนสรุปความรู้ด้วยตนเอง เป็นขั้นตอนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้นำเอาสาระที่หลากหลายจากการปฏิบัติในชั้นที่ 4 มาสรุปความรู้ด้วยตนเองหลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลและบันทึกต่าง ๆ ในระหว่างเรียน

6. ชั้นผู้เรียนนำเสนอความรู้ เป็นขั้นตอนที่ครูควรจะทราบผลสำเร็จของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการประเมินผล จึงควรให้นักเรียนได้นำเสนอผลงาน รูปแบบการนำเสนอมีหลายรูปแบบ เช่น

6.1 การรายงานหรือนำเสนอ

6.2 การจัดนิทรรศการ

6.3 เชิญไปปรากฏตัวและสนทนาซักถาม

7. ชั้นประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนการสอนแบบบูรณาการสามารถประเมินผลได้หลายวิธี โดยนำเอาวิธีวัดและประเมินผลตามสภาพจริงมาได้

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้ได้ผลดีนั้นครูควรพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในชั้นเรียนของตน เพื่อให้มีสาระการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริงได้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัชนิวัลย์ จุลบาท (2539) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และการนำหลักสูตรระดับท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ไปใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ศึกษาานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 3 คน ศึกษาานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 4 คน ผู้บริหารและครูผู้สอนที่เป็น คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร 10 คน ผู้บริหาร 286 คน ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้างและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่น กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในระดับจังหวัดมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและการศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนการจัดทำหลักสูตร มีการเตรียมบุคลากรที่เป็นศึกษาานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อเป็นวิทยากรแกนนำจัดทำแนวการสอนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในระดับอำเภอ การจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่นในระดับอำเภอมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ แต่ไม่มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ส่วนการกำหนดจุดประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน ยึดตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นหลัก ปัญหาที่พบในการจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่น คือ วิทยากรไม่เพียงพอ คณะกรรมการขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ขาดงบประมาณในการสนับสนุน ศึกษาานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไม่สามารถออกนิเทศติดตามผลการจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่น ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. การนำหลักสูตรระดับท้องถิ่นกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไปใช้ของโรงเรียน ในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน พบว่า โรงเรียนมีการวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่งเสริมการจัดทำแผนการสอนบันทึกการสอนโดยกระตุ้นให้ส่งให้ตรวจก่อนนำไปใช้ในชั้นเรียน และเอกสารประกอบหลักสูตรที่ครูจัดทำคือ แผนการสอนและใบงาน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน มีการสำรวจความพร้อมและการเตรียมบุคลากร โดยส่งเข้าอบรมกับหน่วยงานในสังกัด มีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรและการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ด้านการสอนของครู พบว่ามีการเตรียมการสอนและแจ้งจุดประสงค์ก่อนการสอนทุกครั้งและกำหนดความมุ่งหวังให้ผู้เรียนทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงานและปรับปรุงงานอยู่เสมอ วิธีที่ใช้สอนงานบ้าน งานเกษตรและงานเลือกคือ การให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ และการสาธิต เกณฑ์ในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนคือ สอดคล้องกับเนื้อหาและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยจัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน มีการวัดและประเมินผลโดยการตรวจผลงาน การสังเกตการณ์ปฏิบัติงานและการทดสอบ ปัญหาที่พบในการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียน คือ

ขาดงบประมาณในการดำเนินการ ครูไม่มีเวลาเตรียมการสอนเนื่องจากสอนหลายวิชา ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ขาดแหล่งวิชาการค้นคว้าเทคนิคการสอนใหม่ๆ

สุวิมล ฐานะผลเลิศ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการนำร่อง : การศึกษาและพัฒนาทักษะการคิดเพื่อปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ กรณีศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนห้วยทรายประชาสรรค์ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า กิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดเพื่อปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง ตามวิถีชีวิตไทยในแนวพระราชดำริ จัดเป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่มที่เน้นหลักการทางจิตวิทยาเพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมในสาระบบของจิตพิสัยครอบคลุมสาระจากทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคิดและการปลูกฝังตามแนวพระราชดำริค่านิยมไทยรวมทั้งสิ้น 12 กิจกรรม ในการปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินด้วยกิจกรรมการปลูกฝังค่านิยม ซึ่งให้นักเรียนช่วยกันค้นหาวิธีการปลูกฝังค่านิยมให้กับตนเอง และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ โดยการช่วยกันระดมความคิดและค้นหาแนวทางการคิดการปลูกฝังค่านิยมให้นักเรียน เพื่อการขยายผลต่อไป กลุ่มตัวอย่างได้สรุปสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง ทั้งในแง่บวกและลบ และได้เสนอทางเลือกใหม่ๆ สรุปได้ดังนี้ นักเรียนมีความเห็นว่า เป็นเรื่องที่ดีสามารถนำไปปฏิบัติได้ต่อไป จะใช้เงินอย่างประหยัด ช่วยพ่อแม่ทำงาน ช่วยหาเลี้ยงครอบครัว ขยันมากกว่าเดิม มีเงินมาก มีเงินเหลือเก็บ ได้ศึกษาสูงขึ้น และมีงานทำที่ดี ครอบครัวยุ่งอย่างประมาณตน มีความสุจริต และเข้าใจให้มากขึ้น 2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า 2.1 การเปรียบเทียบระดับการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุมทั้ง 10 สถานการณ์ ซึ่งจะไม่มีการสอน มีแต่การสัมภาษณ์ก่อนและหลังที่จัดกิจกรรมให้กลุ่มทดลองแล้ว โดยกลุ่มควบคุมและถูกแยกไปต่างหาก พบว่า เมื่อได้รับการสัมภาษณ์ทั้ง 10 สถานการณ์เดิม ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมมีทักษะกระบวนการคิด มีระดับการรับรู้แตกต่างไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพียง 3 สถานการณ์ ได้แก่ สถานการณ์ที่ 1, 8, 9 นักเรียนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่และมีความเข้าใจในแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงประกอบกับมีสภาพแวดล้อมเป็นวิถีชีวิตไทยในชนบทได้เป็นอย่างดี ไม่ค่อยมีรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยจะอยู่กับบ้านช่วยงานบิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม ทำไร่ หรือไม่รับจ้างต่างหาก้าห้กินห่อ สับปะรด รับจ้างเฝ้าเฝ้าเปิด-ไ้ หารายได้เสริม หรือบางคนเป็นแคดดี้ตามสนามกอล์ฟ ที่มีหลายแห่งในอำเภอชะอำ ชีวิตความเป็นอยู่จึงเรียบง่ายพออยู่พอกิน ถึงจะเป็นยุคไอเอ็มเอฟก็ตาม 2.2 การเปรียบเทียบระดับการวางแผนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองว่า พบว่า เมื่อปลูกฝังทักษะกระบวนการคิดแล้ว ทำให้มีระดับการวางแผนที่ดีขึ้น แตกต่างจากเดิมทุกคนทุกสถานการณ์ การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียน พบว่านักเรียนที่นี้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีชีวิตไทยเป็นอย่างดี จะขาดแต่โอกาสการพัฒนาทักษะการคิด จึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมค่านิยมของตน และการปลูกฝังค่านิยมเป็นกิจกรรมเรื่อง หาสิ่งที่

น่าสนใจ หากคำตอบใหม่ ๆ ทำสิ่งที่เป็นไปได้ ให้เป็นไปได้ และการคิดให้รอบคอบ กล่าวได้ว่า กิจกรรมเหล่านี้เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดมากยิ่งขึ้น

กิริติวัฒน์ อักเส (2543) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนบ้านห้วยชัน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยทำการศึกษากับกลุ่ม ตัวอย่างที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียน และกรรมการโรงเรียน จำนวน 30 คน ผลการวิจัย มีดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนบ้านห้วยชันมี โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยโครงการใหญ่ ๆ 3 โครงการ คือ 1) โครงการกิจกรรม สหกรณ์แบบครบวงจร โครงการนี้จะเป็นแหล่งเงินทุนให้โครงการเกษตรพอเพียงคู่ยิ้ม คือ ทำ การเกษตรนำผลผลิตทางการเกษตรสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน และจำหน่ายเป็นรายได้ ผลการดำเนินการปีที่ผ่านมามีกำไร 2) โครงการเกษตรพอเพียง ประกอบด้วยโครงการย่อย 8 โครงการ 3) โครงการอาหารกลางวันเต็มรูป โรงเรียนบ้านห้วยชันสามารถจัดอาหารกลางวันให้ นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันครบตลอดปี

2. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนบ้านห้วยชัน ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ คือ สภาพทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียนอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการทำ การเกษตรและมีน้ำใช้เพื่อการเกษตรได้ตลอดปี ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงานขยัน ขันแข็ง เอาใจใส่งานในหน้าที่และเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ ครูทุกคนในโรงเรียนเอาใจใส่งานใน หน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายและสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ครูทุกคนในโรงเรียนเอาใจใส่งานใน หน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายและสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ นักเรียนมีความ รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง กรรมการโรงเรียนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนา โรงเรียน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน และประการสำคัญโรงเรียนบ้านห้วยชันได้รับความ ร่วมมือความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชนทั้ง ทางด้านวิชาการและเงินทุน

นันทนา ชุติแพทย์วิภา (2545) ผลของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามแนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเนื่องจาก องค์ความรู้ที่จัดให้ในแผนการสอนแต่ละเรื่องมีความสำคัญและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ในสังคมปัจจุบันเป็นสาระการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและได้นำเอาปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติในการศึกษาค้นคว้า จึงมีส่วนกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความ สนใจและศึกษาอย่างรู้แจ้งโดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล

มรรค กันมา (2549) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหา และพัฒนาระบบการบริหารจัดการ คุณภาพการศึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ ทดลองใช้และประเมินผลการใช้ระบบ

ของโรงเรียนบ้านวังคินสอ ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 วิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งมี 4 ขั้นตอนได้แก่ การเตรียมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพ การศึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ การนำระบบไปใช้การประเมินผล และการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหานักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำคุณลักษณะของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ครูมีภาระการสอนมากและขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดหลักสูตรการศึกษา พฤติกรรมการสอนไม่เป็นไปตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ส่วนใหญ่สอนไม่ตรงตามสาขาวิชาที่เรียนมาและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนน้อย การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครูไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ของการพัฒนาครู

การพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ ทำให้ได้ระบบการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการ PDCA และการมีส่วนร่วม (PAR) ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผลการทดลองใช้ระบบ ครูสามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดีขึ้น เข้าใจวิธีการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ครูมีความกระตือรือร้นและเกิดความมั่นใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น มีความรู้สึกที่ดีต่อการบริหารการศึกษา เป็นวิธีกระตุ้นให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องส่งผลดีต่อการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีผลการเรียนและพฤติกรรมดีขึ้น แสดงว่า ระบบดังกล่าวมีความสัมฤทธิ์ผลและบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ธีรพงศ์ ปุกสันเทียะ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการปฏิบัติงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างความคิดรวบยอดที่ตรงกัน รองลงมาได้แก่ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ 2. สภาพการปฏิบัติงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ตามทัศนะของข้าราชการครูกับนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงาน โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีภาระงานดังกล่าวมากกว่าข้าราชการครู 3. สภาพการปฏิบัติงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนที่

รับผิดชอบโครง ครูผู้สอน และนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความคิดรวบยอดที่ตรงกัน ในเรื่อง ค่านิยม ความรู้ ความคิด เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่ามีผลการดำเนินงานดังกล่าว มากกว่าครูผู้สอนและนักเรียน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน และนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณควรมี การนิเทศอย่างจริงจัง และโรงเรียนต้องการครูที่มีความรู้ทางการเกษตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้ติดตามผลการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีงบประมาณ 2550 พบว่า จำนวนสถานศึกษาที่เข้ารับการประเมิน การขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทั้งหมด จำนวน 385 แห่ง ผ่านการประเมินเบื้องต้นที่ระดับคะแนนเฉลี่ยรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.50 จำนวน 196 แห่ง และคัดเลือกเป็นสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียน การสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 135 แห่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านพัฒนาบุคลากรสถานศึกษา ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ส่วนปัญหาภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาบางแห่งไม่เข้าใจหลักการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง บางแห่งมีร่องรอยการ ดำเนินการอย่างประจักษ์แต่ ไม่มีการบันทึกและการจัดทำเอกสารทางวิชาการ และสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่เข้าใจการใช้งบประมาณในการดำเนินการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อปลูกฝัง ให้ผู้เรียนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงแต่ยังขาดการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การออม การทำบัญชีรายรับ – จ่าย การประหยัด การทำการเกษตรฯ ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่าผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และการบูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 7 (2551) ทำการวิจัยเรื่องการจัดการ เรียนรู้เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ในเขตตรวจราชการที่ 10 และ 12 สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 7 พบว่า 1) การติดตามประเมินผลการจัดการ เรียนรู้เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านผ่านเกณฑ์การประเมิน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนา บุคลากร การบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรและการเรียน การสอน 2) หน่วยการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิชาการงานและอาชีพ

เทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในโอกาสต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสนามบิน จังหวัดขอนแก่น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ปัญหาที่พบคือ ครูไม่เข้าใจการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ ลึกซึ้ง แนวทางแก้ไขโดยการจัดอบรมปฏิบัติให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอน ปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูขาดความรู้ในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนขาดความตระหนักในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แนวทางแก้ไขโดยจัดอบรมให้ความรู้ครูและนิเทศครูในช่วงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนทักษะอย่างหลากหลาย ปัญหาด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าครูขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดทำโครงงาน แนวทางแก้ไขโดยพัฒนาครูให้มีความรู้ในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา พบว่าบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและตระหนักเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางแก้ไข โดยจัดอบรมให้เห็นคุณค่าเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้

อุไร ปัทมาพงษ์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ครูผู้สอนทั้งหมด ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทั้งหลักการทฤษฎี และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคม

1.2 ด้านสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนทั้งหมด เห็นว่าเนื้อหา มีความสอดคล้อง และสามารถสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ทุกสาระทุกระดับชั้น มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนทั้งหมดใช้เทคนิคและวิธีการสอนในการสอดแทรก โดยกรณีตัวอย่าง แต่ก็ได้ใช้เทคนิคและวิธีการสอนอื่น ๆ ร่วมด้วย ส่วนวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ รู้จักเก็บออมเงิน และดำรงชีวิตด้วยความประหยัด รู้จักอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง และให้มีความซื่อสัตย์ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ

1.4 ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ครูผู้สอนทั้งหมด ใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ เทคโนโลยี ห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติภายในชุมชนครูผู้สอนส่วนใหญ่ให้ผู้เรียนประเมินผลการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ด้วยวิธีการสอบถามและสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน แล้วนำมาพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.5 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ส่วนบริบทที่ใช้ในการวัดและประเมินการเรียนรู้ ครูผู้สอนทั้งหมดเป็นผู้ประเมิน รองลงไปคือเพื่อนประเมินเพื่อน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้พัฒนาเครื่องมือให้เหมาะสมกับผู้เรียนนำข้อมูลมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และมีการติดตามพฤติกรรมของผู้เรียน

2. ปัญหาการสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนนโยบายอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ส่วนปัญหาที่ผู้เรียนบางส่วนไม่ตระหนักและไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เนื่องจากไม่สามารถด้านกระแสสังคมได้

2.2 ด้านสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหาข้อจำกัดด้านเวลา เก่งว่าจะสอนเนื้อหาหลักไม่จบตามเวลา และปัญหาความไม่ชัดเจนไม่มั่นใจในบางเรื่องที่น่าสนใจ สอดแทรก

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านเวลาในกิจกรรม ส่วนเทคนิคและวิธีการสอนที่เป็นปัญหา ได้แก่ บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เกม นิทาน เนื่องจากใช้เวลาในการจัดกิจกรรมนาน

2.4 ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ครูผู้สอนทั้งหมด มีปัญหาสื่อไม่เพียงพอไม่หลากหลาย และไม่สามารถใช้สื่ออื่นได้ ส่วนแหล่งการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหาข้อจำกัดด้านเวลา งบประมาณ และขั้นตอนการขออนุญาตพาผู้เรียนออกนอกสถานศึกษา

2.5 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูผู้สอนประสบปัญหามากที่สุดเมื่อใช้วิธีการสัมภาษณ์ รองลงมาการประเมินแฟ้มสะสมงาน บริบทที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ผู้ปกครองประเมิน รองลงมาเพื่อนประเมิน ส่วนปัญหาที่ไม่สามารถนำข้อมูลจากการวัดมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้คือข้อจำกัดในด้านเวลา รองลงมาคือภาระงานมาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จะเห็นว่าการดำเนินการหลายรูปแบบ ทำให้เห็นทิศทางในการนำแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลากรในโรงเรียนและบุคลากรในชุมชน ที่จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรโดยบูรณาการในโรงเรียนเป็นไปตามเป้าหมาย และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนจะเอื้อต่อการสร้างปัจจัยพื้นฐาน

สำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติจริงอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ดำเนินการการวิจัยที่โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร สังกัดเขตพื้นที่
การศึกษา พิจิตร เขต 1 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามลำดับขั้นตอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1.1 ผู้อำนวยการ	จำนวน 1 คน
1.2 ครูผู้สอน	จำนวน 9 คน
1.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษา 1-6	จำนวน 100 คน
1.4 ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน 12 คน
1.5 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 8 คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน 130 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการและเครื่องมือในการวิจัยโดยเน้นเทคนิควิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี
ส่วนร่วม (PAR) จึงสร้างเครื่องมือเป็นแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรและแบบประเมินการจัดการ
เรียนรู้โดยดำเนินการสร้างประเด็นและกรอบประเมินแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรงเชิง
เนื้อหา นำมาปรับแก้ให้เหมาะสมแล้วจึงนำมาใช้ ทั้งนี้ได้ใช้วิธีการตามสภาพจริงที่เน้นการ
วิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และการแก้ไขโดยใช้เทคนิค Appreciate Influence
Control (AIC) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Action
Seminar Training) สำหรับเครื่องมือวิจัยที่เป็นเครื่องมือหลักที่ผู้วิจัยดำเนินการ มีขั้นตอนในการ
ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

1. แบบประเมินคุณภาพหลักสูตร

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรสถานศึกษา
ระบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
แล้วนำมาวิเคราะห์โครงสร้าง จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระโดยให้เชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง

1.3 กำหนดกรอบแนวคิด ตัวชี้วัดของหลักสูตรและเค้าโครงของหลักสูตร ที่ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้

1.4 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ โดยนำร่างองค์ประกอบ เค้าโครงของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบทั้งด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องโดยใช้วิธีกำหนดน้ำหนักคะแนนเป็นเกณฑ์การประเมินผลดังนี้

ค่าคะแนน	2.41 – 3.00	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก
ค่าคะแนน	1.71 – 2.40	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้
ค่าคะแนน	1.00 – 1.70	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปรับปรุง

1.5 นำแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรที่ได้รับข้อเสนอไปปรับปรุงเพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

2. แบบประเมินการจัดการเรียนรู้

2.1 ศึกษาหลักสูตรบูรณาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้น

2.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหน่วยการเรียนรู้ การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่เชื่อมโยงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 วิเคราะห์พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

2.4 นำรายการที่ต้องการประเมินไปตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็นระดับคุณภาพดังนี้

ค่าคะแนน	2.41 – 3.00	คุณภาพอยู่ในระดับมาก
ค่าคะแนน	1.71 – 2.40	คุณภาพอยู่ในระดับพอใช้
ค่าคะแนน	1.00 – 1.70	คุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง

2.5 นำแบบประเมินคุณภาพไปปรับแก้ข้อมูลความเหมาะสมแล้วนำไปประเมินการจัดการเรียนรู้ของครู จำนวน 2 ครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ กำหนดแนวทางไว้ 2 ส่วน

- 1.1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพตามปัญหา และความต้องการของโรงเรียน
- 1.2 การวางแผนเตรียมการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบการพัฒนาหลักสูตร

- 2.1 พัฒนาระบบการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ
- 2.2 จัดทำกรอบแนวคิดและตัวชี้วัดของหลักสูตร
- 2.3 วิพากษ์กรอบและตัวชี้วัด
- 2.4 พัฒนาเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการ
- 2.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

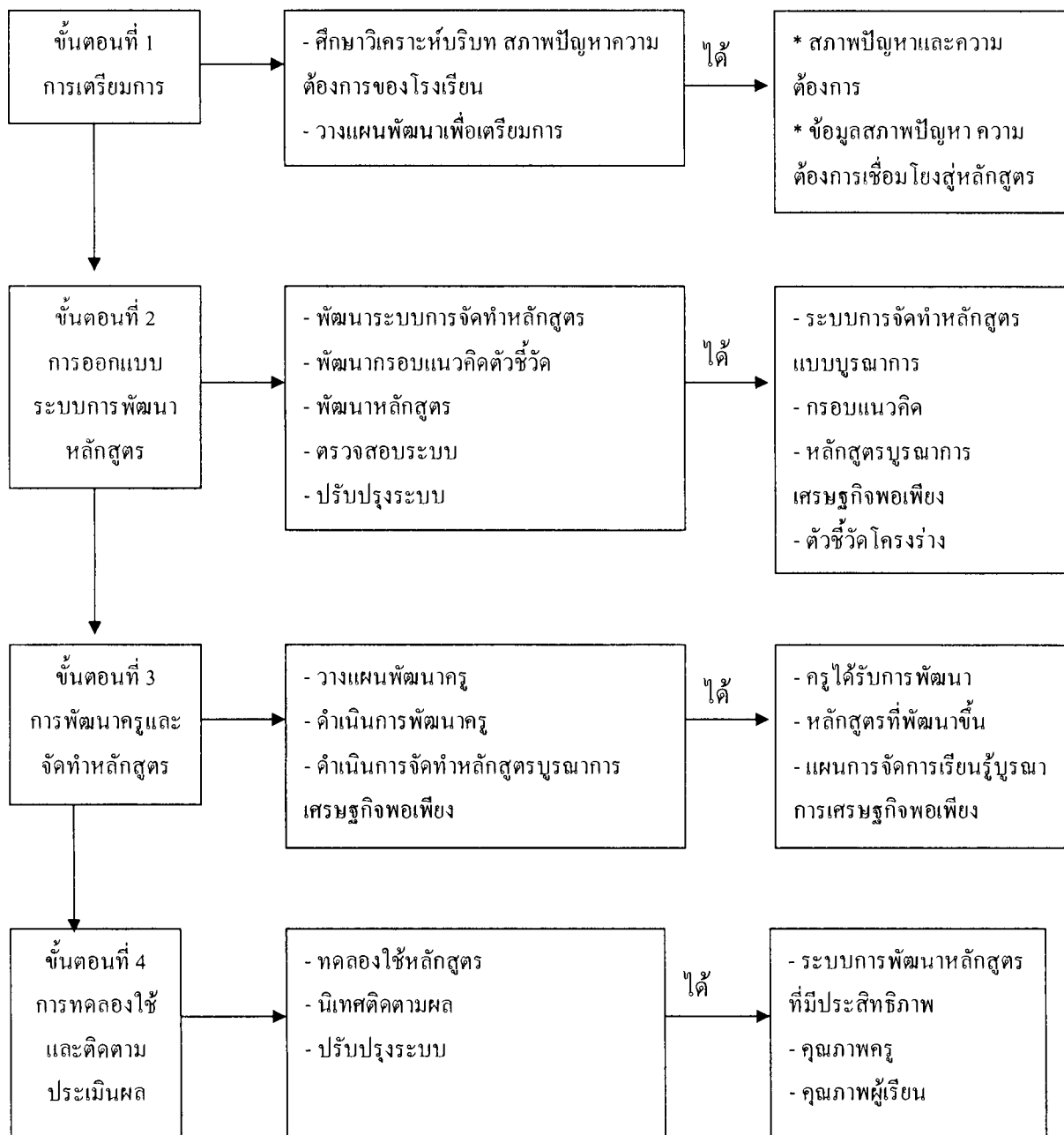
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาครูและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

- 3.1 การวางแผนเตรียมการ
- 3.2 การดำเนินการพัฒนาครู
- 3.3 การจัดทำหลักสูตรบูรณาการ

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้และติดตามผล

- 4.1 ทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ
- 4.2 นิเทศติดตามประเมินผลการทดลองใช้
- 4.3 การประเมินโครงการวิจัย

การดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะขอเสนอในกรอบแนวคิดขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องในการดำเนินการ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 9

แผนภูมิที่ 9 กรอบแนวคิดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

สำหรับรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจะขอนำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการเตรียมการ

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับบริบท สภาพปัญหาของการจัดการศึกษาของโรงเรียน
วัดจุฬามณี ประกอบด้วย แผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติราชการประจำปี รายงานการประเมิน
ตนเอง รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา เป็นต้น

1.2 จัดเวทีประชาคมในโรงเรียน เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดจุฬามณี เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2551 โดยจัดกลุ่มสนทนา 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน โดยมีประเด็นในการสนทนาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปทั้งจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ความพึงพอใจต่อครู ต่อนักเรียน ตลอดจนความต้องการด้านการพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะครูจำนวน 10 คน ในโรงเรียนวัดจุฬามณี โดยมีประเด็นการสนทนาดังกล่าวเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อนักเรียน ต่อชุมชนในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมในโรงเรียน โครงการที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มที่ 3 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครองจำนวน 12 คน โดยมีประเด็นการสนทนาดังกล่าวเกี่ยวกับจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของโรงเรียน ความพึงพอใจต่อนักเรียนและประสิทธิภาพการสอนของครู รวมถึงความต้องการในการจัดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

หลังจากแยกเป็นกลุ่มสนทนา 3 กลุ่ม ได้ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปราย และเปิดกว้างให้ทุกคนได้มีโอกาสเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนวัดจุฬามณี ทั้งในส่วนการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง และแนวโน้มในการพัฒนาความเป็นไปได้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

1.2 การวางแผนเตรียมการพัฒนา

จากผลการศึกษาริบท สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียน จากการศึกษาเอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูล จากการจัดเวทีประชาคม และสนทนาดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนเตรียมการพัฒนาต่อไป ซึ่งพบว่าโรงเรียนวัดจุฬามณี มีปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

1.2.1 ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนประสบปัญหาเรื่องระบบงาน เนื่องจาก เป็นโรงเรียนที่มีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมสะดวกในการคมนาคม มีจำนวนครูไม่มากนัก บุคลากรมีคุณภาพ จึงทำให้ได้รับคัดเลือกให้เป็น โรงเรียนแกนนำหรือเป็นโรงเรียนนำร่องหลายโครงการ เช่น โรงเรียนในฝัน โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนเรียนร่วม ศูนย์เด็กเล็กปฐมวัยต้นแบบเครือข่าย ตลอดจนเป็นหน่วยทดลองด้านงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ด้วย จึงส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของโรงเรียน

1.2.2 ด้านบุคลากร ครูมีภาระงานมาก ทั้งงานตามฝ่ายต่าง ๆ และงานสอน ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการศึกษา ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพของ สมศ. ในมาตรฐานที่ 25 อยู่ในระดับพอใช้ เกี่ยวกับหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน

1.2.3 ด้านผู้เรียน มีปัญหาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ มีผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ระดับดี เพียงร้อยละ 28.57 และกลุ่มสาระภาษาไทย เพียงร้อยละ 42.85 นอกจากนี้พบว่าผู้เรียนมีปัญหาด้านคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต การประหยัด ด้านกระบวนการคิด การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และยังไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยและคณะครูได้นำข้อมูลมากำหนดแนวทางในการพัฒนาโดยให้วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในข้อที่ 1 ที่ว่า “พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมพื้นฐาน วัฒนธรรมของนักเรียน ภายใต้กรอบของวัฒนธรรมไทย ค่านิยมด้านการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอน” ผลการจัดประชุมดังกล่าวได้ข้อสรุปว่า โรงเรียนต้องการเร่งดำเนินการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตร จัดระบบคุณภาพการศึกษา โดยนำหลักสูตรบูรณาการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบการพัฒนาหลักสูตร

2.1 พัฒนาระบบการจัดทำหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษา ขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการออกแบบการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การบูรณาการหลักสูตร

2.2.2 สัมภาษณ์แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบการพัฒนาหลักสูตร

2.2.3 จัดทำกรอบแนวคิด ตัวชี้วัดของหลักสูตร และเค้าโครงหลักสูตร

2.2.4 จัดประชุมเพื่อวิพากษ์กรอบแนวคิดและตัวชี้วัดและเค้าโครง โดยนำร่างกรอบแนวคิด ตัวชี้วัดเค้าโครงของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2551 ณ โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมพิจารณาประกอบด้วย

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวัฒน์ ชาญวิชัย อาจารย์สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์ อิงคะสุวรรณิชย์ อาจารย์สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย สังโยคะ อาจารย์สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

4) นางสาววันทนา เลิศสินไทย ศิษยานุศิษย์ชำนาญการ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

นำกรอบแนวคิด /ตัวชี้วัด และเค้าโครงหลักสูตรที่ได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมมาแก้ไขปรับปรุง ทำให้ได้ระบบการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการของโรงเรียนวัดจุฬามณีที่ตรงกับสภาพจริง

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาครูและจัดทำหลักสูตร

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ เป็นการพัฒนาครูโดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์หลักสูตรการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การวางแผนเตรียมการ

ในขั้นนี้ ได้มีการสัมภาษณ์คณะครูในโรงเรียนวัดจุฬามณีด้านการจัดทำหลักสูตร ศึกษาตัวอย่างหลักสูตรตามกลุ่มสาระ การวิเคราะห์สาระที่เชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 การดำเนินการพัฒนาครู จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครู เรื่อง ปรัชญาและเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 1 สิงหาคม 2551 และครั้งที่ 2 วันที่ 8 สิงหาคม 2551 จัดอบรมให้กับผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา และจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการให้กับคณะครูในโรงเรียนเมื่อวันที่ 15-16 สิงหาคม 2551

3.3 การจัดทำหลักสูตรบูรณาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้มอบหมายให้คณะครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดทำหลักสูตรตามลำดับขั้นตอนได้แก่

3.3.1 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้โดยคณะครุร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กับ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการ ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียน และชุมชน และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3.3.2 กำหนดสาระของหลักสูตรและเวลาเรียน โดยวิเคราะห์จากจุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ และความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

3.3.3 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยนำสาระการเรียนรู้มากำหนดเป็นหน่วยการเรียนย่อย เพื่อสะดวกในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.3.4 ได้หลักสูตรแบบบูรณาการฉบับร่าง ประกอบด้วย องค์กรประกอบของหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้

3.3.5 ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร โดยนำหลักสูตรฉบับร่าง ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวันท์ ชาญวิชัย อาจารย์สังกัด
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์ อิงคะสุวรรณิชย์ อาจารย์สังกัด
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 3) รองศาสตราจารย์วิราพร พงศ์อาจารย์ อาจารย์สังกัด
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพงษ์ อินทร์ทอง อาจารย์สังกัด
คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

4. การทดลองใช้และติดตามผล

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้มีการจัดประชุมสร้างความเข้าใจเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับคณะครูในโรงเรียนในการนำหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ไปทดลองใช้ วันที่ 1-30 กันยายน 2551 โดยกำหนดให้ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ตรวจสอบความเหมาะสมของแผนจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ และเครื่องมือวัดผล เพื่อไปจัดกิจกรรมในชั้นเรียน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2551 ถึง 26 ธันวาคม 2551

4.1 การทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ คณะครูทุกคนจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่กำหนดไว้จากการประชุมเตรียมการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

4.2 การนิเทศติดตาม ประเมินผล ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยการนิเทศภายในจากผู้บริหารและครูวิชาการของโรงเรียนและการนิเทศภายนอกจากคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 2 ครั้ง ในวันที่ 27 – 28 พฤศจิกายน 2551 และวันที่ 15 – 16 ธันวาคม 2551 ซึ่งมีประเด็นในการนิเทศติดตาม คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู โดยใช้แบบประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังจากนั้นจัดประชุมสนทนากลุ่มวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

4.3 การประเมินผลโครงการ ผู้วิจัยได้จัดให้มีการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาและผู้เกี่ยวข้องได้แก่ คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา สะท้อนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเข้าร่วม โครงการวิจัยทั้งในส่วนความคาดหวัง ความรู้สึก การนำหลักสูตรไปใช้ โดยจัดประชุมเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 ณ โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการประมวลผลในการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิธีการและเครื่องมือ เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงเหตุผล (Logic Approach)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์
ของการวิจัย ภายใต้การดำเนินการวิจัยที่เน้นกรอบแนวคิดตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในการ
พัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเพื่อลงสู่การปฏิบัติจริง โดยศึกษาจากเอกสารของโรงเรียน
วัดจุฬามณี ได้แก่ รายงานการประเมินตนเอง แผนปฏิบัติการราชการประจำปี 2551 หลักสูตร
สถานศึกษา เป็นต้น และจากการจัดเวทีประชาคม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู
นักเรียน กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง สรุปข้อมูลที่เป็นรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 สภาพทั่วไป

โรงเรียนวัดจุฬามณีตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 ตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
เดิมชื่อโรงเรียนประชาบาลท่าทอง 3 (วัดจุฬามณี) ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2482
โดยอาศัยศาลาการเปรียญเป็นสถานที่เรียน โดยมีนายทวน เลี่ยมสกุล เป็นครูใหญ่ ต่อมาในปี
พ.ศ. 2485 เกิดพายุพัดทำให้ศาลาการเปรียญพังเสียหาย ประชาชนและวัดได้ร่วมกันจัดสร้างอาคาร
เรียนหลังใหม่ขึ้นมา ในปี พ.ศ. 2507 ได้ย้ายมาสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ในที่ดินของวัดจุฬามณี
ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนมาจนถึงปัจจุบันนี้ ปัจจุบันมีอาคารเรียนถาวร 2 หลัง เปิดสอนตั้งแต่
ชั้นอนุบาล จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนางสาวระเบียบ สุวรรณ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

1.2 ข้อมูลครูและบุคลากร

โรงเรียนวัดจุฬามณี มีข้าราชการครูทั้งหมด 10 คน เป็นผู้บริหาร 1 คน มีวุฒิ
ปริญญาโท ครูผู้สอน 9 คน มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีครูอัตราจ้างชั่วคราว 1 คน
วุฒิปริญญาโท และลูกจ้างชั่วคราว 1 คน รวมมีบุคลากรทั้งสิ้น 12 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลครูและบุคลากรโรงเรียนวัดจุฬามณี

ลำดับที่	ประเภทบุคลากร	วุฒิทางการศึกษา			รวม
		ตรี	โท	เอก	
1.	ข้าราชการครู	9	1	-	10
2.	ครูอัตราจ้างชั่วคราว	-	1	-	1
3.	ลูกจ้างชั่วคราว	-	-	-	1
รวมทั้งสิ้น		9	2	-	12

1.3 ข้อมูลนักเรียนและห้องเรียน

โรงเรียนวัดจุฬามณี มีนักเรียนทั้งหมด 137 คน เป็นชาย 83 คน เป็นหญิง 54 คน นักเรียนต่อห้องโดยเฉลี่ย 7 คน และมีห้องเรียนอนุบาล 2 ห้อง ระดับประถมศึกษา 6 ห้อง ไม่มีนักเรียนของโรงเรียนลาออกกลางคัน และซ้ำชั้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลจำนวนนักเรียนและห้องเรียน โรงเรียนวัดจุฬามณี ปีการศึกษา

2551

ระดับการศึกษา	จำนวนนักเรียน (คน)			จำนวนห้องเรียน
	ชาย	หญิง	รวม	
อนุบาล 1	13	6	19	1
อนุบาล 2	13	5	18	1
ประถมศึกษาปีที่ 1	11	6	17	1
ประถมศึกษาปีที่ 2	5	10	15	1
ประถมศึกษาปีที่ 3	14	5	19	1
ประถมศึกษาปีที่ 4	7	5	12	1
ประถมศึกษาปีที่ 5	12	7	19	1
ประถมศึกษาปีที่ 6	8	10	18	1
รวมทั้งสิ้น	83	54	137	8

2. ผลการศึกษาสภาพปัญหา

2.1 สภาพปัญหาของนักเรียน

จากการศึกษารายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2550 ในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร อยู่ในระดับพอใช้ และผลการสนทนากลุ่มจาก ครู และผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เห็นว่า นักเรียนยังมีปัญหาการเรียนในวิชาหลักที่สำคัญ ดังข้อความบางส่วน

“รู้สึกว่ายากยังอ่านหนังสือไม่ค่อยออก เคยให้อ่านให้ฟังจะคิดขัดบางคำ”

(ผู้ปกครอง)

“เด็กไม่ค่อยขยัน กลับบ้านไม่เคยเห็นอ่านหนังสือ” (ผู้ปกครอง)

“ได้ยินบ่นว่า วิชาเลขยาก ไม่ค่อยรู้เรื่อง” (ผู้ปกครอง)

“การบ้านยาก เคยให้ผู้ปกครองสอน ก็สอนไม่เป็น เพราะเรียนไม่เหมือนกัน”

(ผู้ปกครอง)

“อยากให้โรงเรียนเน้นการสอนภาษาไทย และเลขให้มากกว่านี้” (ผู้ปกครอง)

“มีเด็กเรียนรวมอยู่มาก ทำให้เด็กอื่นต้องเข้าไปด้วย” (ครู)

“วิชาสังคม น่าจะได้คะแนนดีกว่า ผลยังไม่พอใจ” (ครู)

นอกจากนี้ในส่วนที่เป็นสภาพปัญหาด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญซึ่งจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2550 พบว่ามาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุนนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์ครู และผู้ปกครอง มีข้อความบางส่วนที่กล่าวถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมนักเรียนดังนี้

“เด็กยังขาดความรับผิดชอบ ไม่ค่อยขยัน ต้องให้คอยบอก จึงจะทำ” (ผู้ปกครอง)

“เคยให้ไปช่วยงานที่วัด ไม่ค่อยเต็มใจ ต้องให้ครูสั่ง” (ผู้ปกครอง)

“ช่วยเหลือแบ่งปันกันดีกับเพื่อน ๆ” (ผู้ปกครอง)

“ใช้เงินค่อนข้างเก่ง มีเก็บน้อยมาก” (ผู้ปกครอง)

“ชอบวิชาวาดรูป อยากให้สอนดนตรีให้มากกว่านี้” (ผู้ปกครอง)

“โรงเรียนมีโครงการด้านเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้ว เด็ก ๆ ทุกคนมีเงินออม” (ครู)

“บางคนยังขาดความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่” (ครู)

2.2 สภาพปัญหาด้านครู

จากการศึกษาข้อมูลของครูในโรงเรียนวัดจุฬามณี เกี่ยวกับการะงานสอน และงานพิเศษที่ได้รับมอบหมาย มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลภาระงานของครู

ที่	ชื่อ-สกุล	ภาระงานสอน	ชั่วโมง/ สัปดาห์	ชั่วโมง/ สัปดาห์ (งานพิเศษ)	รวม
1.	นางบุญเอื้อม เกตุเนียม	อ.1 ทุกหมวดประสบการณ์	25	8	33
2.	นางสนธิพร เพ็งฤกษ์	อ. 2ทุกหมวดประสบการณ์	25	7	32
3.	นางวันดี สติใหม่	ป.1 ทุกกลุ่มสาระ (ยกเว้นภาษาอังกฤษและ คอม)	23	8	31
4.	นายอเนก อินมูล	ป.2 ทุกกลุ่มสาระ	23	7	30
5.	นางสาวกานดา บำรุงไทย	ป.3 ทุกกลุ่มสาระ	23	8	31
6.	นางนัชดากร ชัยลังกา	ป.4 ทุกกลุ่มสาระ (ยกเว้นคณิตฯและคอมฯ)	22	8	30
7.	นางสุภาพร แสงซื่อ	ป.5 ทุกกลุ่มสาระ	22	10	32
8.	นางอภิญา ตันอุไร	ป.6 ทุกกลุ่มสาระ	22	10	32
9.	นางสาวกิตติมา พ่วงเพ็อง	ป.4-6 คณิตศาสตร์	15	14	29
	จำนวนชั่วโมง/สัปดาห์รวมเฉลี่ย		22.22	8.88	31.11

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูทุกคนมีภาระงานสอน โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 22.22 ชั่วโมง ซึ่งถือว่ามีการะงานมากและยังต้องทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น นอกจากนี้ในส่วนของงานพิเศษ พบว่าครูทุกคนมีภาระงานพิเศษที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานสอน โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 8.88 ชั่วโมง และเมื่อพิจารณาภาระงานสอนและงานพิเศษแล้ว ครูมีภาระงานเฉลี่ยถึงสัปดาห์ละ 31.11 ชั่วโมง

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของครูจากการสังเกต การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในด้านภาระงาน พบว่า ครูมีภาระงานมาก มีงานนโยบายจากเขตพื้นที่การศึกษา จากผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้โรงเรียนเป็นศูนย์แกนนำ และรับการบริการจากหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียน ยังมีพฤติกรรมการสอนแบบเดิม ๆ การใช้สื่อการเรียนรู้ยังไม่หลากหลาย ขาดทักษะการจัดกิจกรรมที่บูรณาการความรู้ ความคิด ความสามารถและความดีงาม การบูรณาการ เนื้อหาข้ามกลุ่มสาระและบูรณาการเข้ากับชีวิตจริงของผู้เรียน การที่โรงเรียนมีนโยบายด้านการยึด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีโครงการที่ตอบสนองแต่ยังไม่สามารถนำไปสู่การเรียนการสอนได้ เพราะยังไม่เข้าใจและไม่มีเวลาที่พัฒนาหลักสูตรขึ้นมาเอง

2.3 สภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการ

ผลการศึกษาริบท สภาพปัญหาของการบริหารจัดการของโรงเรียนวัดจุฬามณี พบว่า เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้าราชการครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1 : 13 แสดงว่ามีครูเพียงพอตามเกณฑ์ ครูมีอายุเฉลี่ย 52 ปี มีประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ย 28 ปี ครูทุกคนมีวุฒิปริญญาตรี ซึ่งส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการปฏิบัติงาน แต่เนื่องจากโรงเรียนทุกขนาดต้องมีภาระงานในการบริหารงานทั้ง 4 ด้านเหมือนกัน ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ซึ่งมีการดำเนินการพัฒนางานตามแผนงาน และโครงการในปี 2551 ให้ครอบคลุมทั้ง 4 งาน แต่ละกลุ่มงานมีโครงการและกิจกรรมค่อนข้างมาก ได้แก่ กลุ่มงานบริหารวิชาการ มี 4 โครงการ 11 กิจกรรม กลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ มี 1 โครงการ 5 กิจกรรม กลุ่มงานบริหารบุคคลมี 2 โครงการ 5 กิจกรรม และกลุ่มงานบริหารทั่วไป มี 9 โครงการ 14 กิจกรรม ครูทุกคนต้องเข้าร่วมโครงการและ กิจกรรมค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์แกนนำ / ต้นแบบ ที่รองรับนโยบายจากหน่วยงานภายนอก จึงส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนของครู และผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารก็พบว่า โรงเรียนได้กำหนดกลยุทธ์ในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และได้นำไปสู่การปฏิบัติจริงเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยในปี 2551 ได้จัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นมาโดยเฉพาะมอบให้ฝ่ายวิชาการ เป็นผู้รับผิดชอบ และยังมีโครงการวิถีพุทธ ที่ดำเนินการอยู่แล้ว แต่ในส่วนกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมพื้นฐาน วัฒนธรรมของนักเรียนภายใต้กรอบของวัฒนธรรมไทย ค่านิยมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ขาดความรู้ ความเข้าใจและไม่มีเวลาในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อบูรณาการสู่การสอนอย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนในด้านการสร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง พบว่าทุกฝ่ายเห็นว่าโรงเรียนยังไม่มีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำการเกษตรให้กับนักเรียน อยากให้โรงเรียนปรับพื้นที่ที่เป็นที่ลุ่ม และส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงให้มากกว่านี้และอยากให้มีการนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนา

จากสภาพริบทและปัญหาที่พบ ผู้วิจัย ผู้บริหารและคณะครูได้นำข้อมูลมา กำหนดแนวทางในการพัฒนา โดยการศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร คณะครู และร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาที่สำคัญ ผลการวิเคราะห์ที่จะนำไปสู่การลดเวลาในการสอน การบริหารโครงการ เพราะครูมีภาระงานมากอยู่แล้ว ประกอบกับการปรับปรุงพฤติกรรมที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจทักษะ

การคิด การประยุกต์ใช้ในสภาพจริงของนักเรียน การบูรณาการให้ตรงกับเป้าหมาย กลยุทธ์ของโรงเรียน และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ดังนั้นคณะครูโรงเรียนวัดจุฬามณี จึงมีความคิดเห็นและเกิดความตระหนักในการที่จะร่วมกันพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนวัดจุฬามณี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยและคณะครูได้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. การออกแบบระบบการพัฒนาหลักสูตร

1.1 พัฒนาระบบการจัดทำหลักสูตร โดยการศึกษาเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ระบบการจัดการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลจากสภาพบริบทและปัญหาการจัดการเรียนของโรงเรียนมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

1.2 กำหนดกรอบแนวคิด ตัวชี้วัดของหลักสูตรและเค้าโครงของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรตามองค์ประกอบที่สำคัญ

1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ โดยนำร่างองค์ประกอบ เค้าโครงของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

1.4 ปรับปรุงข้อมูลตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. การพัฒนาครูและจัดทำหลักสูตร

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ มีกิจกรรมสำคัญที่จะต้องสร้างความเข้าใจให้กับครูเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการจัดทำหลักสูตร จึงขอนำเสนอกิจกรรมที่ดำเนินการดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาครูด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการประเมินความคิดเห็นและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคณะครูโรงเรียนวัดจุฬามณี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยผู้วิจัยจัดประชุมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูจำนวน 2 ครั้ง และเชิญวิทยากรที่มีความรู้ จากคณะเทคโนโลยี การเกษตรและอาหาร คือ ผศ.ดร.วิระพงษ์ อินทร์ทอง และนายเจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญศึกษานิเทศก์ชำนาญการที่ดูแลงานด้าน โครงการปรัชญาเศรษฐกิจของเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ก่อนการอบรมพบว่า ครูทุกคนเคยได้รับฟังทั้งจากผู้บริหาร จากสื่อต่าง ๆ แต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนได้เคยนำไปปฏิบัติบ้าง แต่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับแนวคิดที่พูดถึง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข หลังการอบรมพบว่า ครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น สามารถบอกถึงประโยชน์ ความสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติ มองภาพรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีได้มากขึ้น

2.2 ผลการพัฒนาครูด้านการพัฒนาหลักสูตร

ผลการประเมินความคิดเห็นและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ คณะครูโรงเรียนวัดจุฬามณี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยจัดอบรมให้กับคณะครู โดยเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 15-16 สิงหาคม 2552 โดยเชิญวิทยากรผู้มีประสบการณ์ ในการจัดในการจัดทำหลักสูตรและวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระพงษ์ อินทร์ทอง นายเจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญ นางกนกวรรณ คำนัมฤทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิษฐ์ ศศิวิมล และอาจารย์สุภาภรณ์ บัณฑิตย์ ก่อนการ อบรม พบว่า ครูเห็นว่าการบูรณาการกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 เป็นสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรสอน แบบแยกส่วน แต่ยังไม่ค่อยเข้าใจรูปแบบการบูรณาการ ดูเป็นเรื่องที่ยู่ยาก หลังการอบรม พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กล่าวคือ มีการนำแนวคิดทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเน้นแก่นของเรื่อง มีการวิเคราะห์กรอบแนวคิดตัวชี้วัดได้สอดคล้องกับ สาระรายวิชา สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ลดความซ้ำซ้อน เพิ่มเติมความ ต้องการในชีวิตประจำวัน และฝึกปฏิบัติเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีการนำองค์ประกอบหลัก ของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เน้นมาตรฐานที่จะนำไปสู่การวัดและประเมินผลด้วย ผลการอบรม ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการอบรมเชิง ปฏิบัติการ

ประเด็นการอบรม	ก่อนอบรม		หลังอบรม		t-value	p-value
	\bar{x} (n = 10)	S.D	\bar{x} (n = 10)	S.D.		
1. การวิเคราะห์หลักสูตร	8.12	.68	14.06	.72	5.68*	.046
2. การบูรณาการปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	7.51	.96	12.18	.83	7.25*	.041
3. การทำแผนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	10.37	1.71	15.21	1.25	6.13*	.027
4. เทคนิคการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	12.65	1.06	16.73	1.18	5.70*	.035

* $p < .05$, คะแนนเต็ม 20 คะแนน

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำแผนการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการอบรมมีความรู้สูงกว่าก่อนการอบรม

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาครู ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า ครูมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนา โดยกล่าวตรงกันว่า การอบรมทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ได้รับข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ดังคำกล่าวที่ว่า

“เป็นเรื่องที่ดีมาก ได้เรียนรู้รายละเอียดของเศรษฐกิจมากขึ้น”

“รู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรก็ครั้งนี้ ส่วนใหญ่ก็ทำตาม ๆ กับโรงเรียนอื่น ๆ บ้าง”

“การบูรณาการหลักสูตรบางหน่วย มองเห็นภาพชัดเจน”

“ยังคงเป็นเรื่องที่ยาก ต้องใช้เวลา อยากให้วิทยากรช่วยร่วมมือในการทำหลักสูตร”

“งานก็มาก ถ้านักวิจัยมาช่วย คงเป็นเรื่องที่ดีสำหรับพวกเรา”

2.3 ผลการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ

ผลการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนวัดจุฬามณี กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า หลังจากนักวิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตร ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2551 จนถึง 10 ตุลาคม 2551 ซึ่งผู้วิจัยได้มาเป็นที่ปรึกษาเป็นระยะ ๆอย่างต่อเนื่อง คณะครูได้ร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิเคราะห์กรอบแนวคิดตัวชี้วัดแล้วนำมากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เขียนคำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 5 ลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวที่ดีเงื่อนไขความรู้ และความรู้ คุณธรรม กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ซึ่งปรากฏผลในภาคผนวก

2.4 ผลการประเมินหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงที่คณะครูได้พัฒนาขึ้น โดยนำหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญที่เคยประเมินโครงร่างและกรอบแนวคิด ตัวชี้วัดพิจารณาทั้งความเหมาะสม ถูกต้อง และความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินและผลประเมินดังตารางที่ 5

ค่าคะแนน 2.41 – 3.00 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก

ค่าคะแนน 1.71 – 2.40 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้

ค่าคะแนน 1.00 – 1.70 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปรับปรุง

ตารางที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความเหมาะสม

ข้อที่	รายการประเมิน	ความถูกต้องเหมาะสม		ระดับความเหมาะสม
		\bar{x} (n=4)	S.D.	
1.	ลักษณะของหลักสูตรมีความเหมาะสมที่จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร	2.50	.58	มาก
2.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจน	2.75	.50	มาก
3.	การกำหนดโครงสร้างในการบูรณาการมีความเหมาะสม ชัดเจน	2.50	1.00	มาก
4.	การวิเคราะห์หลักสูตร มีความเชื่อมโยงเป็นระบบ	2.75	.50	มาก
5.	การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้มีความสอดคล้อง	2.50	1.00	มาก
6.	เนื้อหาสาระของหลักสูตรแต่ละแผนการเรียนรู้บูรณาการตามผลการเรียนรู้และระดับชั้น	2.75	.50	มาก
7.	เนื้อหาครอบคลุมทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2.75	.50	มาก
8.	มีการบูรณาการโดยเชื่อมโยงเงื่อนไขของเศรษฐกิจพอเพียง	2.50	1.00	มาก
9.	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเป็นไปได้ที่จะช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้	2.75	.50	พอใช้
10.	สื่อการเรียนรู้มีส่วนช่วยเสริมให้การจัดการเรียนรู้บรรลุจุดประสงค์	2.75	.50	มาก
11.	วิธีการวัดและประเมินผลสามารถตรวจสอบและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	2.75	.50	พอใช้
12.	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้	2.75	.50	มาก
	รวม	2.50	.58	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า หลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้น มีความถูกต้องเหมาะสมตามสาระของหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.50$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก มีเพียง 2 รายการ ที่อยู่ในระดับ

ปานกลาง ได้แก่ ข้อ 9 กิจกรรมมีความเป็นไปได้ที่จะช่วยให้บรรลุจุดประสงค์และข้อ 11 วิธีการวัดผลสามารถตรวจสอบและสอดคล้องกับจุดประสงค์

นอกจากการประเมินความเหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร ดังปรากฏผลในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการประเมินหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงด้านความสอดคล้อง

ข้อที่	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		ความไม่สอดคล้อง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	มาตรฐานการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	3	75	1	25
2.	คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้กับการเรียนรู้	2	50	2	50
3.	คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	3	75	1	25
4.	สาระการเรียนรู้กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3	75	1	25
5.	สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้	4	100	0	0
6.	กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้	4	100	0	0
7.	กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	2	50	2	50
8.	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการออกแบบกิจกรรม	2	50	2	50

จากตารางที่ 6 พบว่าหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญที่มีความสอดคล้องกันมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 5 และข้อ 6 กล่าวถึงสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้

2.5 ผลการนิเทศติดตามประเมินผล

เมื่อโรงเรียนเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ผู้วิจัยได้กำหนดให้คณะครูนำหลักสูตรที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 และได้กำหนดให้มีการนิเทศติดตามทั้งจากผู้บริหารและครูวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเน้นการนิเทศภายใน และกำหนดให้มีการนิเทศภายนอกจากคณะกรรมการคณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 27-28 พฤศจิกายน 2551 และครั้งที่ 2 วันที่ 15-16 ธันวาคม 2551 ซึ่งได้ตั้งเกณฑ์ระดับคุณภาพเป็น 3 ระดับ คือ ค่าคะแนน 2.41-3.00 คุณภาพอยู่ในระดับมาก 1.71 – 2.40 คุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ และ 1.00 – 1.70 คุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง ปรากฏผลดังตารางที่ 7 และ 8

ตารางที่ 7 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 1

ข้อที่	พฤติกรรมจัดการเรียนรู้	\bar{x} (n = 6)	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.	ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 1.1 การปฏิบัติกิจกรรม 1.2 การฝึกคิด 1.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1.4 การสร้างความรู้ด้วยตนเอง	2.67 2.33 2.50 2.00	.52 .52 .84 .63	ดี พอใช้ ดี พอใช้
2.	ด้านผู้สอน ผู้สอนใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้และสภาพการณ์ที่ ตอบสนองโดยบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงใน 5 ด้าน 2.1 ความพอประมาณ 2.2 ความมีเหตุมีผล 2.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี 2.4 มีเงื่อนไขความรู้ 2.5 มีเงื่อนไขคุณธรรม 2.6 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง	2.83 2.17 2.50 2.83 2.00 2.83	.41 .98 .84 .41 .63 .41	ดี พอใช้ ดี ดี พอใช้ ดี
3.	ด้านสาระการเรียนรู้ 3.1 สาระการเรียนรู้มีความถูกต้องสอดคล้องกับหลัก เศรษฐกิจพอเพียง 3.2 เลือกสาระการเรียนรู้ได้สอดคล้องและสามารถ บูรณาการได้ 3.3 สาระการเรียนรู้ถูกต้อง และเหมาะสมกับ ระดับชั้นที่สอน	2.67 3.00 3.00	.52 1.00 1.00	ดี ดี ดี
4.	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 4.1 ลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียน และ สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง 4.2 จัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น 4.3 จัดกิจกรรมให้เรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดและการ ปฏิบัติจริง	2.33 2.00 2.67	.52 .63 .52	พอใช้ พอใช้ ดี

ข้อที่	พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	\bar{x} (n = 6)	S.D.	ระดับคุณภาพ
5.	ด้านสื่อการเรียนรู้			
	5.1 มีการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมชัดเจน	3.00	1.00	ดี
	5.2 สื่อและแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และมีความเป็นไปได้	2.83	.41	ดี
	5.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ตอบสนองหลักการเศรษฐกิจพอเพียง	2.17	.98	พอใช้
6.	ด้านการวัดและประเมินผล			
	6.1 ประเมินทั้งความรู้ ทักษะและคุณธรรม	2.67	.52	ดี
	6.2 ใช้วิธีประเมินผลตามสภาพจริงและเหมาะสม	2.00	.63	พอใช้
	รวม	2.53	.50	ดี

จากตารางที่ 7 พบว่าการจัดการเรียนรู้ของครูในการบูรณาการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในครั้งที่ 1 ในภาพรวม มีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.53$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพระดับดี ยกเว้นข้อที่ 1.2, 1.4, 2.2, 2.5, 4.1, 4.2, 5.3 และ 6.2 อยู่ในระดับพอใช้

ตารางที่ 8 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2

ข้อที่	พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	\bar{x} (n = 6)	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.	ด้านผู้เรียน			
	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้			
	1.1 การปฏิบัติกิจกรรม	3.00	1.00	ดี
	1.2 การฝึกคิด	2.50	.84	ดี
	1.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	2.67	.52	ดี
	1.4 การสร้างความรู้ด้วยตนเอง	2.50	.84	ดี

ข้อที่	พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้	\bar{x} (n = 6)	S.D.	ระดับคุณภาพ
2.	<p>ด้านผู้สอน</p> <p>ผู้สอนใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้และสภาพการณ์ที่ตอบสนองโดยบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 ด้าน</p> <p>2.1 ความพอประมาณ</p> <p>2.2 ความมีเหตุมีผล</p> <p>2.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี</p> <p>2.4 มีเงื่อนไขความรู้</p> <p>2.5 มีเงื่อนไขคุณธรรม</p> <p>2.6 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง</p>	<p>3.00</p> <p>2.50</p> <p>2.67</p> <p>3.00</p> <p>2.50</p> <p>2.83</p>	<p>1.00</p> <p>.84</p> <p>.52</p> <p>1.00</p> <p>.84</p> <p>.41</p>	<p>ดี</p> <p>ดี</p> <p>ดี</p> <p>ดี</p> <p>ดี</p> <p>ดี</p>
3.	<p>ด้านสาระการเรียนรู้</p> <p>3.1 สาระการเรียนรู้มีความถูกต้องสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>3.2 เลือกสาระการเรียนรู้ได้สอดคล้องและสามารถบูรณาการได้</p> <p>3.3 สาระการเรียนรู้ถูกต้อง และเหมาะสมกับระดับชั้นที่สอน</p>	<p>3.00</p> <p>3.00</p> <p>2.83</p>	<p>1.00</p> <p>1.00</p> <p>.41</p>	<p>ดี</p> <p>ดี</p> <p>ดี</p>
4.	<p>ด้านกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>4.1 ลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>4.2 จัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น</p> <p>4.3 จัดกิจกรรมให้เรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง</p>	<p>2.50</p> <p>2.67</p> <p>2.83</p>	<p>.84</p> <p>.52</p> <p>.41</p>	<p>ดี</p> <p>ดี</p> <p>ดี</p>
5.	<p>ด้านสื่อการเรียนรู้</p> <p>5.1 มีการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมชัดเจน</p> <p>5.2 สื่อและแหล่งเรียนรู้เหมาะกับสาระการเรียนรู้และมีความเป็นไปได้</p> <p>5.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ตอบสนองหลักการเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>3.00</p> <p>3.00</p> <p>2.67</p>	<p>1.00</p> <p>1.00</p> <p>.52</p>	<p>ดี</p> <p>ดี</p> <p>ดี</p>

ข้อที่	พฤติกรรมจัดการเรียนรู้	\bar{x} (n = 6)	S.D.	ระดับคุณภาพ
6.	ด้านการวัดและประเมินผล			
	6.1 ประเมินทั้งความรู้ ทักษะและคุณธรรม	2.67	.52	ดี
	6.2 ใช้วิธีประเมินผลตามสภาพจริงและเหมาะสม	2.83	.41	ดี
	รวม	2.77	.42	ดี

จากตารางที่ 8 พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูในการใช้หลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในครั้งที่ 2 ทุกข้อมีคุณภาพระดับดี ($\bar{x} = 2.77$)

เมื่อพิจารณาผลการติดตามประเมินผลทั้ง 2 ครั้ง พบว่า ครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าครั้งที่ 1 แสดงว่าครูมีพัฒนาการในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ดีขึ้น

2.6 ผลการประเมินโครงการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดให้มีการประชุมสนทนากลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสรุปผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการวิจัย เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 โดยมีจัดกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน ผลการสัมภาษณ์พบว่า มีความคาดหวังให้โรงเรียนได้จัดให้มีการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพิ่มโครงการให้นักเรียนได้ปฏิบัติ มีความยินดีจะช่วยเหลือต่อโรงเรียนต้องการอะไร โรงเรียนจัดประชุมเรื่องนี้บ่อยขึ้น ทำให้เข้าใจมากขึ้น และนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เช่น ช่วยเหลืองานมากขึ้น มีความเสียสละ รู้จักการแบ่งปันและมีเงินเหลือเก็บมากกว่าเดิม

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะครู จำนวน 10 คน ผลการสัมภาษณ์ พบว่าเป็นโครงการที่ดีมาก ทำให้ครูได้มีโอกาสนำไปใช้กับตนเองและส่งผลต่อนักเรียนด้วย เป็นการกระตุ้นให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรม เพราะนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน ได้เห็นรูปแบบในการจัดทำหลักสูตรที่ต้องมีผู้รู้มาช่วยชี้แนะ และร่วมคิดร่วมทำ ได้หลักสูตรที่เป็นเอกลักษณ์ที่โรงเรียนสามารถนำไปพัฒนากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อให้มีความหลากหลายมากขึ้น เป็นโครงการที่คุ้มเกินคุ้ม แต่ก็พบปัญหาบ้าง เพราะระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรมีค่อนข้างน้อย บางครั้งยังขาดความมั่นใจ การสอนที่มีผู้นิเทศยังไม่ค่อยคุ้นชินเกรงว่าจะผิดพลาด แต่ก็พยายามอย่างเต็มที่ กำลังและความสามารถ

กลุ่มที่ 3 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน ซึ่งเป็นตัวแทนชั้นละ 5 คน ผลการสัมภาษณ์พบว่า ครูมีการชี้แจงให้รับทราบเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จัดการสอนในชั้นเรียนจริง แล้วข้อมูลไปให้ผู้ปกครองทราบ นักเรียนได้รับความรู้มากมาย เช่น การช่วยเหลือเพื่อน การเสียสละ การ

ประหยัด การรักษาสິงแวดล้อม การมีจิตสาธารณะ สามารถนำไปใช้ได้จริง ต้องการให้มีการสอนแบบนี้

กลุ่มที่ 4 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นตัวแทนชั้นละ 3 คน ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจที่โรงเรียนและครูจัดการสอน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แต่อยากให้มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง และยินดีถ้าโรงเรียนต้องการให้ช่วยเหลือ

นอกจากข้อมูลที่สรุปผลจากการสัมภาษณ์ดังกล่าวแล้ว ผู้เข้าร่วมประชุมได้สะท้อนผลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการวิจัย ในโอกาสต่อไป ดังมีข้อความที่กล่าวไว้บางส่วน ดังนี้

“โครงการนี้ควรจะนำไปใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ ด้วย” (คณะกรรมการสถานศึกษา)

“ขนาดว่าโรงเรียนนี้เป็นศูนย์สอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พฤติกรรมนักเรียนน่าจะดีกว่านี้” (ผู้ปกครอง)

“กิจกรรมในแผนบางแผน ต้องใช้เวลามาก สอนไม่ค่อยทัน” (ครู)

“เงื่อนไขด้านปรัชญา บางแผนยังเป็นภาพรวม ไม่รู้ว่าจะตรงกับหลักการหรือไม่” (ครู)

“ครูมีกิจกรรมใหม่ ๆ มาให้ทำ สนุกดี และครูพูดถึงเศรษฐกิจพอเพียงบ่อย ๆ” (นักเรียน)

“ถ้าจะให้ดี อยากให้มีโครงการวิจัยที่บูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ด้วย” (ครู)

“สื่อบางอย่างจัดเตรียมยาก กลัวจะไม่สอดคล้องกับกิจกรรม” (ครู)

“ครูให้การบ้านเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ได้ไปให้แม่ช่วยทำด้วย” (นักเรียน)

จากข้อสรุปผลทั้งจากการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการในการจัดสนทนากลุ่ม ทำให้เห็นว่า การดำเนินการวิจัยควรใช้เวลาในการดำเนินการให้มากกว่านี้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทุกฝ่าย และพัฒนาหลักสูตรที่ใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนเป็นฐานให้มากกว่านี้ รวมทั้งโรงเรียนควรใช้ระบบการบริหารจัดการศึกษาโดยกำหนดวงจรคุณภาพในการทำงาน ปรับกระบวนการทัศน์และสร้างจิตสำนึกที่ดีเพื่อคุณภาพของนักเรียนและให้ความสำคัญต่องานวิชาการที่เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1.1 ผู้อำนวยการ	จำนวน 1 คน
1.2 ครูผู้สอน	จำนวน 9 คน
1.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษา 1-6	จำนวน 100 คน
1.4 ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน 12 คน
1.5 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน 8 คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน 130 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการและเครื่องมือในการวิจัยโดยเน้นเทคนิควิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จึงสร้างเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรและแบบประเมินการจัดการเรียนรู้ร่วมด้วยการวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ และการแก้ไข โดยใช้เทคนิค Appreciate Influence Control (AIC) การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Action Seminar Training)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ กำหนดแนวทางไว้ 2 ส่วน

- 1.1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพตามปัญหา และความต้องการของโรงเรียน
- 1.2 การวางแผนเตรียมการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบระบบการพัฒนาหลักสูตร

- 2.1 พัฒนาระบบการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ
- 2.2 จัดทำกรอบแนวคิดและตัวชี้วัดของหลักสูตร
- 2.3 วิพากษ์กรอบและตัวชี้วัด
- 2.4 พัฒนาเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการ
- 2.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาครูและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

- 3.1 การวางแผนเตรียมการ
- 3.2 การดำเนินการพัฒนาครู
- 3.3 การจัดทำหลักสูตรบูรณาการ

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้และติดตามผล

- 4.1 ทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ
- 4.2 นิเทศติดตามประเมินผลการทดลองใช้
- 4.3 การประเมิน โครงการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการประมวลผลในการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิธีการและเครื่องมือ เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงเหตุผล (Logic Approach)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าโรงเรียนมีข้าราชการครูทั้งหมด 10 คน มีครูอัตราจ้าง 2 คน รวมมีบุคลากร 12 คน มีนักเรียนทั้งหมด 137 คน เป็นชาย 83 คน เป็นหญิง 54 คน เปิดทำการสอนระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สภาพปัญหาของโรงเรียนวัดจุฬามณี พบว่า ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอยู่ในระดับพอใช้ และมีคุณลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนโดยรวมนอกจากนี้ พบปัญหาด้านครูที่ต้องรับภาระงานมากทั้งภาระงานสอนและงานด้านนโยบายที่ต้องการให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการบริหารโครงการต่าง ๆ ครู

ขาดทักษะการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง และไม่มีความสามารถในการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นครูมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนวัดจุฬามณี พบว่าการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้คณะครูในโรงเรียนวัดจุฬามณี ได้รับความรู้ความเข้าใจและสามารถพัฒนาหลักสูตรตามลำดับขั้นตอน ได้แก่ การออกแบบระบบการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นหลักสูตรที่ได้รับการมาตรฐานตามหลักสูตรหลักสูตร ครูได้รับการพัฒนาทั้งด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการพัฒนาหลักสูตร ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ถูกต้อง มีองค์ประกอบครอบคลุมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูสามารถกำหนดวิธีสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ และครูสามารถนำหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนในโรงเรียนวัดจุฬามณี ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และนำแนวคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดจากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผล

1. สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดจุฬามณีมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน คือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ในวิชาหลัก เนื่องจากมีความรู้และทักษะที่จำเป็นอยู่ในระดับพอใช้ รวมถึงปัญหาด้านการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมในบางเรื่อง ส่วนครูพบปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่หลากหลาย ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร ยังไม่ได้นำสภาพปัญหาของชุมชนมาใช้ในการจัดทำหลักสูตร ครูขาดทักษะการจัดกิจกรรมที่เน้นการบูรณาการความรู้ ความคิดที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ประกอบกับโรงเรียนมีระบบบริหารจัดการที่ต้องการพัฒนางานทุกด้าน จึงส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนของครู ทั้งนี้จากสภาพปัญหาดังกล่าว มาจากการที่ครูมีภาระงานสอนมาก มีงานพิเศษที่ต้องรับผิดชอบทำให้ครูไม่มีเวลาในการศึกษาและพัฒนาตนเอง และจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบข้อมูลว่า ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความต้องการของชุมชน อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจ ทั้งด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลุ่มลึก และการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ ตลอดจนการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ต้องการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นหน่วยนำร่องหรือแกนนำในงานต่าง ๆ จึงทำให้ครูต้องทำงานหลายส่วน นอกจากนี้การที่ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานแตกต่างกันการขาดความเอาใจใส่จากผู้ปกครองเท่าที่ควร และการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ไม่เน้นกระบวนการคิดและการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง จึงส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับรัชณีวัลย์ จุลบาท (2539) ที่กล่าวว่าโรงเรียนมักประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู เพราะครูไม่มีเวลา

เตรียมการสอนเนื่องจากสอนหลายวิชา ครูขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดแหล่งวิชาการที่จะค้นคว้า เทคนิคการสอนใหม่ๆ และสอดคล้องกับมรรค กันมา (2549) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและพัฒนา ระบบบริหารจัดการ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านวังดินสอ พบว่า โรงเรียนมีปัญหานักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คุณลักษณะนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะครูมีภาระงานมาก ขาดความเข้าใจ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ และสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา

2. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนวัดจุฬามณี พบว่ามีระบบบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่ดีเนื่องจาก ผู้วิจัยได้นำหลักการเชิงทฤษฎีในการพัฒนาหลักสูตร ใช้ระบบบริหารวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัดและการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นให้ครูร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ได้ลงมือปฏิบัติจริง ใช้ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมเป็นกรอบการสร้างความรู้ความเข้าใจ การอบรมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และมีการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ได้เน้นการพัฒนาทักษะการคิด เพื่อปลูกฝัง ค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงทุกแผน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ชนะผลเลิศ (2542) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทักษะการคิด เพื่อปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้ผู้เรียน ได้ค้นหาวิธีการให้กับตนเอง และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้ และสอดคล้องกับผล วิจัยของ มรรค กันมา (2549) ที่กล่าวว่า การใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ เป็นการกระตุ้นให้ครูได้พัฒนาตนเอง ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการปฏิบัติจริงได้เป็นอย่างดี และส่งผลต่อผู้เรียนที่จะมีผลการเรียน และพฤติกรรมดีขึ้น นอกจากนี้องค์ประกอบของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ยังเน้นรูปแบบที่มี รายละเอียดครบถ้วนทั้งแนวคิด หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และบูรณาการในองค์ประกอบหลักของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุไร ปัทมาพงษ์ (2551) ที่พบว่า สภาพการสอดแทรก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องสอดแทรกทั้งผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล จึงจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน

อย่างไรก็ตามยังพบว่า มีจุดที่ควรพัฒนาที่ทำให้การนำหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนวัดจุฬามณี ยังไม่ประสบผลสำเร็จ อาจเป็นเพราะสาเหตุดังต่อไปนี้

1. การขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเนื่องจากระยะเวลาที่มีจำกัด ประกอบกับครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่สามารถพัฒนาครูได้เต็มที่จึงทำให้ครูบางส่วนขาดความเข้าใจที่จะนำไปปฏิบัติได้เอง

2. การนิเทศติดตามผล ที่ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากสถานศึกษาและจากผู้ทรงคุณวุฒิ เนื่องจากมีเวลาไม่ตรงกัน ดังนั้นจึงขาดความเชื่อมโยงในการสะท้อนปัญหาตามระยะเวลาที่ควรจะดำเนินการ

3. ครูบางส่วนจัดเตรียมสื่อ แหล่งการเรียนรู้ ไม่หลากหลาย สำหรับใช้ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และขาดการประเมินผลตามสภาพจริง
ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ควรมีการสร้างความตระหนักโดยการปรับกระบวนการทัศน์ให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน มีความเข้าใจและพร้อมจะนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจริง

1.2 ควรมีการพัฒนาครูด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อ และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง

1.3 การมีการนิเทศติดตามผลทั้งการนิเทศภายในจากผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เพื่อให้คำแนะนำและการประเมินการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

1.4 ควรมีโครงการและกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ตอบสนองกับนโยบาย ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และออกแบบกิจกรรมให้สัมพันธ์กับการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษากับกลุ่มสาระอื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยและประเมินประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). 80 พรรษาเกิดไ้ท้องถิ่นราชัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กิริติวัฒน์ อักเส. (2543). การดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนบ้านห้วยชันสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คณะอนุกรรมการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. พิมพ์ครั้งที่ 2 : กรุงเทพฯ.
- จรัญ จันทลักษณ์. (2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับความสุขมวลและการเกษตรยั่งยืน. ภาควิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : โรงพิมพ์เสริมมิตร.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2549). หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง. มติชนการศึกษา วันที่ 25 กรกฎาคม 2549 ปีที่ 29 ฉบับที่ 10363 ที่มา ออนไลน์ [http:// SUFFICIENCY ECONOMY AND HIGHER EDUCATION](http://SUFFICIENCY ECONOMY AND HIGHER EDUCATION).
- นิคม มูลิกะคามะ. (2542). ทฤษฎีใหม่ในหลวง : ชีวิตที่พอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2543). มิติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียงความหมายและความสำคัญ. ศิลปวัฒนธรรม : 78-86 กุมภาพันธ์ 2543.
- ธีระพงศ์ ปุ๊กสันเทียะ. (2546). การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นาคพอยท์.
- ประมวลคำในพระบรมราโชวาทบางตอน. (2549). พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2550). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ปิยนุตร หล่อไกรเลิศ. (2547). เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ค.

- มรรค กันมา. (2549). การวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดทำ
หลักสูตรแบบบูรณาการโรงเรียนบ้านวังดินสอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- รุจิรี ภู่อาระ. (2546). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บุ๊คพอยท์.
- รัชনীวัลย์ จุลบาท. (2539). การศึกษาดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐาน
อาชีพประถมศึกษาปีที่ 5-6 ของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : จุ
ฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณช อุยฉกร. (2544). ในหลวงผู้ทรงพระอัจฉริยภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วราภรณ์ สมาชิกเศศ. (2550). เยาวชนคือทรัพยากรที่มีค่าที่สุดที่สอนให้เขารู้จักความพอดี. บันทึกเทป
โทรทัศน์รายการ Money Channel เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2550. ที่มาออนไลน์ www.thaigov.go.th
สืบค้นเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2551.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2550). การประชุมยูเนสโกครั้งที่ 34. เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2550 ณ สำนักงานใหญ่
ยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ที่มาออนไลน์ www.rssthai.com. สืบค้นเมื่อวันที่ 29
กุมภาพันธ์ 2551.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). ยุทธศาสตร์
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550-2554). ที่มาออนไลน์
<http://www.moe.go.th/sufficiency>. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2551.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2541). การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : โอเดียนสแควร์.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2544). หลักสูตรบูรณาการทางการศึกษาตามนัยพุทธธรรม. นนทบุรี : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุวิมล ชนะผลเลิศ. (2542). การศึกษาและพัฒนาทักษะการคิดเพื่อปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง
ตามแนวพระราชดำริกรณีศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนห้วยทรายประชาสรรค์
อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. งานวิจัยของหน่วยงานโครงการความร่วมมือระหว่าง
คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). หลักธรรม หลักทำตามรอยพระยุคลบาท. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ด่านสุทธาการพิมพ์.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2550). แนะนำเด็กไทยตามโครงการพระราชดำริต้องปฏิบัติจริง. หนังสือพิมพ์
คมชัดลึก ฉบับวันอาทิตย์ที่ 30 กันยายน 2550.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2550). รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดจุฬามณี. พิษณุโลก : สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาพิษณุโลก เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2551). แผนปฏิบัติการราชการประจำปี 2551 โรงเรียน
วัดจุฬามณี. พิษณุโลก : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). สรุปรายสาระสำคัญแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการนำปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา. เอกสารประกอบการประชุม
คณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.
- สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 7. (2551). การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในเขตตรวจราชการที่ 10 และ 12. เขตตรวจราชการที่ 7.
- สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 8. (2551). การนำแนวพระราชดำรัสปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 14.
- เสนห์ จามริก. (2543). ทฤษฎีใหม่ในหลวงชีวิตที่พอเพียง : เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน
- อมร ไชยแสนและคณะ. (2547). การวิจัยเพื่อวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูเพื่อปฏิรูป
การเรียนรู้ในโรงเรียนท่าม่วงวิทยาคม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด :
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- อารี หลวงนาและคณะ. (2547). การวิจัยเพื่อวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูเพื่อ
ปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านยางน้อย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี
: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อุไร ปัทมาพงษ์. (2551). สภาพและปัญหาการสอดแทรกปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Best John W. and Kahn James V. (1986). *Research in Education*. 5th ed. New Jersey :
Prentice – Hall
- Fogary Robin. (1991). *The Mindful School : How to Integrate the curricula*. U.S.A. : IRI /
Skylight Publishing.
- Kemmis, S. and Me Taggart, R. (Eds.) (1988). *The action research reader*. 3rd ed. Geelong,
Victoria : Deakin University.

- Lewis, J. Arthur, Miel, Alice. (1972). **Supervision for Improved Instruction : New Challenges.** New Responses, Wadsworth Publishing Company, Inc.
- Posner, George J. (1995). **Analyzing the Curriculum.** 2nd ed., London : Mcgraw – Hill.
- Pratt, David. (1980). **Curriculum : Design and Development.** New York : Harcourt Brace Jovanovich Inc.
- Ragam, William B. and Gened. (1974). **Shepherd. Modern Elementary Curriculum.** 4th ed., New Saylor, J. Galen and William M. Alexander. New York , Holtrinehart : Palanning and Winstion, Inc.
- Saylor, J.G. and Alexander, W.M. (1974). **Planning Curriculum for schools.** New York : Holt, Rinchart and Winston Inc.
- Taba, Hilda. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice.** New York : Har - court Brace and world.
- Tyler, R. (1949). **Basic Principles of Curriculum and Instruction.** Syllabus for Education 360, University of chieago Press, Chicago, General Statement on Evaluation, Journal of Educational Research, Vol. 35.

กำหนดการจัดเวทีประชาคม โครงการวิจัย
“การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”
วันศุกร์ที่ 27 มิถุนายน 2551

ณ โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

เวลา	กิจกรรม
09.00 – 09.15 น.	- ลงทะเบียน/รับเอกสาร
09.15 – 09.45 น.	- หัวหน้าโครงการชี้แจงความเป็นมาและวัตถุประสงค์โครงการวิจัย
09.45 – 10.15 น.	- ผู้อำนวยการโรงเรียนบรรยายสรุปข้อมูลบริบทโรงเรียน
10.15 – 10.30 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
10.30 – 12.00 น.	- สนทนากลุ่มวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านการพัฒนาหลักสูตร - กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการสถานศึกษา - กลุ่มที่ 2 คณะครู - กลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียน
12.00 – 13.00 น.	- พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	- จัดเวทีอภิปรายแนวคิดเพื่อหาข้อสรุป
14.30 – 14.45 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 15.30 น.	- จัดสนทนากลุ่มเพื่อเติมเต็มข้อมูล
15.30 – 16.00 น.	- สรุปผลการดำเนินกิจกรรมโดยหัวหน้าโครงการวิจัย

ใบงานประกอบการจัดเวทีประชาคม

วันศุกร์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑

ณ โรงเรียนวัดจุฬามณี

- คำชี้แจง
1. ให้สมาชิกแบ่งกลุ่มเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้
 - กลุ่มที่ ๑ คณะกรรมการสถานศึกษา
 - กลุ่มที่ ๒ คณะครู
 - กลุ่มที่ ๓ ผู้ปกครอง
 2. แต่ละกลุ่มให้ผู้ดำเนินรายการของกลุ่มชี้แจงประเด็นการสนทนากลุ่ม
 3. สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นตามประเด็น โดยเขียนสรุปในกระดาษปรู๊ฟ
 4. ส่งตัวแทนนำเสนอผลต่อกลุ่มใหญ่

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

๑. ท่านมีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของโรงเรียนวัดจุฬามณีอย่างไร
๒. โรงเรียนวัดจุฬามณีมีจุดเด่นอะไรบ้าง
๓. โรงเรียนวัดจุฬามณีมีจุดที่ควรพัฒนาในด้านใดบ้าง
๔. ท่านมีความพึงพอใจต่อตัวนักเรียนในโรงเรียนวัดจุฬามณีหรือไม่ พึงพอใจในด้านใด (จัดอันดับ ๓ อันดับ) และไม่พึงพอใจด้านใด(จัดอันดับ ๓ อันดับ)
๕. ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด
๖. โรงเรียนวัดจุฬามณีมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาที่เน้นหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่ มีหลักสูตรอะไรบ้าง
๗. โรงเรียนวัดจุฬามณีมีโครงการเกี่ยวกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ ได้แก่โครงการอะไร
๘. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ ทำในลักษณะใด
๙. ท่านมีความต้องการให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ และทำในลักษณะใด
๑๐. ท่านต้องการให้โรงเรียนวัดจุฬามณีพัฒนาเรื่องอะไรอีก(ตอบได้มากกว่า ๑ เรื่อง)

กำหนดการประชุมสัมมนา
การรายงานผลการดำเนินโครงการวิจัย
“การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้
ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”

วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑

ณ โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

เวลา	กิจกรรม
08.30-09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00-09.30 น.	พิธีเปิดและชี้แจงวัตถุประสงค์การประชุมสัมมนาโดยหัวหน้าโครงการวิจัยฯ
09.30-10.30 น.	ผู้แทนครูนำเสนอผลงานจากโครงการวิจัยฯ
10.30-10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45-12.00 น.	ผู้แทนครูนำเสนอผลงาน (ต่อ)
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-15.00 น.	สนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม สะท้อนผลโครงการวิจัย กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มที่ 2 ครู กลุ่มที่ 3 นักเรียน กลุ่มที่ 4 ผู้ปกครอง
15.00-15.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15.15-16.30 น.	สรุปและรายงานผลโครงการวิจัยฯ โดยหัวหน้าโครงการวิจัยฯ

กำหนดการประชุมสัมมนา
เรื่อง กรอบแนวคิดตัวชี้วัดในการพัฒนาหลักสูตร
วันพุธที่ 16 กรกฎาคม 2551
ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

เวลา	กิจกรรม
09.00 – 09.15 น.	- ลงทะเบียน / รับเอกสาร
09.15 – 09.45 น.	- หัวหน้าโครงการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการกำหนดกรอบแนวคิด (ผศ.ชฎานิชฐ์ ศศิวิมล)
09.45 – 10.15 น.	- กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร
10.15 – 10.30 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
10.30 – 12.00 น.	- กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร(ต่อ)
12.00- 13.00 น.	- พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00- 14.30 น.	- ร่างกรอบแนวคิดตัวชี้วัดในการพัฒนาหลักสูตร
14.30- 14.45 น.	- พักรย่อย
14.45- 16.45 น.	- แบ่งกลุ่มวิพากษ์กรอบแนวคิด
16.45- 17.15 น.	- อภิปรายสรุปผลการประชุม

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ
การปรับกระบวนการทัศน์และการบูรณาการ
หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนวัดจุฬามณี
วันที่ 1 สิงหาคม 2551
ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

เวลา	กิจกรรม
08.30 – 09.00 น.	- ลงทะเบียน รับเอกสาร
09.00 – 10.30 น.	- แนวคิดหลักการ “เศรษฐกิจพอเพียง” วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพงษ์ ทองอินทร์
10.30 – 10.45 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	- แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ วิเคราะห์แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงจากกรณีตัวอย่าง
12.00 – 13.00 น.	- พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น.	- รูปแบบของการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ๒๕ การพัฒนาหลักสูตร ๒๕ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิทยากร : อาจารย์เจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญ
14.30 – 14.45 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
14.45 – 15.30 น.	- วางแผนการวิเคราะห์รูปแบบที่จะนำไปปฏิบัติ
15.30 – 16.30 น.	- นำเสนอผลการวางแผน
16.30 – 17.00 น.	- สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดย...หัวหน้าโครงการวิจัย (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิษฐ์ ศศิวิมล)

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ
การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนวัดจุฬามณี
วันที่ 15 – 16 สิงหาคม 2551
ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วันที่ 15 สิงหาคม 2551

- 08.30 – 09.00 น. - ลงทะเบียน รับเอกสาร
- 09.00 – 09.30 น. - หัวหน้าโครงการวิจัย (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณัฐ ศศิวิมล)
ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอบรม
- 09.30 – 10.30 น. - รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร
วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพงษ์ ทองอินทร์
คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 10.30 – 10.45 น. - พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. - แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ วิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
- 12.00 – 13.00 น. - พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.45 น. - กรอบ โครงสร้างการบูรณาการหลักสูตร
วิทยากร : อาจารย์เจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญ
ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
- 14.45 – 15.00 น. - พักรับประทานอาหารว่าง
- 15.00 – 16.30 น. - แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ ออกแบบหลักสูตรตามโครงสร้าง
โดย...อาจารย์เจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญ

วันที่ 16 สิงหาคม 2551

- 08.30 – 10.30 น. - การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
วิทยากร : อาจารย์เจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญ
- 10.30 – 10.45 น. - พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. - ฝึกปฏิบัติจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- 12.00 – 13.00 น. - พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 น. - นำเสนอผลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- 14.30 – 14.45 น. - พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.45 – 16.00 น. - วางแผนการวิเคราะห์หลักสูตรและการนำไปปฏิบัติจริง

ที่ ศธ ๐๕๓๘.๒ / ๑๒๔

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์วิทยากร

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยนักวิจัยคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิษฐ์ ศศิวิมล และอาจารย์สุภาภรณ์ บัณฑิตย์ ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งในแผนปฏิบัติการได้จัดกิจกรรมการประชุมเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดตัวชี้วัดในการพัฒนาหลักสูตร ในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เวลา ๑๒.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดจุฬามณี การนี้คณะผู้วิจัยจึงขอเรียนเชิญ นายเจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ เป็นวิทยากรตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว ทั้งนี้ได้ประสานเป็นการภายในเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

Hann. A.S.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวซี)

คณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐-๕๕๒๓-๐๕๕๗

ที่ ศธ ๐๕๓๘.๒ / ๑๒๓

คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดตัวชี้วัดในการพัฒนาหลักสูตร

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจุฬามณี

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยคณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้จัดให้มีโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิช ศศิวิมล เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย ตามที่ท่านได้เข้าร่วมเป็นโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยและจัดประสบการณ์เวทีประชาคม เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๑ แล้วนั้น

เนื่องจากในแผนปฏิบัติการระยะที่ ๒ ได้กำหนดให้มีการประชุมเพื่อกำหนดกรอบ แนวคิดตัวชี้วัดในการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการประสานกับคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน ๖ คน เข้าร่วมประชุมในวันพุธที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

- จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เตือนใจ เกียวชี)

คณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐-๕๕๒๓-๐๕๕๗

ที่ ศธ ๐๕๓๘.๒ / ๑๔๒

คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากร

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระพงษ์ ทองอินทร์

ด้วยในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ คณะกรรมาธิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยหัวหน้าโครงการวิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิษฐ์ ศศิวิมล ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ซึ่งในแผนปฏิบัติการได้จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการสร้างความเข้าใจ แนวคิดทฤษฎีด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้กับคณะครูก่อนจะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร คณะผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาแนวคิดขั้นพื้นฐานให้กับคณะครูในโรงเรียนวัดจุฬามณี จึงขอเชิญเป็นวิทยากร ในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เวลา ๐๘.๐๐-๑๒.๐๐ น. และวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ เวลา ๐๘.๓๐-๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิษฐ์ ศศิวิมล)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะกรรมาธิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานคณบดีคณะกรรมาธิการ

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐-๕๕๒๓-๐๕๕๗

ที่ ศธ ๐๕๓๘.๒ / ๑๔๓

คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากร

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๑

ด้วยคณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยหัวหน้าโครงการวิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิชฐ์ ศศิวิมล ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการองค์ความรู้ ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และได้กำหนดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูใน โรงเรียนวัดจุฬามณี

คณะผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า นายเจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญ เป็นผู้มีความรู้และ ประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษามาอย่างต่อเนื่อง จึงขอเรียน เชิญเป็นวิทยากร ในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เวลา ๑๓.๐๐-๑๖.๓๐ น. วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ เวลา ๑๓.๐๐-๑๖.๓๐ น. และวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดจุฬามณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุนยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิชฐ์ ศศิวิมล)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐-๕๕๒๓-๐๕๕๗

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ที่ กคศ. ๑๓๒๑/๒๕๕๑

วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษติดตามผลงานวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรอนงค์ อิงคะสุวรรณิชย์

ด้วยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้ดำเนินการตามโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการนิเทศติดตามผลการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการความรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น คณะครุศาสตร์จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการนิเทศติดตามผล ในวันที่ ๒๗-๒๘ พฤศจิกายน และวันที่ ๑๒-๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ณ โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิช ศศิวิมล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ที่ คคศ. ๑๓๒๑/๒๕๕๑

วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษติดตามผลงานวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวันท์ ชาญวิชัย

ด้วยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้ดำเนินการตามโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการนิเทศติดตามผลการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการความรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น คณะครุศาสตร์จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการนิเทศติดตามผลในวันที่ ๒๗-๒๘ พฤศจิกายน และวันที่ ๑๒-๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ณ โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญานิชฐ์ ศศิวิมล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ร่างกรอบแนวคิดตัวชี้วัด

“การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”

วันพุธที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2551

ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดจุฬามณี อ.เมือง จ.พิษณุโลก

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.1	1.รู้จักการออม	-การใช้จ่ายของตนเอง	-รู้คุณค่าประโยชน์ของการออม	-สร้างจิตสำนึกในการออม
	2.รู้จักช่วยเหลือตนเอง	-การช่วยเหลือตนเอง	-ช่วยเหลือตนเองได้ตามโอกาส	-จัดกิจกรรมให้ปฏิบัติจริงภายใต้ความร่วมมือจากผู้ปกครอง
	3.ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	-การใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น -ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	-ใช้พลังงานทางที่จำเป็น -ใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด	-มีแนวทาง/กิจกรรมที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
	4.รู้จักการแบ่งปันสิ่งของที่มีให้ผู้อื่น	-การแบ่งปันสิ่งของ	-มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	-มีแนวทาง/กิจกรรมที่เน้นการแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นตามโอกาส

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.2	1.ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและครอบครัวอย่างมีความรับผิดชอบ	-หน้าที่ที่ควรปฏิบัติต่อตนเองและต่อครอบครัว	-มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและต่อครอบครัว	-มีการมอบหมายงานให้ปฏิบัติ -มีการตรวจสอบร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
	2.รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	-การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า -การใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น	-ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น -ใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า	-มีโครงการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า -จัดกิจกรรมการประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้
	3.มีวินัยในการใช้จ่าย	-ความมีวินัยในการใช้จ่ายเงิน -การออมทรัพย์	-มีวินัยในการใช้จ่ายเงิน -มีบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเอง	-มีโครงการส่งเสริมการออม
	4.รู้จักแบ่งปันสิ่งของช่วยเหลือผู้อื่น	-การแบ่งปันสิ่งของ	-ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น	-มีแนวทาง/กิจกรรมที่เน้นการแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นตามโอกาส
	5.ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข	-การพึ่งตนเอง -การช่วยเหลือสังคม -การสร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ	-ปฏิบัติตนโดยการพึ่งตนเอง -ช่วยเหลือสังคมตามโอกาส -สร้างสมดุลโดยการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น	-มีโครงการส่งเสริมการช่วยเหลือสังคมตามโอกาส -มีโครงการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น -มีการบูรณาการสู่การสอน

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.3	1. รู้จักช่วยครอบครัวและชุมชน	-หน้าที่ที่ควรปฏิบัติต่อตนเองและต่อครอบครัว	-มีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว	-สร้างจิตสำนึกในหน้าที่ที่ควรปฏิบัติต่อตนเองและครอบครัว -มีการมอบหมายงานให้ปฏิบัติจริง -มีการตรวจสอบร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง
	2. รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	-การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า -การใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น	-ใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด -ประหยัดและคุ้มค่า -ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น	-มีโครงการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า -มีกิจกรรมการประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้
	3. วิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายของตนเอง	ระบบการออมเงิน -การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	-สามารถวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายของตนเอง -มีระบบการออมทรัพย์แบบสหกรณ์	-มีการสร้างระบบการออมและสหกรณ์ -จัดให้มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย -มีการบูรณาการสู่การสอนนรายวิชาต่างๆ
	4. รู้จักเสียสละแบ่งปันทรัพยากรที่มีเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม	-การแบ่งปันสิ่งของ -ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	-มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น -มีจิตสาธารณะ เสียสละและแบ่งปัน	-มีการสร้างความตระหนักในการเสียสละ -มีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติ

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.3	5.ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข	<ul style="list-style-type: none"> -การพึ่งตนเอง -การช่วยเหลือสังคม -การสร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิบัติตนโดยการพึ่งตนเอง -ช่วยเหลือสังคมได้ตามโอกาส -ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 	<ul style="list-style-type: none"> -มีการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง -มีโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติ -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.4	1.เข้าใจหลักแนวคิดของ เศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	-หลักแนวคิดของ เศรษฐกิจพอเพียง -การนำแนวคิดของ เศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้	-มีนโยบายและ โครงการที่เกี่ยวข้อง กับหลักเศรษฐกิจ พอเพียง -มีการนำแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงสู่ การสอน	-กำหนดนโยบายและ โครงการที่สอดคล้องกับ แนวคิดของเศรษฐกิจ พอเพียง -มีการประชาสัมพันธ์เพื่อ สร้างความเข้าใจให้นักเรียน -มีการบูรณาการสู่การสอน ในรายวิชาต่างๆ
	2.สำรวจสภาพปัญหา ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมใน ชุมชนและเสนอแนวทาง ในการแก้ปัญหา	-สภาพปัญหา ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ในชุมชน -การมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหา	-สำรวจสภาพปัญหา ในการใช้ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน -จัดให้มีโครงการ พัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม -มีการนำแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงสู่ การสอน	-มีการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนที่ส่งเสริมให้มี ส่วน ร่วมในการสำรวจและเสนอ แนวทางแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมในชุมชน -มีการบูรณาการสู่การสอน ในรายวิชาต่างๆ

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.4	3.เข้าใจสภาพรายรับ-รายจ่ายของตนเองและวางแผนการใช้จ่ายตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง	-ระบบการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย -การวางแผนการใช้จ่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	-การจัดระบบการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเอง -จัดทำสมุดบันทึกการใช้จ่าย -จัดให้มีโครงการเน้นการเน้นการออม/การใช้จ่ายอย่างประหยัดและรู้คุณค่า -มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน	-มีกลไกในการบริหารจัดการด้านการเงิน -กำหนดนโยบายและโครงการที่เน้นการวางแผนการออมและการใช้จ่ายอย่างประหยัดและรู้คุณค่า -การบริการด้านระบบการออม -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ
	4.สำรวจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น	-การสร้างความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น -การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น	-มีการประชุมสร้างความเข้าใจและตระหนัก -เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นสร้างสมดุลโดยการฟื้นฟูวิทยากร -จัดให้มีระบบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น -มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน	-มีการสร้างความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น -มีการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น -จัดให้มีระบบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.5	1.ปฏิบัติตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> -การปฏิบัติตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง -การกำกับติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> -มีกลไกในการบริหารจัดการของโรงเรียนด้านเศรษฐกิจพอเพียง -นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง -มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน 	<ul style="list-style-type: none"> -กำหนดให้มีโครงการพัฒนาผู้เรียนด้านเศรษฐกิจพอเพียง -มีการบริการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง -มีการกำกับติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียน -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ
	2.วิเคราะห์การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> -การวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม -การสร้างสมดุลของทรัพยากร -การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> -มีแนวทางในการวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน -โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความสมดุลและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน -มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน 	<ul style="list-style-type: none"> -มีการสำรวจสภาพการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน -มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน -จัดให้มีโครงการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.5	3.เข้าใจสภาพรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวและนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว	-สภาพรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว -การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้	-มีแนวทางในการลดความเสี่ยงในการใช้จ่ายในครอบครัว -รู้จักใช้และกินอย่างมีเหตุผล ไม่ฟุ่มเฟือย -มีแผนการดำเนินงานเพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว	-มีการรายงานสภาพรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว -เขียนโครงการเพื่อวางแผนการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว -การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติจริง -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ
	4.มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	-การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน -การเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	-มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ปัญญาท้องถิ่นในชุมชน -มีการสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน -มีการยกย่องเชิดชูและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน -มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน	-มีการสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการภูมิปัญญาท้องถิ่น -มีระบบเครือข่ายในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.6	1.เข้าใจระบบวิธีการดำเนินงานขององค์กรในชุมชนตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง	-ระบบวิธีการดำเนินงานขององค์กรในชุมชนตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง	-มีความเข้าใจในระบบวิธีการดำเนินงานขององค์กรในชุมชนตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง -มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน	-จัดให้มีการประชุมสร้างความเข้าใจการดำเนินงานของชุมชนตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง -จัดให้มีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ
	2.รู้จักใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามหลักแนวคิดและเศรษฐกิจพอเพียง	-การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามหลักแนวคิดและเศรษฐกิจพอเพียง	-รู้จักการจัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม -ใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด คุ่มค่า มีเหตุผล -มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน	-มีการบูรณาการแนวคิดการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการสอน -จัดให้มีโครงการเพื่อติดตามตรวจสอบ -มีเครือข่ายจากบ้านและชุมชนในการสร้างความร่วมมือและเป็นต้นแบบ -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ
	3.วิเคราะห์วางแผนและจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ	-การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ -การวางแผนจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเองและครอบครัว	-สามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ -มีการวางแผนในการบริหารจัดการด้านการเงินของตนเองและครอบครัว -มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน	-จัดให้มีการรายงานสภาพรายรับ-รายจ่าย -มีสมุดบันทึกการใช้จ่ายอย่างเป็นระบบ -จัดให้มีโครงการเพื่อวางแผนการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว -มีการบูรณาการสู่การสอนในรายวิชาต่างๆ

ชั้นเรียน	มาตรฐานรายปี	กรอบแนวคิด	ตัวชี้วัด	แนวทางการพัฒนา
ป.6	4.รวบรวมองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	-องค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น -การนำความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	-มีการจัดการทำข้อมูลองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น -มีการนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน -มีการนำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอน	-มีระบบข้อมูลองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน -มีระบบเครือข่ายในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น -มีระบบกำกับติดตามการนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรบูรณาการความรู้ ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ฉบับนี้ใช้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร และแบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมโครงร่างหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ลักษณะหลักสูตรมีความเหมาะสมที่จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร					
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจน					
3. การกำหนดโครงสร้างในการบูรณาการมีความเหมาะสม ชัดเจน					
4. การวิเคราะห์หลักสูตร มีความเชื่อมโยงเป็นระบบ					
5. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้มีความสอดคล้อง					
6. เนื้อหาสาระของหลักสูตรแต่ละแผนการเรียนรู้บรรลุตามผลการเรียนรู้ตามช่วงชั้น และระดับชั้น					
6.1 ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้น ป.1					
6.2 ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้น ป.2					
6.3 ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้น ป.3					
6.4 ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้น ป.4					
6.5 ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้น ป.5					
6.6 ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้น ป.6					
7. เนื้อหาครอบคลุมทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
8. มีการบูรณาการโดยเชื่อมโยงเงื่อนไขของเศรษฐกิจพอเพียง					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเป็นไปได้ ที่จะช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
10. สื่อการเรียนรู้มีส่วนช่วยเสริมให้การจัดการ เรียนรู้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
11. วิธีการวัดและประเมินผลสามารถตรวจสอบ และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
12. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม และเป็นไปได้					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
1. สภาพความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
2. หลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนการสอน			
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับเนื้อหา			
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนการสอน			
6. เนื้อหากับกิจกรรมการเรียนการสอน			
7. เนื้อหากับสื่อการเรียนรู้			
8. เนื้อหากับการประเมินผล			
9. กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนรู้			
10. กิจกรรมการเรียนการสอนกับการประเมินผล			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

แบบประเมินการจัดการเรียนรู้
โครงการวิจัย “การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้
ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา”
โรงเรียนวัดจุฬามณี

ผู้สอน.....กลุ่มสาระ.....
 ชั้น.....เรื่อง..... วัน/เวลา.....
 จำนวน.....ชั่วโมง

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของผู้สอน
 ตามความคิดเห็นของท่าน

ความหมายของระดับพฤติกรรม

ดี	มีค่าเท่ากับ 3	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ/หรือ
มีคุณภาพระดับสูง
พอใช้	มีค่าเท่ากับ 2	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
และ/หรือ มีคุณภาพระดับปานกลาง
ควรปรับปรุง	มีค่าเท่ากับ 1	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
และ/หรือ มีคุณภาพระดับน้อย

พฤติกรรมจัดการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ด้านผู้เรียน			
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้			
1.1 การปฏิบัติกิจกรรม			
1.2 การฝึกคิด			
1.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้			
1.4 การสร้างความรู้ด้วยตนเอง			

พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
<p>ด้านผู้สอน</p> <p>2. ผู้สอนใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้และสภาพการณ์ที่ตอบสนองโดยบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 ด้าน</p> <p>2.1 ความพอประมาณ</p>			
2.2 ความมีเหตุมีผล			
2.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี			
2.4 มีเงื่อนไขความรู้			
2.5 มีเงื่อนไขด้านคุณธรรม			
3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง			
<p>ด้านสาระการเรียนรู้</p> <p>4. สาระการเรียนรู้มีความถูกต้องสอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>4.1 เลือกสาระการเรียนรู้ได้สอดคล้อง และสามารถบูรณาการได้</p>			
4.2 สาระการเรียนรู้ถูกต้องและเหมาะสมกับระดับชั้นที่สอน			
<p>ด้านกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>5. ลักษณะกิจกรรมเป็นจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>5.1 จัดกิจกรรมตอบสนองกับแนวคิด 5 ด้านของหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p>			
5.2 จัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น			
5.3 จัดกิจกรรมให้เรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง			

พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ด้านสื่อการเรียนรู้			
6. สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรม			
6.1 มีการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ชัดเจน			
6.2 สื่อและแหล่งเรียนรู้ เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และมีความเป็นไปได้			
6.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ตอบสนองหลักการเศรษฐกิจพอเพียง			
ด้านการวัดและประเมินผล			
7. การวัดและประเมินผล			
7.1 มีประเมินทั้งความรู้ ทักษะและคุณธรรม			
7.2 ใช้วิธีประเมินผลตามสภาพจริง และเหมาะสม			
รวมคะแนน			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน	48-60	อยู่ในระดับ	ดี
คะแนน	30-47	อยู่ในระดับ	พอใช้
คะแนน	17-29	อยู่ในระดับ	ควรปรับปรุง

สรุปผลการประเมิน ได้คะแนน เท่ากับ

ดี พอใช้ ควรปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ว/ค/ป.....

แบบสัมภาษณ์ครู

โครงการวิจัย “การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้
ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชื่อผู้สัมภาษณ์..... ผู้ให้สัมภาษณ์.....

สอนชั้น..... โรงเรียนวัดจุฬามณี วันที่สัมภาษณ์.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

ก. ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

1. ความรู้สึกที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

.....

.....

.....

2. ความคาดหวังที่จะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

2.1 ตนเอง.....

.....

.....

.....

2.2 โรงเรียน.....

.....

.....

.....

2.3 นักเรียน.....

.....

.....

.....

ข. ระหว่างเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

1. ความรู้สึกโดยรวมในระหว่างเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

.....

.....

.....

2. ความรู้สึก / ความคิดเห็น / สิ่งที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมในโครงการวิจัยฯ

2.1 การสร้างความเข้าใจและปรับกระบวนการทัศน.....

.....

.....

.....

2.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ.....

.....

.....

.....

2.3 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการด้านเศรษฐกิจพอเพียง.....

.....

.....

.....

2.4 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการเตรียมการ.....

.....

.....

.....

2.5 การจัดการเรียนรู้.....

.....

.....

.....

2.6 การนิเทศติดตามผล.....

.....

.....

.....

ค. หลังเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

1. การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ

1.1 ตนเอง.....

.....

.....

.....

1.2 โรงเรียน.....

.....

.....

.....

1.3 นักเรียน.....

.....

2. ผลการเปลี่ยนที่เกิดขึ้น ทั้งทางบวกและทางลบ มีความคิดเห็น / ความรู้สึกอย่างไร

2.1 พอใจ / ไม่พอใจ

.....

2.2 ตรงกับความคาดหวังของตน / โรงเรียน

.....

2.3 ความคุ้มค่า / ประโยชน์

.....

3. ปัญหาและอุปสรรค

.....

แบบสัมภาษณ์ คณะกรรมการสถานศึกษา / ผู้ปกครอง
 โครงการวิจัย “การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้
 ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....ผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ตำแหน่ง.....ผู้ปกครองนักเรียนชั้น.....
 ที่อยู่เลขที่..... หมู่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ความคาดหวังที่ท่านต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อโรงเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

2. ความรู้สึก / ความคิดเห็น / สิ่งที่นักเรียนและครูจะได้รับในการเข้าร่วมกิจกรรมใน โครงการวิจัยฯ

3. โรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือจากท่านเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 ในลักษณะใด

4. ครูและโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

5. นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

แบบสัมภาษณ์ นักเรียน

โครงการวิจัย “การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้
ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ ชื่อ/สกุล.....ชั้น.....

โรงเรียนวัดจุฬามณี วันที่สัมภาษณ์.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. โรงเรียนและครูมีการชี้แจง ให้นักเรียนได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการวิจัยฯ ในลักษณะใด

.....

.....

.....

2. ครูมีการจัดกิจกรรมที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน และชั้นเรียนที่สอนอย่างไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอะไรบ้าง

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

.....

3. ด้านการปฏิบัติ

.....

.....

.....

4. ด้านความรู้สึกรัก / ความพึงพอใจ

.....

.....

.....

5. นักเรียนมีข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะอยากให้โรงเรียนและครูจัดกิจกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

คู่มือหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

คำนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของคนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ คณะผู้วิจัยจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้เห็นความสำคัญที่จะน้อมนำหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสถานศึกษา จึงได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขึ้น โดยเลือก โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยหวังว่า การจัดทำคู่มือ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาเล่มนี้ จะได้เป็นแนวทางของการทดลองใช้และเป็นการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในสถานศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 เพื่อร่วมเป็นหน่วยพัฒนาตัวอย่างการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความเหมาะสมและเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาอื่นต่อไป

คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครูและนักเรียน โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกที่ร่วมกันนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจริง

คณะผู้วิจัย

พฤษภาคม 2551

คำชี้แจงประกอบการใช้คู่มือ

คณะผู้วิจัยได้ทำคู่มือโครงร่างหลักสูตรนี้ ประกอบด้วยผู้วิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและครูผู้สอนจาก โรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีการพัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอนและยกร่างหลักสูตรแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบวิเคราะห์ตามหลักการแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำมาทดลองใช้ต่อไป

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดคุณธรรมนำความรู้สู่การสอน

การนำเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมนำความรู้มาประยุกต์สู่การพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา ทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในลักษณะของโครงการในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนโดยภาพรวม

2. บูรณาการเนื้อหาสาระและกิจกรรมสู่การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.2 พิจารณารายละเอียดสาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

2.3 ศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการแยกแยะคุณธรรมที่เกี่ยวข้อง เจื่อนใจ และหลักการสำคัญในเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจน

2.4 นำรายละเอียดของเนื้อหาสาระและหลักคุณธรรมที่วิเคราะห์ได้ในข้อ 2.3 มาบรรจุเพิ่มเติมในหน่วยการเรียนรู้ที่ทำไว้แล้วหรือกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่ กรณีที่กลุ่มสาระการเรียนรู้นั้นมีจุดเน้นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาสาระหรือคุณธรรมนั้น หรืออาจสร้างเป็นหน่วยบูรณาการที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระและกิจกรรมต่างๆเข้าด้วยกัน

2.5 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติการสอนตามแผน

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะที่ 2 โดยบูรณาการเนื้อหาจากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในระดับชั้น ป.1- ป. 6 ในโรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

หลักคิดในการจัดทำคู่มือหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. สาระหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภายใต้มาตรฐาน ส.3.1 ซึ่งกำหนดให้ “เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมีมาตรฐานช่วงชั้นแยกได้ดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ส.3.1 (4) เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
- ช่วงชั้นที่ 3 – 4 ส.3.1 (5) เข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปใช้ประยุกต์กับชีวิตประจำวันได้

2. การจัดทำคู่มือหลักสูตรบูรณาการเริ่มจากการจัดทำร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดมาตรฐานเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระเรียนรู้วิชาต่างๆในแต่ละชั้น แล้วจึงจัดทำหน่วยการเรียนรู้หลัก ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และโดยบูรณาการหลักคิด และหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการเรียนรู้ ได้เน้นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม และปลูกฝังวิธีการคิด และการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 หลักการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนพื้นฐานของการใช้ คุณธรรมนำความรู้ ซึ่งรวมถึงความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ความเพียร การใช้สติ ปัญญาในการดำเนินชีวิต และการใช้ความรู้ทางหลักวิชาการอย่างรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน

4. ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ / แผนการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดองค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ ได้แก่ (1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (2) สาระการเรียนรู้ (3) กิจกรรมการเรียนรู้ (4) สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ (5) การวัดและประเมินผล

4.2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอน ดังนี้

- เริ่มจากการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ โดยศึกษา และเลือกมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระ และกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาสาระที่จะเรียน
- วิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้

- เลือกสื่อและแหล่งการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน
- กำหนดเครื่องมือ วิธีการวัดและเกณฑ์การวัดผล

5. วิธีการใช้คู่มือหลักสูตรการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.1 ต้องทำความเข้าใจความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 หลักการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ 2 เงื่อนไข คือ คุณธรรม และความรู้

ในการสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านวัตถุหรือเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

5.2 หลังจากนั้น ต้องทำการศึกษาร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงก่อน โดยทำความเข้าใจสาระที่ควรสอนในแต่ละชั้นปีที่จะนำไปใช้สอน อย่างเป็นองค์รวม และศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรโดยรวมของทุกช่วงชั้น เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของหลักสูตรโดยรวม

5.3 ในการนำคู่มือหลักสูตรคู่มือหลักสูตรการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในการเรียนการสอน ให้ผู้สอนสามารถปรับเวลาการสอน เนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา โดยให้ยึดมาตรฐานเรียนรู้ของแต่ละชั้นปีเป็นหลัก

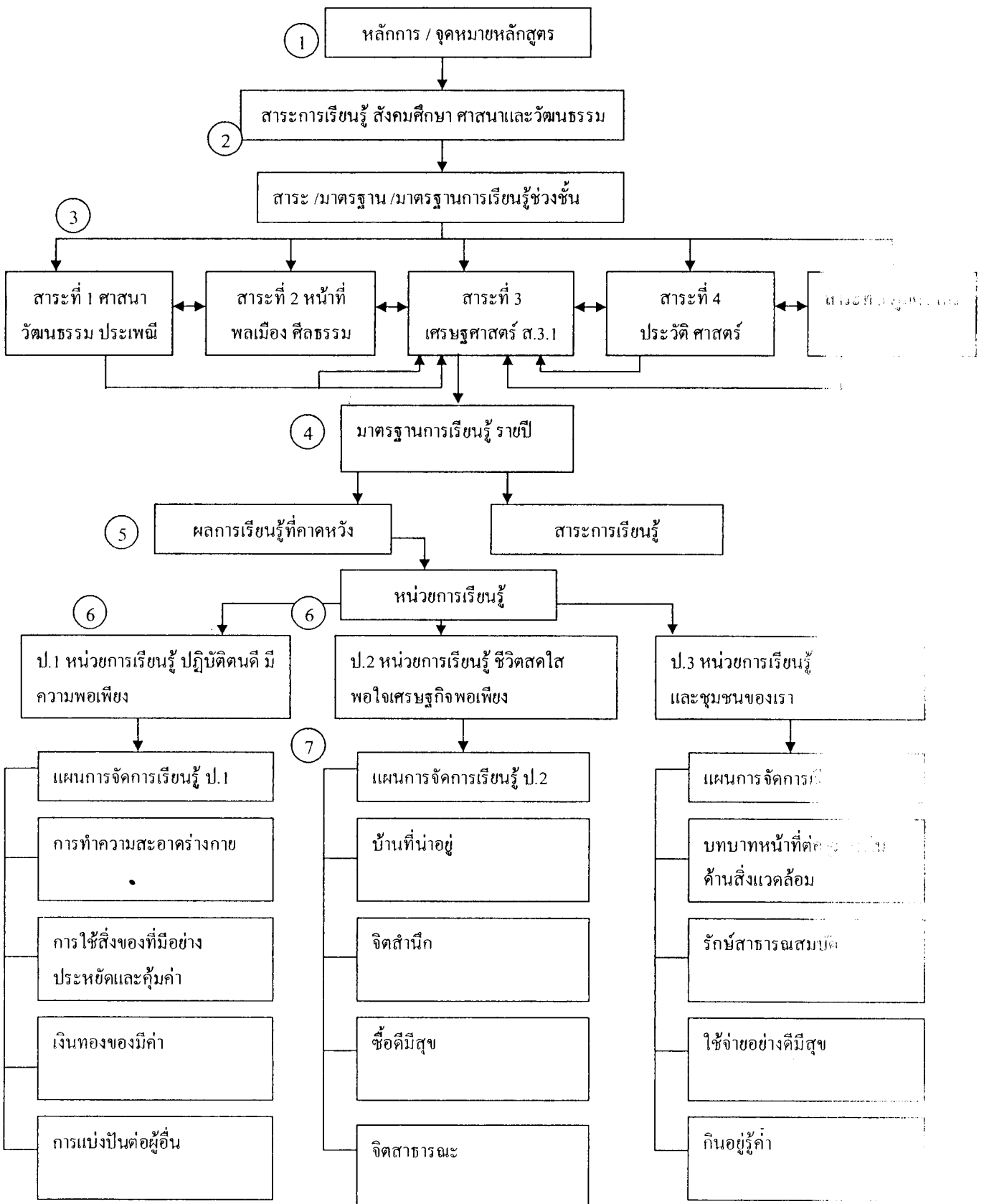
สารบัญ

คำนำ

คำชี้แจงประกอบการใช้คู่มือ	1
แผนภูมิ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง	2
หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3
วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการสาระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4
พอเพียงในการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ช่วงชั้นที่ 1	
หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงช่วงชั้นที่ 1	7
หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	8
เรื่อง ปฏิบัติตนดีมีความพอเพียง	
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการทำความสะอาดร่างกาย	11
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการใช้สิ่งของที่มีอย่างประหยัดและคุ้มค่า	15
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องเงินทองของมีค่า	19
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการแบ่งปันต่อผู้อื่น	22
หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	27
เรื่อง ชีวิตสดใส พอใจเศรษฐกิจพอเพียง	
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องบ้านที่น่าอยู่	29
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องจิตสำนึก	34
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องซื้อดีมีสุข	37
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องจิตสาธารณะ	41
แผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	45
เรื่อง ภูมิใจในตนและชุมชนของเรา	
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องบทบาทหน้าที่ต่อชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อม	46
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องรักษาสารณสมบัติ	50
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องใช้จ่ายอย่างมีความสุข	53
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องกินอยู่รู้ค่า	55

แผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	66
เรื่อง ชีวิตมีคุณค่าพึ่งพาเศรษฐกิจพอเพียง	
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องดำเนินชีวิต ตามรอยพ่อ พากรอบครัวอยู่สบาย	67
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องทรัพยากรมีค่า ใช้อย่างพอเพียง	75
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องรับจ่ายอย่างรู้ค่าพาชีวิตให้ปลอดภัย	83
แผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	89
เรื่อง ชีวิตที่พอเพียงไม่เสี่ยงความยากจน	
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องปฏิบัติตนตามพ่อสอนดี แน่นนอนไม่ยากจน	90
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาสิ่งแวดล้อมให้สมดุล	99
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องชีวิตมีคุณค่า ภูมิปัญญาของชุมชน	104
แผนการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	107
เรื่อง วิถีชีวิตไทย ภูมิใจเศรษฐกิจพอเพียง	
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องทรัพยากร สิ่งแวดล้อมพร้อมใจอนุรักษ์	108
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างพอเพียง	113
▪ *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่ององค์ความรู้ของภูมิปัญญา มีคุณค่าพาพอเพียง	119

แผนภูมิ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐานที่ ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อบำรุงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐานช่วงชั้นที่ 1 เข้าใจระบบวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

(ร่าง) ตัวชี้วัดหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงแยกตามชั้นปี

ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

ชั้นป.1	ชั้นป.2	ชั้นป.3
1. รู้จักการออม	1. ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและครอบครัวอย่างมีความรับผิดชอบ	1. รู้จักช่วยเหลือครอบครัวและชุมชน
2. รู้จักช่วยเหลือตนเอง	2. รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	2. รู้จักเลือกใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า
3. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	3. มีวินัยในการใช้จ่าย	3. วิเคราะห์รายรับ รายจ่ายของตนเอง
4. รู้จักการแบ่งปันสิ่งของที่มีให้กับผู้อื่น	4. รู้จักแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น	4. รู้จักเสียสละแบ่งปันทรัพยากรที่มีเพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข	5. ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข	

วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการ สาระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอน

สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ช่วงชั้นที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 1-3)

1. ภาษาไทย

- ท 1.1(1): สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจความหมายของ คำ และข้อความที่อ่าน
- ท 2.1(1): สามารถเขียนคำได้ถูกต้องความหมายและสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ความรู้ และประสบการณ์ เขียนประโยคข้อความและเรื่องราวแสดงความคิด ความรู้สึก ความดีความชอบและจินตนาการ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียน พัฒนางานเขียน
- ท 3.1(1): สามารถจับใจความสำคัญสิ่งที่ได้ฟัง และได้ดูและเข้าใจเนื้อเรื่อง ถ้อยคำ การใช้น้ำเสียง และกิริยาท่าทางของ ผู้พูดและแสดง ทรรศนะเรื่องที่ฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ
- ท 3.1(2): สามารถ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็นเล่าเรื่องถ่ายทอด
- ท 4.1(1): สามารถสะกดคำ โดยนำเสียงและรูปของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ไปประกอบคำอ่าน และเขียนคำได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษา
- ท 4.1(2): เข้าใจความหมาย และหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ และประโยค การเรียงลำดับคำ และประโยค ประโยคตามลำดับความคิดเป็นข้อความที่ชัดเจน
- ท 4.1(3): สามารถ ใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยถ้อยคำสุภาพและรู้จักไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน
- ท 4.1(6): สามารถนำปริศนา คำทาย และบทร้องเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนและเล่น
- ท 4.2(1): สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนการสอนแสวงหาความรู้และใช้ร่วมกับผู้อื่น และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาการเรียน
- ท 4.2(2): เข้าใจความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับโอกาส สถานการณ์การสื่อสาร ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาการอ่านและการเขียน เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย
- ท 4.2(3): ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนตามความเป็นจริงเหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล
- ท 5.1(1): สามารถอ่านนิทานเรื่องสั้นง่าย ๆ สำหรับเด็ก สารคดี บทความ บทร้อยกรอง และบทละคร เหมาะกับวัยของเด็ก ให้ได้ความรู้และความบันเทิง ได้ข้อคิดเห็นจากการอ่านและนำไปใช้ในชีวิตจริง

2. คณิตศาสตร์

- ค 1.1(1): มีความคิดรวบยอดและความรู้สึกเชิงจำนวน (number sense) เกี่ยวกับจำนวนนับและศูนย์
- ค 1.2(1): มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณและการหาร จำนวนนับและศูนย์
- ค 1.2(3): แก้ปัญหาเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหารจำนวนนับและศูนย์ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ และสามารถสร้างโจทย์ได้
- ค 1.3(1): เข้าใจเกี่ยวกับการประมาณค่าและนำไปใช้แก้ปัญหาได้
- ค 1.4(1): เข้าใจเกี่ยวกับการนับที่ละ 1, 2, 3, 4, 5, 10, 25, 50 และ 100 และสามารถนำไปประยุกต์ได้
- ค 2.1(2): เข้าใจเกี่ยวกับเงินและเวลา
- ค 2.2(2): บอกเวลาเป็นนาฬิกาและนาที (ช่วง 5 นาที) วัน เดือน ปี และจำนวนเงินได้
- ค 2.3(1): นำความรู้เกี่ยวกับการวัด เงิน เวลา ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
- ค 4.2(1): วิเคราะห์สถานการณ์หรือปัญหาและสามารถเขียนให้อยู่ในรูปประโยคสัญลักษณ์ได้
- ค 5.1(1): รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่พบเห็นในชีวิตประจำวันได้
- ค 5.1(2): จำแนกและจัดประเภทตามลักษณะของข้อมูลและนำเสนอได้
- ค 6.1(1): ใช้วิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหาได้
- ค 6.1(2): ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์แก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้
- ค 6.2(1): ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม
- ค 6.3(1): ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสารสื่อความหมายและนำเสนอได้ชัดเจน ถูกต้องและเหมาะสม
- ค 6.4(1): นำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปเชื่อมโยงในการเรียนรู้เนื้อหาต่างๆ ในวิชาคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับวิชาอื่นได้
- ค 6.5(1): มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน

3. วิทยาศาสตร์

- ว 2.2(1): สืบค้นข้อมูล อภิปราย และอธิบายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
- ว 2.2(2): อภิปรายและนำเสนอวิธีการต่าง ๆ ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดคุ้มค่าและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- ว 3.1(2): อภิปรายเกี่ยวกับชนิดและสมบัติของวัสดุที่นำมาทำของเล่น ของใช้ในชีวิตประจำวัน อธิบายได้ว่าของเล่น ของใช้ อาจมีส่วนประกอบหลายส่วน ใช้วัสดุหลายชนิด วัสดุแต่ละชนิดใช้ประโยชน์แตกต่างกัน สามารถเลือกใช้วัสดุ และ สิ่งของต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องปลอดภัย
- ว 5.1(3): สืบค้นข้อมูล อภิปราย และอธิบายได้ว่า พลังงานไฟฟ้าส่วนใหญ่ได้มาจากแหล่งพลังงานในธรรมชาติที่แตกต่างกันแหล่งพลังงานบางอย่างมีจำกัด จึงต้องใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด

4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- ส 1.1(2): รู้และบอกหลักธรรมเบื้องต้นของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน
- ส 1.2(1): ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน
- ส 1.2(2): เห็นคุณค่าและตั้งใจทำความดี และบอกเหตุผลการทำความดีของตนเองและผู้อื่นให้บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ได้รับรู้และชื่นชมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
- ส 1.3(1): รู้และปฏิบัติตนตามคำแนะนำเกี่ยวกับหลักศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองกลุ่มเพื่อน และ สิ่งแวดล้อมใกล้ตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
- ส 2.1(1): รู้และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยอมรับในความสามารถเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่นในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
- ส 2.1(3): รู้และปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานและวัฒนธรรมในครอบครัวท้องถิ่น ตลอดจน เอกลักษณะที่สำคัญของชาติ รวมทั้งเคารพในความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกันไปโดยปราศจากอคติ
- ส 2.2(2): เคารพและปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎระเบียบ การอยู่ร่วมกันในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจตามรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุด ของประเทศ
- ส 3.1(1): รู้และเข้าใจรายรับรายจ่ายของตนเอง และครอบครัว
- ส 3.1(2): เข้าใจและปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่ของตนเองและครอบครัวในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภคอย่างฉลาด คู้มค่า และมีคุณธรรม
- ส 3.1(3): รู้และเข้าใจความหมายของทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
- ส 3.1(4): เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
- ส 3.2(1): รู้และเข้าใจการทำงานที่ก่อให้เกิดรายได้ทั้งการผลิตและการบริการ
- ส 3.2(2): รู้และเข้าใจการซื้อขายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ
- ส 4.1(2): เข้าใจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัวและชุมชน
- ส 4.1(3): เข้าใจประวัติความเป็นมาของตนเองครอบครัวและชุมชนบนพื้นฐานของการใช้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ส 4.2(2): เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน
- ส 4.2(3): รู้จักผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทย
- ส 4.3(3): รู้และเข้าใจประวัติบุคคลสำคัญในท้องถิ่นของตนเองและนำไปเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติ

- ส 5.1(1): รู้ลักษณะทางกายภาพหน้าที่ และองค์ประกอบเชิงภูมิศาสตร์และสรรพสิ่งเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในพื้นที่ใกล้ตัว
- ส 5.2(1): รู้จักสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน เข้าใจการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของคนในชุมชน รักและรู้คุณค่าของ ธรรมชาติ
- ส 5.2(2): รู้และเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางสังคมในชุมชน เข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างตามสภาพแวดล้อมของชุมชนปฏิบัติตนเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน
- ส 5.2(3): เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาวะประชากรกับสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในครอบครัวและโรงเรียน
- ส 5.2(4): รับรู้ สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว

5. สุขศึกษาและพลศึกษา

- พ 2.1(1): รักตนเอง เข้าใจในอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อสุขภาพและชีวิต
- พ 2.1(3): ดูแลรักษาความสะอาดร่างกายได้อย่างถูกต้อง
- พ 3.1(1): ควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายขณะอยู่กับที่ เคลื่อนที่และการใช้อุปกรณ์ประกอบ
- พ 3.1(3): รู้ประโยชน์ของการเล่นเกม การออกกำลังกายที่มีผลต่อสุขภาพ
- พ 3.2(2): ปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกา คำแนะนำในการเล่นเป็นกลุ่มและให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
- พ 3.2(4): ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มด้วยความเต็มใจ และให้ความร่วมมือจนงานประสบความสำเร็จ
- พ 4.1(1): เข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี
- พ 4.1(4): รู้ เข้าใจ และมีทักษะในการเลือกบริโภคอาหาร ผลิตภัณฑ์สุขภาพและปฏิเสธสิ่งที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพ
- พ 4.1(6): เอาใจใส่ในการดูแลสุขภาพตนเอง ออกกำลังกาย พักผ่อน และร่วมกิจกรรมนันทนาการ
- พ 5.1(1): เข้าใจพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ความเสี่ยงต่อสุขภาพ การเกิดอุบัติเหตุ การใช้ยาการใช้สารเสพติดการเกิดความรุนแรง การเกิดอัคคีภัย และสามารถหลีกเลี่ยง
- พ 5.1(2): ป้องกัน ช่วยเหลือและดูแลตนเอง จากอุบัติเหตุ มลพิษ และสารเคมี สามารถปฐมพยาบาลด้วยวิธีง่าย ๆ

6. ศิลปะ

- ศ 1.1(3): ใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมทัศนศิลป์อย่างปลอดภัย และมีความรับผิดชอบ
- ศ 1.1(6): นำความรู้ทัศนศิลป์ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน
- ศ 1.2(2): สนใจงานทัศนศิลป์อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ศ 2.1(6): สร้างสรรค์ทางดนตรีและนำความรู้ทางดนตรีไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้

- ศ 3.1(1): แสดงออกอย่างอิสระ ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยภาษาใช้กระบวนการทางละครสร้างสรรค์
- ศ 3.2(2): แสดงการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ และมีรูปแบบนาฏศิลป์เบื้องต้น

7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี

- ง 1.1(4): ทำงานด้านความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม
- ง 1.1(5): ใช้พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างประหยัด
- ง 1.2(2): สามารถทำงานตามบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม
- ง 3.1(3): เปรียบเทียบสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันในด้านประโยชน์ความปลอดภัยต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม
- ง 4.1(2): เห็นประโยชน์ของข้อมูลและรวบรวมข้อมูลที่สนใจจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เชื่อถือได้

8. ภาษาต่างประเทศ

- ต 1.1(1): เข้าใจคำสั่งคำขอร้อง ภาษาท่าทางและประโยคง่าย ๆ ในสถานการณ์ใกล้ตัว
- ต 1.1(3): เข้าใจคำ กลุ่มคำ และประโยคโดยถ่ายโอนเป็นภาพหรือสัญลักษณ์ได้ง่าย
- ต 1.1(4): เข้าใจบทสนทนาเรื่องสั้นหรือนิทานง่าย ๆ ที่มีภาพประกอบ
- ต 1.2(4): ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกของตนโดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ เพลง จากผลการฝึกทักษะต่าง ๆ รวมทั้งรู้วิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่ได้ผล
- ต 1.3(1): ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและสิ่งใกล้ตัวทั่วไปด้วยท่าทาง ภาพ คำ และข้อความสั้น ๆ
- ต 2.1(1): เข้าใจรูปแบบพฤติกรรมและการใช้ถ้อยคำสำนวนง่ายๆ ในการติดต่อปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
- ต 2.1(2): รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี เทศกาล งานฉลองในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
- ต 2.2(2): เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมของตนเอง
- ต 4.1(1): ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษา

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 1-2

ที่นำไปใช้ทดลองโรงเรียนวัดจุฬามณี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 : ปฏิบัติตนดีมีความพอเพียง

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การทำความสะอาดร่างกาย
- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การใช้สิ่งของที่มีอย่างประหยัดและคุ้มค่า
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เงินทองของมีค่า
- **แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การแบ่งปันต่อผู้อื่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 : ชีวิตสดใส พอใจเศรษฐกิจพอเพียง

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 บ้านที่น่าอยู่
- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 จิตสำนึก
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ซื่อสัตย์สุจริต
- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 จิตสาธารณะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 : ภูมิใจในตนและชุมชนของเรา

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 บทบาทหน้าที่ต่อชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อม
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 รักษาสาธารณสมบัติ
- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ใช้จ่ายอย่างดีมีสุข
- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 กินอยู่รู้ค่า

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 : ชีวิตมีคุณค่า พึ่งพาเศรษฐกิจพอเพียง

- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ชีวิตดำเนินตามรอยพ่อ พากครอบครัวอยู่สบาย
- **แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ทรัพยากรมีคุณค่า ใช้รักษาอย่างพอเพียง
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 รับผิดชอบต่อรู้ค่า พาชีวิตให้ปลอดภัย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 : ชีวิตที่พอเพียง ไม่เสี่ยงความยากจน

- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ปฏิบัติตนตามพ่อสอนดี แน่นนอนไม่ยากจน
- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาสิ่งแวดล้อมให้สมดุล
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชีวิตมีคุณค่า ภูมิปัญญาของชุมชน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 : วิถีชีวิตไทย ภูมิเกษตรวิถีพอเพียง

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม พร้อมใจอนุรักษ์
- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ใช้จ่ายของตนเอง และครอบครัวอย่างพอเพียง
- *แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 องค์กรความรู้ของภูมิปัญญา มีคุณค่าพอเพียง

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

“ปฏิบัติตนดี มีความพอเพียง”

กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

“ปฏิบัติตนดี มีความพอเพียง”

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้: ปฏิบัติตนดี มีความพอเพียง
2. กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3. วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
 ส.3.1(1)(2)(3)(4) ท.1.1(1) ท.2.1(1) ท.4.1(3) ง.1.1(4) ง.1.2(2)
 ง.1.2(2) ง.3.1(3) ค.5.1(1) พ.3.2(4) ศ.1.1(3,6) ศ.3.1(1) ว2.2 (2)
 ว 3.1 (2)
4. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้
 รู้และปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพ ได้แก่ การทำความสะอาดร่างกาย การแต่งกาย และการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ใช้อุปกรณ์การเรียน เครื่องใช้ส่วนตัว และสาธารณูปโภค ตลอดจนใช้จ่ายเงิน อย่างประหยัด คู้มค่า และรู้จักเก็บออม ปฏิบัติตนเป็นผู้มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อผู้อื่น
5. แผนการจัดการเรียนรู้
 - 5.1 การทำความสะอาดร่างกาย
 - 5.2 การใช้สิ่งของที่มีอย่างประหยัดและคู้มค่า
 - 5.3 เงินทองของมีค่า
 - 5.4 การแบ่งปันต่อผู้อื่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการทำความสะอาดร่างกาย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้ ปฏิบัติ และเห็นประโยชน์ในการทำความสะอาดร่างกายด้วยตนเองจนเป็นนิสัย

สาระการเรียนรู้

1. การอาบน้ำ
2. การแปรงฟัน
3. การทำความสะอาดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ได้แก่ ผม มือ เท้า เล็บ

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

รู้จักสำรวจร่างกายของตนเองว่าสะอาดหรือไม่ เพื่อจะได้สามารถทำความสะอาดร่างกายได้

• อย่างเหมาะสม

คิดถึงวิธีทำความสะอาดที่เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์ ในแต่ละครั้ง

2. ความมีเหตุมีผล

ร่างกายที่สะอาดย่อมปราศจากเชื้อโรคเป็นพื้นฐานของสุขภาพที่ดี และไม่เป็นที่น่ารังเกียจของผู้อื่น

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

มีความสุขที่ดีในการรักษาอนามัยของตนเองและการรักษาร่างกายให้สะอาดจนเป็นนิสัยทำให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี ป้องกันการเกิดโรคต่างๆ ได้

4. เงื่อนไขความรู้

มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการต่างๆ ในการรักษาความสะอาดของร่างกายอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์

5. เงื่อนไขคุณธรรม

มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความเพียรอย่างต่อเนื่องในการรักษาความสามารถ และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลง “ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย”
2. นักเรียนร่วมสนทนากับครูเกี่ยวกับอวัยวะของร่างกายที่อยู่ในเนื้อเพลงร่วมกันว่ามีอะไรบ้าง

3. ครูใช้ภาพหรือของจริงอวัยวะภายนอกของร่างกายให้นักเรียนช่วยกันคิดแล้วบอกหน้าที่และประโยชน์ของอวัยวะแต่ละอย่างของร่างกาย
4. นักเรียนบอกวิธีการทำความสะอาดอวัยวะแต่ละอย่างของร่างกาย เช่น การทำความสะอาดเล็บ การทำความสะอาดผม การแปรงฟัน
5. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการทำความสะอาดอวัยวะแต่ละอย่างของร่างกายที่ถูกรวมทั้งหมดให้นักเรียนดูภาพประกอบ
6. แบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อฝึกปฏิบัติการทำความสะอาดดังนี้
 - 6.1 การทำความสะอาดมือ
 - 6.2 การแปรงฟันที่ถูกรวม
 - 6.3 การตัดเล็บ
7. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปว่า การรักษาความสะอาดของร่างกายที่ถูกรวมเป็นประจำทำให้สะอาดช่วยป้องกันโรคต่าง ๆ ได้ ดังนั้นนักเรียนจะต้องสำรวจร่างกายของตนเองว่าสะอาดดีพอแล้วหรือดีไม่ เป็นประจำถ้าไม่สะอาดพอต้องรีบชวนช่วยทำความสะอาดทันที จากนั้น ครูบันทึกผลงานกระดานดำแล้วให้นักเรียนอ่านตาม
1. นักเรียนบอกวิธีป้องกันร่างกายตนเองให้ปราศจากเชื้อโรคและนำความรู้ไปขยายผลให้กับสมาชิกในครอบครัวร่วมกันปฏิบัติ
9. ครูแนะนำนักเรียนให้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปปฏิบัติที่บ้านเป็นประจำ
10. ครูกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง ที่สามารถช่วยเหลือตัวเองไป การดูแลรักษาร่างกายให้ปราศจากเชื้อโรคเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในเรื่องการรักษาความสะอาดของตนเอง

สื่อการเรียนรู้

1. กรรไกรตัดเล็บ
2. เพลง “ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
3. ภาพการทำความสะอาดมือ
4. ภาพการแปรงฟันที่ถูกรวม
5. ภาพการอาบน้ำ
6. ภาพการสระผม

แหล่งการเรียนรู้

ห้องพยาบาล ห้องสมุด

การวัดและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. การซักถาม การตอบคำถาม
3. การตรวจร่างกาย

เครื่องมือวัดผล

แบบสังเกตพฤติกรรม

กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต (Internet) เกี่ยวกับ โรคฟัน โรคผิวหนัง ฯลฯ

ภาคผนวก

1. เพลงส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

เพลง ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

นี่คือผม นี่คือน้ำผาก	นี่คือปาก นี่คือนิ้วตา
นี่คือขา นี่คือหัวไหล่	ยื่นออกไป เขาเรียกว่าแขน
อันแบน ๆ เขาเรียกสะโพก	เอาไว้โยก แชนบ้า ๆ ๆ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการใช้สิ่งของที่มีอย่างประหยัดและคุ้มค่า

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. รู้จักใช้อุปกรณ์การเรียนและเครื่องใช้ส่วนตัว อย่างประหยัดคุ้มค่า
2. รู้จักใช้สาธารณูปโภคอย่างประหยัดและคุ้มค่า

สาระการเรียนรู้

1. การใช้อุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ดินสอ ไม้บรรทัด ยางลบ สี สมุด กลองดินสอ
2. การใช้เครื่องใช้ส่วนตัว ได้แก่ กระเป๋า รองเท้า ถุงเท้า เสื้อผ้า
3. การใช้สาธารณูปโภค ได้แก่ น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

รู้จักสำรวจอุปกรณ์การเรียนและเครื่องใช้ส่วนตัวของตนเองว่ามีอะไรบ้าง รู้ว่าของที่มีอยู่มีปริมาณเพียงพอไม่มากไม่น้อยเกินความจำเป็นเพื่อเหลือเฟือขาดบ้าง

2. ความมีเหตุมีผล

- รู้ว่าสิ่งของแต่ละอย่างมีประโยชน์อย่างไร ถ้าไม่มีจะเป็นอย่างไรจะได้รู้คุณค่าของสิ่งต่างๆ
- การดูแลรักษาเครื่องใช้ที่เป็นสมบัติส่วนตัวของตัวเอง และรู้วิธีใช้ของที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์นานๆ จะได้ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

เกิดความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการประหยัดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว

4. เงื่อนไขความรู้

การรู้จักใช้สิ่งของอย่างประหยัดและคุ้มค่าจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองเพราะจะทำให้ใช้เงินของตัวเองที่มีอยู่ได้นานๆ

5. เงื่อนไขคุณธรรม

การไม่ลักขโมยของผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง การมีสติในการใช้สิ่งของอย่างประหยัดและคุ้มค่า

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนากันเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้อุปกรณ์การเรียน เครื่องใช้ส่วนตัวและสาธารณูปโภค ด้วยการถ่ายภาพ ของจริง หรือการเล่าเรื่องจากที่พบเห็น แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพหรือเรื่องเล่า

2. นักเรียนช่วยกันบอกอุปกรณ์การเรียนของนักเรียนแล้วครูเขียนข้อความตามบนกระดานดำ
 - แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มแล้วให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดเกี่ยวกับประโยชน์และการใช้อุปกรณ์การเรียนและของใช้ส่วนตัวนักเรียนให้คุ้มค่า ตลอดจนวิธีการเก็บรักษา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับประโยชน์การใช้อุปกรณ์การเรียนให้คุ้มค่าและวิธีเก็บรักษา
 - นักเรียนแบ่งกลุ่มแล้วให้ช่วยกันคิดและบอกประโยชน์ของ เสื้อผ้า ถุงเท้า รองเท้า กระเป๋า
4. ครูแนะนำวิธีดูแลรักษาเสื้อผ้า ถุงเท้า รองเท้า และกระเป๋านักเรียน เพิ่มเติมจากที่แต่ละกลุ่มได้นำเสนอและบอกการใช้เครื่องใช้ส่วนตัวใช้ประหยัดและคุ้มค่า เช่น รองเท้า ถุงเท้า ควรสวมรองเท้าให้เรียบร้อย ไม่ควรสวมถุงเท้าเดินเพราะจะทำให้ถุงเท้าสกปรก ทำความสะอาดยากและขาดได้ง่าย
5. ครูให้นักเรียนไปสำรวจการใช้ น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์ ภายในโรงเรียน เช่น อ่างล้างมือ ห้องน้ำ ตู้เย็น โทรศัพท์ และไฟฟ้าในห้องเรียนต่าง ๆ
6. นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสาธารณูปโภคภายในโรงเรียนได้แก่ น้ำ ไฟฟ้า และโทรศัพท์
7. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป การใช้ไฟฟ้าให้ประหยัด โดยปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ การใช้น้ำ ควรปิดก๊อกน้ำทุกครั้งเมื่อใช้เสร็จและใช้น้ำพอประมาณ ไม่เปิดน้ำแรงจนเกินไป
8. ครูกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการใช้สิ่งของต่างๆอย่างประหยัด เป็นบุคคลที่ควรยกย่องและมีความภาคภูมิใจในตนเอง
9. ให้นักเรียนเลือกวาดรูปอุปกรณ์การเรียน เครื่องใช้ส่วนตัว สาธารณูปโภคที่ชื่นชอบมากที่สุด มาอย่างละ 1 ภาพ พร้อมเขียนคำใต้ภาพสั้น ๆ ลงในใบงานที่ครูแจกให้

สื่อการเรียนรู้

ของจริง เช่น สมุด หนังสือ ดินสอ ไม้บรรทัด รองเท้า ถุงเท้า น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์

แหล่งการเรียนรู้

ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนที่ใช้สาธารณูปโภค

การวัดและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตพฤติกรรม

เครื่องมือวัดผล

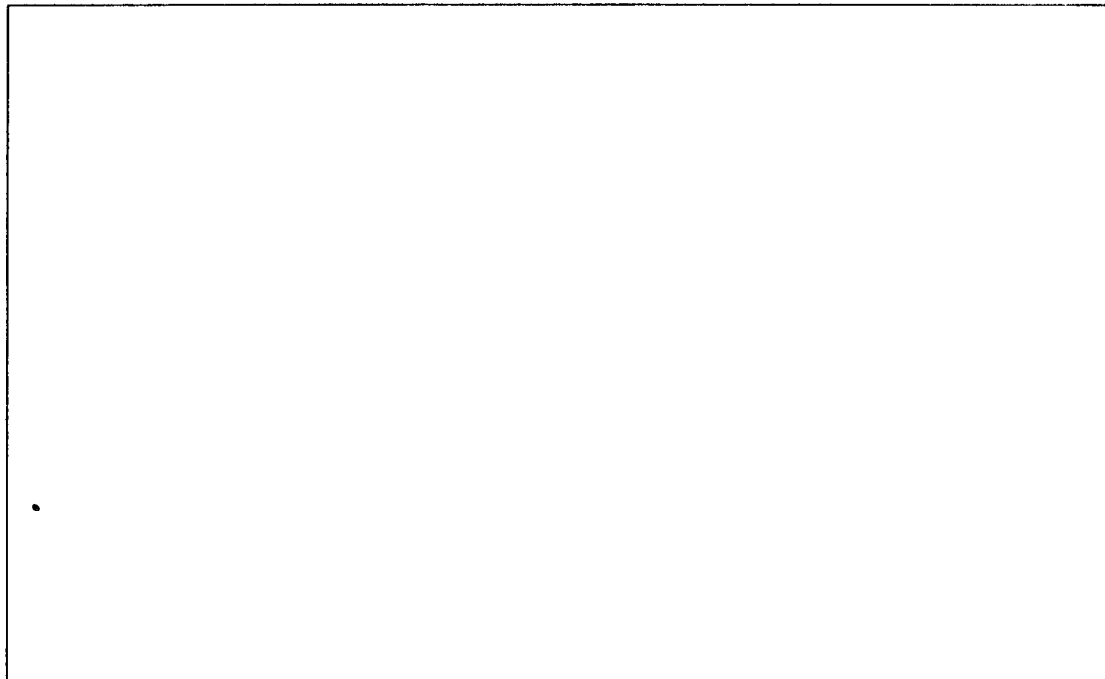
1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม

กิจกรรมเสนอแนะ

ภาคผนวก

1. ใบงาน

ให้นักเรียนเลือกวาดรูปอุปกรณ์การเรียน เครื่องใช้ส่วนตัว สาธารณูปโภคที่ชื่นชอบมากที่สุดมา
อย่างละ 1 ภาพ พร้อมเขียนคำใต้ภาพสั้น ๆ

2. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม

เลขที่	ความกระตือรือร้น			การทำงานกลุ่ม			การตอบคำถาม			ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			รวมคะแนน
	ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	
	EX												
	EX-												
	EX%												

คำชี้แจง ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง พอใช้

2 หมายถึง ดี

3 หมายถึง ดีมาก

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เงินทองของมีค่า

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดและเก็บออม

สาระการเรียนรู้

1. การใช้จ่ายอย่างประหยัด
2. การเก็บออม

การบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

สำรวจสภาพการใช้จ่ายเงินของตนเอง ว่าตนเองได้เงินวันละเท่าไร ในแต่ละวันใช้จ่ายอย่างไร นำไปซื้ออะไรบ้าง รายได้รายจ่ายมีความสมดุลหรือไม่

2. ความมีเหตุมีผล

การไตร่ตรองเลือกซื้อเฉพาะสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์จะทำให้นักเรียนใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

เห็นความสำคัญและมีนิสัยในการเก็บออม รู้ว่าการเก็บออมเป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว

4. เงื่อนไขความรู้

รู้ว่าเงินทองที่พ่อแม่หามาให้คุณค่า
รู้วิธีใช้จ่ายอย่างประหยัดและรอบคอบ

5. เงื่อนไขคุณธรรม

การประหยัด การเก็บออมและมีสติปัญญาในการดำเนินชีวิต คิดถึงวันข้างหน้า

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูสอนให้นักเรียนอ่านเนื้อเพลงและร้องเพลง“ออมเงิน”ตามครู
2. ให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลง “ออมเงิน” พร้อมกับปรบมือประกอบจังหวะ
3. นักเรียนร่วมสนทนากับครูถึงประโยชน์ของเงินว่ามีเงินมากกับมีเงินน้อยอย่างไรหนึ่ดีกว่ากัน ดังนี้
 - นักเรียนใช้เงินมาโรงเรียนเท่าไร ใช้ซื้ออะไรบ้าง
 - นักเรียนเหลือเงินเมื่อวานเท่าไร นำไปทำอะไร
 - การมีเงินมากกับการมีเงินน้อยอย่างไรหนึ่ดีกว่ากัน

4. ครูเขียนสรุปในตารางโดยสุ่มนักเรียนประมาณ 10 คนระบุขั้นที่นักเรียนว่านำเงินมาคนละเท่าไร และนำไปใช้จ่ายอะไร
5. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาถึงการนำเงินมาโรงเรียนของนักเรียนว่านำเงินมาคนละเท่าไรและนำไปใช้จ่ายอะไรบ้างแล้วเขียนบนกระดานดำ
6. นักเรียนร่วมกันอภิปรายร่วมกันว่าอะไรควรซื้อ อะไรไม่ควรซื้อ เพราะเหตุใด
7. นักเรียนช่วยกันคิดจำนวนเงินของสิ่งที่ไม่ควรซื้อว่ามีเท่าไรและจะมีวิธีการประหยัดในการใช้จ่ายอย่างไร
8. ให้นักเรียนช่วยกันคิดและบอกวิธีการออมและสรุปประโยชน์ของการออมว่าคืออะไร
9. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปในประเด็นต่อไปนี้ ประโยชน์ของการใช้จ่ายอย่างประหยัดจะทำให้มีเงินเหลือเก็บออมไว้ใช้จ่ายในยามจำเป็นได้ นักเรียนควรสำรวจการใช้จ่ายเงินของตนเองเป็นประจำจนเป็นนิสัยว่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะตนเอง หรือเกินความจำเป็น หรือไม่ จะทำให้รู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างถูกวิธี
10. ครูเพิ่มเติมว่าถ้านักเรียนไม่มีเงินเหลือเก็บออมก็ให้รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด ใช้จ่ายเฉพาะสิ่งที่ควรซื้อและจำเป็นต่อตนเอง
11. ครูให้นักเรียนไปประดิษฐ์ออมสินจากวัสดุเหลือใช้ที่หาง่ายตามความคิดของนักเรียนและนำมาส่งครูในสัปดาห์หน้า

สื่อการเรียนรู้

1. แผนภูมิเพลง “ออมเงิน”
2. ของจริงออมสินแบบต่างๆ/รูปภาพออมสินแบบต่างๆ

การวัดและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. การซักถาม
2. การอภิปรายร่วมกัน
3. การตรวจผลงาน

เครื่องมือวัดผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. เกณฑ์การวัดผลแบบตรวจผลงาน

กิจกรรม

ภาคผนวก

1. เนื้อเพลงออมเงิน

เพลงออมเงิน

ออมเงิน ออมเงิน กันไว้
ออมเงินกัน เกิดหนูจำ

จะได้สบายในภายภาคหน้า
ต่อไปภายหน้าจะได้สบาย

ผู้ประพันธ์ นางอภัยวัลย์ กักก้อง

ทำนอง เพลงลอยกระทง

2. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม

เลขที่	การเลือกวัสดุ			การวางแผน			การออกแบบ			คุณภาพของงาน			รวมคะแนน	ผ่าน	ไม่ผ่าน
	ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ					
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3			
	EX														
	EX-														
	EX%														

คำชี้แจง ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง พอใช้
2 หมายถึง ดี
3 หมายถึง ดีมาก

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การแบ่งปันต่อผู้อื่น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ปฏิบัติตนเป็นผู้มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ แบ่งปันต่อผู้อื่น

สาระการเรียนรู้

การมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันต่อผู้อื่น และรู้จักการทำบุญทำทานตามความเชื่อทางศาสนา

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

- รู้จักสำรวจตนเองว่าเคยช่วยเหลือหรือแบ่งปันผู้อื่นอย่างไรบ้างหรือเคยทำบุญทำทานหรือเคยได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่และรู้สึกอย่างไร

2. ความมีเหตุมีผล

- ความเห็นแก่ตัวทำให้เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม
- การมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันต่อผู้อื่น ทำบุญทำทานตามความเชื่อทางศาสนาอย่างเหมาะสม พอเพียงกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

การแบ่งปัน การทำบุญ และการมีน้ำใจต่อกันเป็นการสร้างความมีไมตรีจิต การรู้จักเสียสละเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในสังคมทุกคนก็จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. เงื่อนไขความรู้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว

5. เงื่อนไขคุณธรรม

การปฏิบัติตนเป็นผู้มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ แบ่งปันต่อผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูเล่าเรื่องจากสถานการณ์กรณีตัวอย่างการแบ่งปันต่อผู้อื่น
2. สนทนาเกี่ยวกับการแบ่งปันจากสถานการณ์แล้วให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างที่ตนเองเคยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันต่อผู้อื่น
3. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่อง การแบ่งปันจากประสบการณ์ โดยให้แต่ละกลุ่มร่วมกันฝึกซ้อมแสดงและแสดงกลุ่มละ 5 นาที

4. แต่ละกลุ่มช่วยกันวิพากษ์และสรุปข้อคิดที่ได้รับประโยชน์จากการชมการแสดงบทบาทสมมุติของเพื่อนในแต่ละเรื่อง เช่น
 - การแบ่งปันมีประโยชน์อย่างไร / การเห็นแก่ตัวมีโทษอย่างไร
 - นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง
5. นักเรียนและครูช่วยกันเขียนสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการชมการแสดงลงบนแผนภูมิ
6. นักเรียนร่วมกันอ่านแผนภูมิพร้อมกัน โดยมีคุณครูอ่านนำจากนั้นจึงให้นักเรียนอ่านเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล ตามลำดับ
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพจากเรื่องที่ชอบที่สุดกลุ่มละ 1 เรื่อง พร้อมเขียนข้อคิดที่ได้
8. นักเรียนร่วมกันจัดนิทรรศการแสดงผลงานจากภาพวาดของทุกๆ กลุ่ม หน้าห้องเรียน พร้อมทั้งร่วมชื่นชมผลงานของเพื่อน
9. นักเรียนและคุณครูร่วมกันสรุปความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ดังนี้
 - การรู้จักสำรวจตนเอง รู้จักตนเองทำให้ประมาณตนเองได้ว่าตนเองมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่นได้อย่างไร
 - การรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่นควรฝึกเป็นนิสัยประจำ และการช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันซึ่งกันและกัน ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุข

สื่อการเรียนรู้

1. กรณีตัวอย่างเรื่องการแข่งขัน
2. แผนภูมิคุณธรรมความดีแบ่งปัน
3. ภาพวาด

การวัดและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. สังเกตพฤติกรรมการแสดงบทบาทสมมุติ
2. การตรวจผลงาน(การวาดภาพ)

เครื่องมือวัดผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบตรวจผลงาน

ภาคผนวก

1. เพลงการแบ่งปัน

<p>เพลง “การแบ่งปัน”</p> <p>การแบ่งปันๆ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ยามทุกข์ เตือนร่อนใจกาย ก็คลี่คลาย กลับกลายเป็นสุขเอย (ซ้ำ)</p> <p>บุญเอื้อ เหล่าชัย ประพันธ์</p>

2. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรมจากการแสดงบทบาทสมมุติ

เลขที่	การเลือกเรื่อง			การแสดงออก			การมีส่วนร่วม			ความ รับผิดชอบ			รวม คะแนน	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
	ระดับ คุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ					
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3			
	EX														
	EX-														
	EX%														

คำชี้แจง ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง พอใช้

2 หมายถึง ดี

3 หมายถึง ดีมาก

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสำรวจผลงาน

เลขที่	ความ สอดคล้อง ของเรื่อง			การใช้สี			ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์			ความสวยงาม			รวม คะแนน	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
	ระดับ คุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ					
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3			
	EX														
													EX-		
													EX%		

คำชี้แจง ระดับคุณภาพ

1

หมายถึง

พอใช้

2

หมายถึง

ดี

3

หมายถึง

ดีมาก

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

“ชีวิตสดใส พอใจพอเพียง”

กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

“ชีวิตสดใส พอใจพอเพียง”

1. ชื่อหน่วยเรียนรู้ : ชีวิตสดใส พอใจพอเพียง

2. กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

ส.3.1(1-3) ง 1.1(4,5) ว 2.2(2) ศ 1.1(1) ศ 3.1(5) ศ 3.1 (6) พ 4.1 (4) ค 1.3(1) ค 2.1(2) ค 2.2(1) ค 5.1(3) ค 6.2(1) ค 6.5(1) ท 1.1(2) ท.3.1(1) ท 4.1(3) ส 4.1(2) ส 4.2(3)

4. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

รู้และปฏิบัติตนอย่างมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเองและชุมชนใกล้ตัว รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า สามารถวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายของตนเอง รวมทั้งรู้จักการแบ่งปันทรัพยากรที่มีเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความภาคภูมิใจในความเป็นอยู่อย่างพอเพียงของตนเองและครอบครัว

5. แผนการจัดการเรียนรู้

5.1 บ้านที่น่าอยู่

5.2 จิตสำนึก

5.3 ชี้อคีมีสุข

5.4 จิตสาธารณะ

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บ้านที่น่าอยู่

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สามารถทำความสะอาดบ้าน ได้อย่างถูกต้องปลอดภัย ทำให้เกิดความสะดวกเป็นระเบียบน่าอยู่

สาระการเรียนรู้

การทำความสะอาดบ้าน

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความประมาท

นักเรียนได้สำรวจสภาพบ้านของตนเอง รู้จักเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำความสะอาด รู้ความสามารถของตนเองว่าสามารถช่วยเหลือครอบครัวทำความสะอาดบ้านโดยการ ปิด กวาด เช็ดถู ได้อย่างไรบ้าง

2. ความมีเหตุผล

นักเรียนช่วยทำความสะอาดบ้านเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัว รู้วิธีทำความสะอาดบ้าน อย่างถูกสุขอนามัย ทำให้น่าอยู่อาศัย ปราศจากโรคภัย

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

- นักเรียนมีความสามารถรักษาความสะอาดของที่อยู่อาศัยได้
- นักเรียนภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนช่วยครอบครัว โดยสามารถทำความสะอาดบ้านได้

4. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของที่อยู่อาศัย และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. เงื่อนไขคุณธรรม

นักเรียนมีความรับผิดชอบ ขยัน อดทน ฝึกทำตนให้เป็นประโยชน์กับครอบครัว

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูนำแผนภูมิเพลง “บ้านที่น่าอยู่” มาให้นักเรียนอ่านเนื้อเพลงและฝักร้องเพลงตามครู
2. นักเรียนเพลง “บ้านที่น่าอยู่” พร้อมทำท่าประกอบเพลง
3. ปฏิบัติกิจกรรมแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม

4. ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเพลง “บ้านที่น่าอยู่” ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนคำตอบลงในใบงานที่ 1 ดังนี้
 - ใคร (เด็กทุกคน)
 - ทำอะไร (ช่วยกันทำความสะอาด)
 - ที่ไหน (ในบ้าน)
 - ทำอย่างไร (ปิด กวาด บ้าน)
 - ผลเป็นอย่างไร (บ้านสะอาดน่าอยู่)
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้น
6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อเพลงได้ว่า “เด็กทุกคนช่วยกันทำความสะอาดบ้าน ปิด กวาด เช็ด ถู บ้านทุกวัน บ้านจะสะอาดน่าอยู่”
7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการทำทำความสะอาดบ้านและถามนักเรียนว่านักเรียนรู้สึกอย่างไรที่ได้ช่วยกันแบ่งเบาภาระหน้าที่ในครอบครัว
8. ครูนำอุปกรณ์ทำความสะอาดบ้าน ได้แก่ ไม้ขนไก่ ไม้กวาดดอกหญ้า ไม้กวาดหยดน้ำ ไม้ถูพื้น ที่ดักขยะ ถังขยะ ถังน้ำ ผ้าจีร์วี (ผ้าถูพื้น) มาให้นักเรียนดูพร้อมทั้งให้นักเรียนชื่อและประโยชน์ของอุปกรณ์ดังกล่าว
9. ครูอธิบายวิธีการ ใช้อุปกรณ์ในการทำทำความสะอาด ประโยชน์ของอุปกรณ์แต่ละชนิดและสาธิตการใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดบ้านแต่ละประเภท
10. ครูอธิบายขั้นตอนการทำทำความสะอาดบ้านที่ถูกต้อง โดยเริ่มจากการสำรวจสภาพของบ้านที่มีความสกปรกอย่างไรบ้าง ควรใช้อุปกรณ์ชนิดใดทำความสะอาด ควรทำความสะอาดอย่างไร
11. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มวางแผนการทำงานและทำความสะอาดห้องเรียนกลุ่มละ 1 ห้อง
12. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันประเมินผลงานของตนเองและกลุ่มเพื่อน พร้อมทั้งบอกเหตุผลและคำแนะนำในการปฏิบัติ โดยครูช่วยติชมและให้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปได้ว่าการทำความสะอาดบ้านต้องเริ่มต้นด้วยการวางแผนการทำงาน สำรวจสภาพบ้านและใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดบ้านได้อย่างถูกต้องและนักเรียนสามารถช่วยเหลืองานบ้านได้โดยช่วยกันทำความสะอาดบ้าน เป็นงานที่นักเรียนสามารถทำได้และเป็นการแบ่งเบาภาระครอบครัวเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจในการทำมา

สื่อการเรียนรู้

1. เนื้อเพลง “บ้านที่น่าอยู่”
2. อุปกรณ์การทำความสะอาดบ้าน ได้แก่ ไม้ขนไก่ ไม้กวาดหยากไย่ ไม้กวาดดอกหญ้า ไม้ถูพื้น ผ้าจีร์วี
3. ใบงาน

แหล่งเรียนรู้

1. บ้านของนักเรียน
2. ห้องสมุด ห้องเรียน
3. ครูและผู้ปกครอง

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผล

1. สังเกตพฤติกรรม
2. การร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. การตรวจผลงาน

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม

1. เพลงบ้านที่น่าอยู่

เพลงบ้านที่น่าอยู่	
บ้านเรือนของเราที่น่าอยู่ ทุกคนรู้จักแบ่งปัน บัด กวาด ควรทำมาก่อน แล้วมาเช็ด ถู อีกหน	หนู หนู โปรดจงช่วยกัน แบ่งงานกันได้ทำกันทุกคน เป็นขั้นตอนให้เราฝึกตน พวกเราทุกคนช่วยกันทำงาน ทำนองเพลง โรงเรียนของเราที่น่าอยู่

2. ใบงาน

2.1 ใบงานที่ 1

ใบงานที่ 1

ชื่อ.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำตอบจากเนื้อเพลงบ้านที่น่าอยู่

คำถาม	คำตอบ
1. ใคร
2. ทำอะไร
3. ที่ไหน
4. ทำอย่างไร
5. ผลเป็นอย่างไร

3. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม

คำชี้แจง ครูสังเกตคุณภาพของผู้เรียนแต่ละกลุ่มแล้วเขียนเครื่องหมาย/ลงในช่องว่าง

พฤติกรรมที่แสดงออก	ระดับการสังเกตพฤติกรรม			รวม
	สม่ำเสมอ (3)	บางครั้ง (2)	ไม่เคย (1)	
<p>การทำงานกลุ่ม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความร่วมมือ 2. ความรับผิดชอบ 3. การช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม 4. การแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม 5. การยอมรับความคิดเห็นในกลุ่ม <p>การวางแผน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความเป็นไปได้ 2. กระบวนการที่ใช้ 3. ลำดับขั้นตอน 				

ระดับการสังเกตพฤติกรรม

ระดับ	3	หมายถึงดี
ระดับ	2	หมายถึงปานกลาง
ระดับ	3	หมายถึงควรปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องจิตสำนึก

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้จักประโยชน์และคุณค่าของสิ่งของ ของตนเองและสาธารณูปโภคของโรงเรียน

สาระการเรียนรู้

การใช้สิ่งของต่างๆ และสาธารณูปโภคอย่างประหยัดและคุ้มค่า

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

สำรวจสิ่งของเครื่องใช้ของตนเองและสาธารณูปโภคในโรงเรียนว่ามีอะไรบ้าง มีสภาพเป็นอย่างไร นักเรียนใช้ประโยชน์อย่างไร เหมาะสมกับความจำเป็นของตนเอง และของโรงเรียนหรือไม่

2. ความมีเหตุมีผล

- สิ่งของเครื่องใช้แต่ละอย่างและสาธารณูปโภคที่มีอยู่ได้มาจากทรัพยากรต่างๆ
- สิ่งของเครื่องใช้มีประโยชน์และสาธารณูปโภคมีคุณค่ามาก นักเรียนจึงต้องใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อให้ใช้ได้ยาวนานๆ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

ตระหนักและเห็นคุณค่าของสิ่งของของตนเองและสาธารณูปโภคของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการทะนุบำรุงรักษาให้ใช้ได้ยาวนานๆ

4. เงื่อนไขความรู้

รู้จักวิธีการใช้สิ่งของ ของตนเองและสาธารณูปโภค อย่างประหยัด คุ้มค่าและถูกต้องเหมาะสม

5. เงื่อนไขคุณธรรม

ฝึกสติในการใช้สิ่งของอย่างระมัดระวัง และประหยัดในการรักษาสมบัติส่วนรวม ฝึกความรับผิดชอบต่อน้ำหนักของตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเครื่องใช้ส่วนตัวและสาธารณูปโภคในโรงเรียนมีอะไรบ้างและมีประโยชน์อย่างไร
2. ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เคยพบเห็นการใช้สาธารณูปโภคในโรงเรียนทั้งด้านดีและไม่ดี
3. ครูนำอภิปรายโดยให้นักเรียนศึกษาที่มา และวิธีใช้ สิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและสาธารณูปโภค แต่ละประเภทอย่างประหยัด คุ่มค่าและถูกต้องเหมาะสม ด้วยการระดมความคิดร่วมกัน ระหว่างครูและนักเรียน
4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ของนักเรียน และสาธารณูปโภคในโรงเรียน ตามแบบสำรวจ
5. นำเสนอผลงานกลุ่ม โดยเน้นผลที่ได้รับเกี่ยวกับวิธีการใช้อย่างประหยัดและคุ่มค่าที่สุด
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการใช้เครื่องใช้ส่วนตัวและสาธารณูปโภค โดยให้นักเรียนบอก สิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและสาธารณูปโภคในโรงเรียนมีอะไรบ้างผลิตจากอะไร มีวิธีการ ใช้อย่างไรจึงจะได้ประโยชน์ ประหยัดและคุ่มค่าที่สุด

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือสมุด ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด เสื้อผ้า รองเท้ากระเป๋า กระเป๋า เครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทต่างๆ
2. ใบงาน

แหล่งการเรียนรู้

ห้องสมุด โรงเรียน บ้าน

การวัดและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. สังเกตการทำกิจกรรม
2. ตรวจสอบแบบสำรวจ

เครื่องมือวัดผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบสำรวจ

ภาคผนวก

1. แบบสำรวจ

แบบสำรวจสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและสาธารณูปโภค

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวสาธารณูปโภคในโรงเรียน

ที่	ชื่อของ	ได้มาอย่างไร/ ผลิตจากอะไร	วิธีใช้	ประโยชน์	หมายเหตุ

2. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม

เลขที่	ความสนใจ			การแสดงออก			การมีส่วนร่วม			ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์			รวม คะแนน	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
	ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ					
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3			
	EX														
	EX-														
	EX%														

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องซื้อดีมีสุข

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถเลือกซื้อสิ่งของที่จำเป็นและมีประโยชน์ได้

สาระการเรียนรู้

การเลือกซื้อสิ่งของที่จำเป็นและมีประโยชน์

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

- รู้สถานะทางการเงินของตนเองและครอบครัว
- รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง โดยพอประมาณกับสถานะของตนและครอบครัว

2. ความมีเหตุมีผล

- มีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินในแต่ละครั้ง
- รู้ว่าการใช้จ่ายเฉพาะในสิ่งจำเป็นทำให้เกิดการประหยัดและการออม

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

- เห็นคุณค่าของเงินที่ได้มา / มีอยู่
- สร้างนิสัย ในการประหยัดและการออม

4. เงื่อนไขความรู้

- มีความรอบคอบในการใช้จ่าย
- นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้มาวางแผนอย่างระมัดระวังในการเลือกซื้อสิ่งของที่จำเป็นและมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

5. เงื่อนไขคุณธรรม

- การมีสติ และคิดพิจารณาความเหมาะสม / ความจำเป็นในทุกครั้งที่จะมีการใช้เงิน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. เล่นบทบาทสมมติการเป็นคนขายของ โดยใช้การโฆษณาเชิญชวนในรูปแบบต่างๆ
2. ให้นักเรียนในห้องเรียนช่วยกันคิดว่า จะเลือกซื้อสินค้า จากคนขายของคนใด โดยการไปยื่นต่อและให้คะแนน คนขายของคนนั้นๆ

3. เมื่อนักเรียนเลือกซื้อสินค้าในแต่ละร้านแล้วให้ส่งตัวแทนออกมาแสดงถึงเหตุผลในการเลือกซื้อสินค้านั้นๆ
3. กลุ่มผู้เลือกซื้อสินค้าแต่ละกลุ่ม อภิปรายในหัวข้อ เรื่องการเลือกซื้อสิ่งของที่จำเป็นและมีประโยชน์ จากนั้นส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน
4. นักเรียนร่วมกันสรุปถึงการวางแผน ในการเลือกซื้อสิ่งของที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อตัวเราอีกทั้งควรคำนึงการใช้จ่ายอย่างพอเพียงเหมาะสมกับฐานะของตนเอง

สื่อการเรียนรู้

1. ของจริง(อุปกรณ์การเรียน)
2. แผ่นภาพเช่น ภาพดอกไม้ไฟ
3. น้ำอัดลม
4. ลูกอม

แหล่งการเรียนรู้

สหกรณ์โรงเรียน ร้านค้าในชุมชน

การวัดและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. ตรวจใบงาน
2. สังเกตพฤติกรรม

เครื่องมือวัดผล

1. ใบงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรม

ภาคผนวก

1. ใบงานที่ 1

<u>ใบงานที่ 1</u>			
ชื่อ.....		ชั้น.....	
<p><u>คำชี้แจง</u> ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ทับภาพของที่มีประโยชน์ ทำเครื่องหมาย X ทับสิ่งของที่ไม่มีประโยชน์</p>			
1	ภาพดินสอ	6	ภาพผลไม้
2	ภาพดอกไม้ไฟ	7	ภาพลูกอม
3	ภาพน้ำอัดลม	8	ภาพปืน
4	ภาพดินสอสี	9	ภาพนม
5	ภาพไม้บรรทัด	10	ภาพถุงเท้า

2. ใบงานที่ 2

<u>ใบงานที่ 2</u>	
ชื่อ.....	
ชั้น.....	
<p><u>คำชี้แจง</u> ให้นักเรียนวาดภาพสิ่งของเครื่องใช้ที่มีความจำเป็นและมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อย่างน้อย 5 ภาพ</p>	

ใบงานที่ 3

ชื่อ.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็น ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ในการร่วมกิจกรรมร้านขายของ จันรูสีอย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นและมีประโยชน์ที่ฉันชอบที่สุด คืออะไร เพราะอะไรจึงชอบ

.....
.....
.....
.....

แผนจัดการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องจิตสาธารณะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ การช่วยเหลือและการแบ่งปันตลอดจนสามารถให้การช่วยเหลือ แบ่งปันแก่เพื่อนและผู้อื่น ได้ตามความเหมาะสมกับสถานะของตนเอง

สาระการเรียนรู้

1. การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน
2. การช่วยเหลือเพื่อนและผู้อื่นในชุมชนใกล้ตัว

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

รู้จักศักยภาพของตนเอง ในการแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่นในด้านต่างๆ โดยที่ไม่ทำให้ตัวเองเดือดร้อน

2. ความมีเหตุมีผล

รู้ว่าการช่วยเหลือ การแบ่งปันให้เพื่อนและผู้อื่นเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีและทำให้ทั้งผู้ให้และผู้รับมีความสุข

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

การมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนและผู้อื่นทำให้เกิดความสามัคคีอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในสังคม

4. เงื่อนไขความรู้

- มีความรอบคอบในการใช้ชีวิต คิดถึงผู้อื่น
- รู้จักวิธีการช่วยเหลือ และแบ่งปันที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

5. ความมีคุณธรรม

การเสียสละ ความไม่เห็นแก่ตัว ความสามัคคี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีสติปัญญา

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูยกตัวอย่างบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการเสียสละช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งในห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน หรือจากข่าวหนังสือพิมพ์ ให้นักเรียนได้รู้จัก และแสดงความคิดเห็น
2. ครูเล่านิทานเรื่อง เพื่อนของฉัน
3. ครูสนทนากับนักเรียนและให้แสดงความคิดเห็นจากนิทานในประเด็นต่อไปนี้
 - ให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าตัวละครในเรื่องมีใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร
 - นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครแต่ละตัวว่าใครมีนิสัยอย่างไร
 - ตัวละครตัวไหนที่สมควรนำมาเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง
4. ให้นักเรียนอ่านกลอน “การช่วยเหลือแบ่งปัน” พร้อมวาดภาพประกอบ
5. นำผลงานของนักเรียนมาติดบนป้ายนิเทศ

6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือแบ่งปันกัน ดังนี้

การช่วยเหลือแบ่งปันกันเป็นสิ่งที่ดี นักเรียนต้องรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการแบ่งปันให้ผู้อื่นได้แค่ไหนและอย่างไร การช่วยเหลือแบ่งปันทำให้ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน และทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

สื่อการเรียนรู้

1. นิทาน เรื่อง เพื่อนของฉัน
2. ภาพบุคคลตัวอย่าง
3. กลอน การช่วยเหลือแบ่งปัน

แหล่งการเรียนรู้

1. บุคคลในโรงเรียน
2. บุคคลในชุมชน

การวัดและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม
2. การตรวจผลงาน(การวาดภาพ)

เครื่องมือวัดผล

แบบสังเกตพฤติกรรม

1. กลอน การช่วยเหลือแบ่งปัน

การช่วยเหลือแบ่งปัน

มีใครไหนเคยบ้าง	ลืมนำยางลบมาใช้
เพื่อนฝูงก็เห็นใจ	ให้ขอยืมเพราะลืมจริง
นั่นแหละเขาเอื้อเฟื้อ	เผื่อแผ่ให้เต็มใจยิ่ง
เราต้องถือเป็นสิ่ง	ควรจดจำและทำตาม
ช่วยเหลือกันและกัน	เป็นน้ำใจอันงดงาม
มีค่าเหลือเมื่อยาม	ที่ขาดแคลน แส่นสำคัญ
ของกินและของใช้	แบ่งให้เพื่อนยามจำเป็น
ทุกคนก็จะเห็น	ว่าเราดีมีคนชอบ

2. นิทานเรื่อง เพื่อนของฉัน

นิทานเรื่อง เพื่อนของฉัน

ในห้องเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2/1 ครูให้นักเรียนทำใบงานเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่าย แพรนั่งใกล้กับออมซึ่งลืมเอายางลบมา แพรจึงเอายางลบให้ยืม ทำให้ออมทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด ส่วนดินสอของ ฟิล์มหักทำให้ไม่มีดินสอใช้ ฟิล์มขอยืมใบบัวแต่ใบบัวบอกว่า“ไม่ได้หรอก” ยืมไปแต่ยืมจงบเราหมดเร็ว กว่าที่ฟิล์มจะไปยืมดินสอคนอื่นมาได้ก็เสียเวลานานทำให้ ฟิล์มทำงานไม่เสร็จทันเวลา

2. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรมการอภิปราย

เลขที่	ความสนใจ			การแสดงออก			การมีส่วนร่วม			ความ รับผิดชอบ			รวม คะแนน	ผ่าน	ไม่ ผ่าน	
	ระดับ คุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ						
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3				
	EX															
													EX-			
													EX%			

คำชี้แจง ระดับคุณภาพ

1	หมายถึง	พอใช้
2	หมายถึงดี	
3	หมายถึงดีมาก	

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

“ภูมิใจในตนและชุมชนของเรา”

กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บทบาทหน้าที่ต่อชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้ปฏิบัติ และเห็นประโยชน์ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

สาระการเรียนรู้

1. คุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชุมชน
2. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่มีต่อชุมชนในเรื่องสิ่งแวดล้อม

การบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

รู้จักสำรวจสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนของตนเอง ว่ามีอะไรบ้างมีสภาพเป็นอย่างไร มีคุณค่าและบำรุงรักษาอย่างไร และแต่ละคนสามารถที่จะมีส่วนร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรบ้าง

2. ความมีเหตุผล

รู้สาเหตุและปัญหาของสิ่งแวดล้อมในชุมชนว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร และส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และคนในชุมชนอย่างไรบ้าง

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

ตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน รู้ว่าสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของตนเอง ดังนั้นทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

4. เงื่อนไขความรู้

รู้วิธีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างถูกต้องและเหมาะสม รอบคอบในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน

5. เงื่อนไขคุณธรรม

การเสียสละ มีความขยัน อดทน การเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนดูภาพการเกิดอุทกภัยในจังหวัดต่างๆ ในหนังสือพิมพ์เช่น ภาพน้ำท่วม ภาพน้ำป่าไหลหลาก ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่ามีความรู้สึกอย่างไร นักเรียนเคยเห็นภาพที่ไหนอีกบ้าง
2. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างว่าในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีอะไรบ้างที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต
3. แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4 – 5 คน ครูแจกรูปภาพสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชน เช่น วัด บ้าน สวนสาธารณะ โรงเรียน แม่น้ำ / คลอง/บึง อย่างละ 4 – 5 ใบจากนั้นให้นักเรียนเข้ากลุ่มและนำเสนอที่ได้รับ

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาค้นคว้าประโยชน์ วิธีการอนุรักษ์และบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสิ่งแวดล้อมตามรูปภาพสิ่งแวดล้อมที่แบ่งกลุ่ม โดยศึกษาจากหนังสือพิมพ์และสอบถามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนในด้านต่าง ๆ อาทิ ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ เป็นต้น
5. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นและบทบาทหน้าที่ของนักเรียนในด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เข้าใจว่า ในชุมชนของเรามีสิ่งแวดล้อมที่จะต้องใส่ใจและพึ่งพาอาศัยร่วมกัน ฉะนั้นทุกคนต้องมีหน้าที่ดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี มีการอนุรักษ์ไว้ ไม่ทำลาย
7. นักเรียนแต่ละคนเขียนบันทึกเกี่ยวกับความภูมิใจต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อชุมชนในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม

สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพสิ่งแวดล้อม
2. หนังสือพิมพ์
3. ภาพถ่ายทิวทัศน์
4. แบบบันทึกข้อมูล

แหล่งการเรียนรู้

1. บุคคลผู้มีส่วนร่วมในชุมชน
2. สภาพแวดล้อมของชุมชน

การวัดผลและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. สังเกตพฤติกรรมนักเรียน
2. ประเมินจากการนำเสนอผลงาน
3. ตรวจสอบผลงาน

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
2. แบบการนำเสนอผลงาน

ภาคผนวก

1. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม

เลขที่	ความสนใจ			การแสดงออก			การมีส่วนร่วม			ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์			รวมคะแนน	ผ่าน	ข้อ พบ	
	ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ			ระดับคุณภาพ						
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3				
	EX															
													EX-			
													EX%			

คำชี้แจง ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง พอใช้
 2 หมายถึง ดี
 3 หมายถึง ดีมาก

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ที่	ชื่อ-สกุล	ความถูกต้อง ของเนื้อหา				ความคิด สร้างสรรค์				วิธีการนำเสนอ				ความสมบูรณ์ ของผลงาน				รวม 20 คะแนน	หมายเหตุ
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4		
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			

เกณฑ์ในการให้คะแนน

1. การนำเสนอผลงาน ผู้ที่ได้ระดับ 3 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน 16 – 20 หมายถึง ระดับ ดีมาก = 4

คะแนน 13 – 15 หมายถึง ระดับ ดี = 3

คะแนน 10 – 12 หมายถึง ระดับ พอใช้ = 2

คะแนนต่ำกว่า 10 หมายถึง ระดับ ปรับปรุง = 1

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องรักษาสาธารณสมบัติ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้ ปฏิบัติตน บำเพ็ญประโยชน์ในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของคนอย่างมีเหตุผล และยั่งยืน

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและประโยชน์ของสาธารณสมบัติ
2. วิธีการดูแลรักษาสาธารณสมบัติ

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

รู้จักสำรวจสภาพของสาธารณสมบัติที่มีอยู่ในโรงเรียนและในชุมชนว่ามีอะไรบ้าง

2. ความมีเหตุมีผล

รู้ว่าสาธารณสมบัติแต่ละอย่าง ได้มาอย่างไร มีประโยชน์อย่างไรต่อตนเองและชุมชน ถ้าไม่ใช่อะไร จะได้รู้คุณค่าของสิ่งต่างๆ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

การช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ทำให้สมบัติของส่วนรวมมีความคงทน ใช้ได้นาน เป็นประโยชน์ของส่วนรวม

4. เงื่อนไขความรู้

รู้จักประโยชน์และวิธีการดูแลสาธารณสมบัติในชุมชนอย่างรอบคอบ เหมาะสม

5. เงื่อนไขคุณธรรม

ความมีน้ำใจ ความสามัคคี ความรับผิดชอบต่อชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนร้อง เพลง บัด กวาด เช็ด ถู
2. ครูสนทนาโดยให้นักเรียนบอกสถานที่อยู่ในเนื้อเพลง ครูเขียนชื่อสถานที่ที่นักเรียนบอกไว้ที่กระดานดำ
3. ครูอธิบายถึงความหมายและประเภทของสาธารณสมบัติว่ามีอะไรบ้าง
4. แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้สำรวจสภาพสาธารณะของส่วนรวม ในชุมชน ที่โรงเรียนตั้งอยู่ ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 สำรวจสาธารณสมบัติที่วัดใกล้โรงเรียน
 - กลุ่มที่ 2 สำรวจสาธารณสมบัติที่สวนสาธารณะในชุมชน
 - กลุ่มที่ 3 สำรวจสาธารณสมบัติที่ริมคลอง

5. ให้ตัวแทนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม นำข้อมูลที่สำรวจได้มานำเสนอและสนทนาในเรื่องต่างๆ ของสาธารณสุขสมบัติ ดังนี้
 - 5.1 สภาพชำรุดหรือความไม่สะอาดของสาธารณสุขสมบัติ
 - 5.2 วิธีการรักษาความสะอาดและการรักษาสภาพของสาธารณสุขสมบัติให้ใช้ประโยชน์ได้
 - 5.3 การรักษาสภาพของสาธารณสุขสมบัติเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ ครูพานักเรียนไปฝึกทำความสะอาดสาธารณสุขสมบัติในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และช่วยกันปลูกดอกไม้ที่หาง่ายในท้องถิ่นซ่อมแซมไม้ดอกไม้ประดับให้สวยยิ่งขึ้น
 - 5.4 ให้นักเรียนเขียนเรียงความ เรื่องการรักษาความสะอาดสาธารณสุขสมบัติ
 - 5.5 ให้นักเรียนวาดภาพ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยรักษาความสะอาดสาธารณสุขสมบัติ
6. ครูสรุปการรักษาสาธารณสุขสมบัติที่มีอยู่ให้คงทนสวยงามเป็นการประหยัดรายจ่ายของประเทศ และทำให้ทุกคนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ อย่างคุ้มค่าและครูกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการดูแลรักษาสาธารณสุข

สื่อการเรียนรู้

1. อุปกรณ์ทำความสะอาด
2. แผนภูมิเพลง ปัด กวาด ชัด ถู

แหล่งเรียนรู้

สถานที่จริง เช่น สนามเด็กเล่น วัด โรงเรียน แม่น้ำ ลำคลอง

การวัดผลและประเมินผล

วิธีวัดผล

1. ประเมินการทำงานกลุ่ม
2. การตรวจผลงาน โดยการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกันทำความสะอาด

เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล

1. แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

เพลง ปัด กวาด เช็ด ถู

ผู้แต่ง นางสาวอุทัยวรรณ จิตตวน

(สร้อย)

มา มา มา พวกเรามา ปัด กวาด เช็ด ถู

วัดวาของเราหน้าคู (ซ้ำ)	ปัด กวาด เช็ด ถู อยู่ตลอดเวลา (สร้อย)
โรงเรียนของเราหน้าคู (ซ้ำ)	ปัด กวาด เช็ด ถู อยู่ตลอดเวลา (สร้อย)
ลำคลองของเราหน้าคู (ซ้ำ)	ปัด กวาด เช็ด ถู อยู่ตลอดเวลา (สร้อย)
บ้านเมืองของเราหน้าคู (ซ้ำ)	ปัด กวาด เช็ด ถู อยู่ตลอดเวลา (สร้อย)

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

การทำกิจกรรมกลุ่ม	ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ		
	ดีมาก (4)	ดี (3)	ปานกลาง (2)
1. การแบ่งงานในกลุ่มชัดเจน			
2. การร่วมมือกันทำกิจกรรม			
3. การร่วมแสดงความคิดเห็น			
4. การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน			
5. ร่วมกันสรุปประเด็นปัญหา			
คะแนนที่ได้รับ			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

(ลงชื่อ).....

()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องใช้จ่ายอย่างมีความสุข

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้ ปฏิบัติตน และเห็นประโยชน์ในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และการรักษาสมดุลของรายรับและรายจ่าย

สาระการเรียนรู้

การเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายของนักเรียนเพื่อความเป็นอยู่อย่างพอเพียง

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

รู้ที่มาของรายได้ ของตนเองและครอบครัว ประมาณการใช้จ่ายของตนเองได้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว

2. ความมีเหตุมีผล

เข้าใจผลที่ได้รับจากการใช้จ่ายที่สมดุลกับรายได้และผลจากการใช้จ่ายเกินตัว

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

รู้วิธีการลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

4. เงื่อนไขความรู้

รอบคอบในการใช้จ่าย โดยรู้วิธีการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายและวิธี การทำบันทึกการรับจ่ายประจำวัน

5. เงื่อนไขคุณธรรม

มีวินัยทางการเงิน มีสติ ยังคิดในการใช้จ่ายแต่ละครั้ง

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนตอบแบบสำรวจรายได้ของตนเองและครอบครัวพร้อมทั้งบอกถึงแหล่งที่มาของ รายได้ครูสนทนากับนักเรียนถึงรายจ่ายของตนเองและครอบครัวในแต่ละวัน
2. นักเรียนทุกคนร่วมกันร้องเพลงความพอเพียง
3. ครูอธิบายถึงความหมายประเภทของค่าใช้จ่าย และที่มาของรายได้จาก ประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน
4. ให้นักเรียนอธิบายถึงรายการรับจ่ายของตนเอง ในแต่ละวัน ว่ามีอะไรบ้าง
5. ครูอธิบายถึงวิธีการ จัดทำบันทึก รายการ รับ – จ่ายเงิน โดยตัวอย่างรายรับ – รายจ่ายของนักเรียนมาทำบันทึกประกอบกรอธิบาย
6. ให้นักเรียนจัดทำบันทึก รายการ รับ – จ่าย ของตนเอง ใน 1 สัปดาห์ เปรียบเทียบรายรับกับรายจ่าย ว่าสมดุลกันหรือไม่ ในแต่ละวัน
7. ให้นักเรียนแต่ละคนบอกเล่าถึงที่มาของการมีรายได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่ตนรู้จักใกล้ชิด

8. ให้นักเรียนอธิบายถึงวิธีการลดค่าใช้จ่าย และการเพิ่มรายได้ ของตนเอง จากการสอบถามผู้ปกครอง ครูอธิบายถึงผล ของการมีค่าใช้จ่ายและรายได้ที่สมดุลและไม่สมดุล
9. นักเรียนบอกประโยชน์การบันทึกรายรับ-รายจ่ายเพื่อ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายของตนเอง ให้เกิดความสมดุล และพัฒนาชีวิตอย่างยั่งยืน
10. ครูเน้นให้นักเรียนเข้าใจสภาพครอบครัวและมีความพยายามมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต ของตนและครอบครัวให้ดีขึ้น ด้วยการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และรู้จักออม

สื่อการเรียนรู้

เพลง

สื่อใกล้ตัว เช่นอุปกรณ์การเรียน

แหล่งการเรียนรู้

บุคคลในชุมชน

การวัดผลและประเมินผล

วิธีวัดผล

การตรวจผลงาน

การสังเกตพฤติกรรมค่าใช้จ่าย – เงิน

เครื่องมือวัดผล

แบบประเมินผล การนำเสนอผลงาน

ภาคผนวก

เพลงความพอเพียง

ความพอเพียงคู่เคียงประชา
 ร่วมกันฟันฝ่า แก้ปัญหาเศรษฐกิจ
 ร่วมสร้างทางชีวิต ลดวิกฤตสังคม
 ด้วยการระดมสร้างสมคุณธรรม
 ด้วยการน้อมนำร่วมทำความดี
 ช่วยกันน้องพี่หลีกหนีความจน
 เพื่อเราทุกคนหลุดพ้นอบาย
 เพื่อเราทั้งหลายอยู่ดีมีสุข

คำร้อง ทำนอง โดย นางสาวอินทิรา พิมพ์ผล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องกินอยู่รู้ค่า

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้วิธีการเลือกบริโภคสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวันและปฏิบัติตนในการใช้สินค้าและบริการได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า

สาระการเรียนรู้

การเลือกและใช้สินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัดและคุ้มค่า

การบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

- รู้จักรายรับรายจ่ายของตนเองและครอบครัว
- รู้จักประเภทและประโยชน์ของสินค้าและบริการที่เหมาะสมกับตนเองและครอบครัว

2. ความมีเหตุมีผล

- คำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์ของสินค้าและบริการต่างๆ
- การเปรียบเทียบราคาและคุณภาพของสินค้าและบริการที่มีในตลาด ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อจะทำให้ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า

3. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

เห็นความสำคัญของการบริโภคสินค้าและบริการที่เหมาะสมกับตนและสถานการณ์จะทำให้ตนเองและครอบครัวมีความสุขอย่างยั่งยืน

4. เงื่อนไขความรู้

รอบรู้วิธีการเลือกใช้สินค้าและบริการอย่างประหยัดและรอบคอบในการใช้สินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า

5. เงื่อนไขคุณธรรม

การประหยัด มีสติปัญญา

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูนำแผ่นปติวโฆษณาสินค้าและรูปภาพเกี่ยวกับสินค้าและบริการมาให้นักเรียนดู
2. นักเรียนยกตัวอย่างสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวันและร่วมสนทนากับครูถึงประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้น
3. ครูอธิบายถึงความหมายและประเภทของสินค้าและบริการจาก ซองเปล่าสินค้าที่ใช้แล้ว
4. ครูอธิบายถึงหลักการเลือกบริโภคและการใช้สินค้าและบริการอย่างคุ้มค่าจากการเปรียบเทียบราคาและคุณภาพจากสื่อของจริง รูปภาพ
5. ให้นักเรียนสำรวจราคาสินค้าที่ตนสนใจจากท้องตลาดเปรียบเทียบกับสินค้าที่มีจำหน่ายในสหกรณ์โรงเรียน

6. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามชนิดของสินค้าและบริการที่นักเรียนสนใจ 4 – 5 กลุ่มศึกษาจากบทเรียนสำเร็จรูป สื่อช่วยสอน หรือจากหนังสือเรียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องแล้วร่วมกันอภิปรายถึงเหตุผลที่เลือกบริโภคและใช้สินค้าแต่ละชนิด
7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการเลือกบริโภคสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัดและคุ้มค่า ครูเน้นพฤติกรรมของนักเรียนเรื่องการวางแผน การใช้จ่ายว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้นักเรียนใช้หลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

สื่อการเรียนรู้

รูปภาพ

บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่างสินค้า

แหล่งการเรียนรู้

ตลาด สหกรณ์ร้านค้า

การวัดผล / ประเมินผล

วิธีวัดผล

สังเกตการปฏิบัติงาน

การนำเสนอผลงาน

เครื่องมือวัดผล

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

เกณฑ์ในการให้คะแนน

การนำเสนอผลงาน (10)

ภาคผนวก

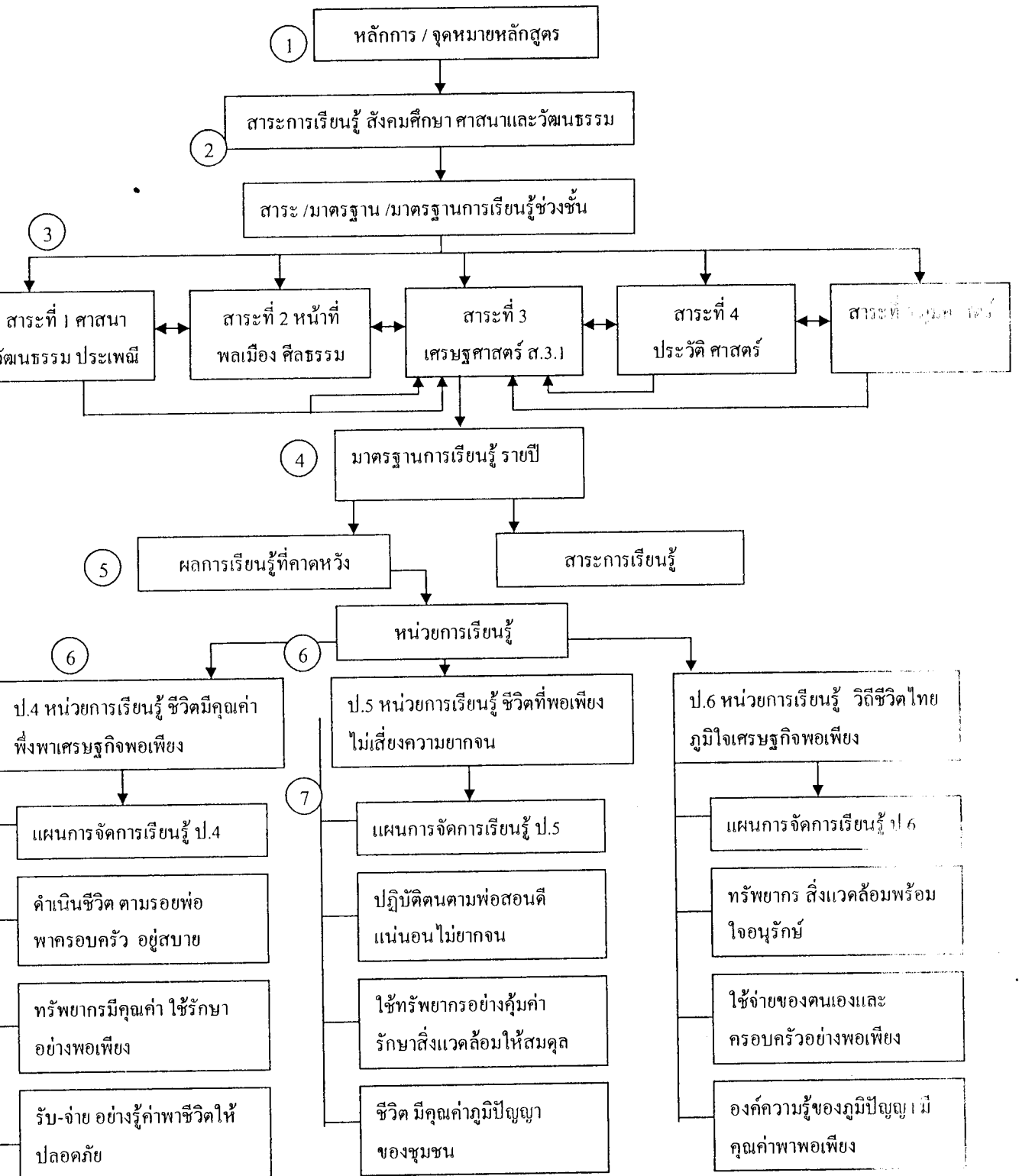
แบบประเมินการปฏิบัติงาน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน				น้ำหนัก
	4	3	2	1	
การนำเสนอ	นำเสนอถูกต้องครบถ้วนเน้นประเด็นสำคัญ	นำเสนอถูกต้องครบถ้วนไม่เสนอประเด็นให้ชัดเจน	นำเสนอไม่ค่อยถูกต้องไม่มีประเด็นที่ชัดเจน	นำเสนอผิดพลาดมาก	10

หน่วยการเรียนรู้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ช่วงชั้นที่ 2
ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6

โรงเรียนวัดจุฬามณี
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

แผนภูมิ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐานที่ ส.3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐานช่วงชั้นที่ 2 เข้าใจระบบวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงแยกตามชั้นปี

ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

ชั้น ป. 4	ชั้น ป. 5	ชั้น ป. 6
<p>1.เข้าใจหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>2.สำรวจสภาพปัญหาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ปัญหา</p> <p>3.เข้าใจสภาพรายรับ – รายจ่ายของตนเองและวางแผนการใช้จ่ายตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>4.สำรวจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>1.ปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>2.วิเคราะห์การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลในชุมชน</p> <p>3.เข้าใจสภาพรายรับ – รายจ่ายของครอบครัวและนำหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว</p> <p>4.มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน</p>	<p>1.เข้าใจระบบและวิธีการดำเนินงานขององค์กรในชุมชน ตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>2. รู้จักใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>3.วิเคราะห์วางแผนและจัดทำบันทึก รายรับ - รายจ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>4.รวบรวมองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p>

**วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการ
สาระปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอน**

**สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6)**

1. ภาษาไทย

- ท1.1(1): สามารถอ่านได้คล่อง และอ่านได้เร็วขึ้น เข้าใจความหมายของคำสำนวน โวหาร การบรรยาย พรรณา การเปรียบเทียบ การใช้บริบท เข้าใจความหมายของคำ สำนวนและเนื้อเรื่อง สามารถใช้ความรู้พัฒนาความสามารถในการอ่าน
- ท1.1(2): สามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ หาคำสำคัญในเนื้อหา และใช้แผนภาพโครงเรื่อง หรือแผนภาพความคิดพัฒนาความสามารถในการอ่านนำความรู้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาตัดสินใจ คาดการณ์และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือการพัฒนา การตรวจสอบความรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม
- ท2.1(1): สามารถเขียนเรียงความ ข้อความชี้แจงการปฏิบัติงาน การรายงาน เขียนจดหมายสื่อสาร ได้เหมาะสม โอกาสและจุดประสงค์ เขียนเรื่องราวจากจินตนาการหรือเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน
- ท2.1(2): มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียนและการศึกษาค้นคว้า โดยใช้ทักษะการเขียนและการค้นคว้าโดยใช้ทักษะการเขียนจัดบันทึกข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกต เป็นระบบนำวิธีการของแผนภาพความคิดมาพัฒนางานเขียน และการรายงาน และเขียนเรียงความตามจุดประสงค์อย่างมีมารยาททางสังคม
- ท3.1(1): สามารถจับประเด็นสำคัญ และรายละเอียด แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น สรุปความวิเคราะห์ตาม ข้อเท็จจริง เข้าใจจุดประสงค์ของเรื่องและของผู้พูด เข้าใจถ้อยคำ การใช้คำเสียง อิทธิภาพของผู้พูด สามารถรับสารจากการฟังและการดู โดยตั้งข้อสังเกตเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่พบจริง แสดงความรู้ ความคิดเห็น จากเรื่องที่ฟังและดูอย่างกว้างขวาง
- ท3.1(2): สามารถสนทนาได้ตอบพูดแสดง ความรู้ ความคิด พูดวิเคราะห์เรื่องราว พูดต่อหน้า ชุมชนและพูดรายงานโดยใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่เรื่องและจุดประสงค์ตามหลักการพูดมีมารยาทการฟัง การดูและการพูด
- ท4.1(1): สามารถสะกดคำในวงคำศัพท์ ที่กว้างและยากขึ้น อ่านและเขียนคำได้ถูกต้องคล่องแคล่ว

- ท4.1(2): สามารถใช้กลุ่มคำตามชนิดและหน้าที่มาเรียบเรียงเป็นประโยคใช้ประโยคสื่อสารได้ชัดเจน รู้จักใช้คำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย
- ท4.1(6): สามารถเล่านิทานพื้นบ้าน และตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า

2. คณิตศาสตร์

- ค1.1(1): มีความคิดรวบยอดและความรู้สึกเชิงจำนวน(Number sense)เกี่ยวกับจำนวนนับเศษส่วน และทศนิยม
- ค1.1(2): อ่าน เขียนตัวหนังสือและตัวเลขแสดงจำนวนนับเศษส่วน ทศนิยมและร้อยละได้
- ค1.1(3): เปรียบเทียบจำนวนนับ เศษส่วน ทศนิยมและร้อยละได้
- ค1.2(1): มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร จำนวนนับ เศษส่วน ทศนิยม และร้อยละ
- ค1.2(2): บวก ลบ คูณ และหารจำนวนนับ ศูนย์ เศษส่วน และทศนิยม พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้
- ค1.2(3): อธิบายผลที่ได้จากการบวก การลบ การคูณ และการหารจำนวนนับ ศูนย์ เศษส่วน และทศนิยม พร้อมทั้งบอกความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการของจำนวนต่างๆได้
- ค1.2(4): แก้ปัญหาเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหารจำนวนนับ ศูนย์ เศษส่วน ทศนิยม และร้อยละ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ และสามารถสร้างโจทย์ได้
- ค1.3(1): บวก ลบ คูณ หาร จำนวนนับ ศูนย์ เศษส่วน ทศนิยม โดยการประมาณได้
- ค1.3(2): เข้าใจเกี่ยวกับการประมาณค่า และนำไปใช้แก้ปัญหาได้
- ค2.2(3): บอกเวลา ช่วงเวลา และจำนวนเงินได้
- ค2.3(1): นำความรู้เกี่ยวกับการวัด เงิน เวลา ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆได้
- ค5.1(2): อ่านและอภิปรายประเด็นต่างๆจากแผนภูมิรูปภาพ แผนภูมิแท่ง แผนภูมิรูปวงกลม ตาราง และกราฟได้
- ค6.1(1): ใช้วิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหาได้
- ค6.1(2): ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้
- ค6.2(1): ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม
- ค6.3(1): ใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร สื่อความหมาย และนำเสนอได้ อย่างถูกต้อง และเหมาะสม
- ค6.4(1): นำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปเชื่อมโยงในการเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ในวิชาคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับวิชาอื่นได้
- ค6.4(2): นำความรู้และทักษะจากการเรียนคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และในชีวิตจริงได้

3. วิทยาศาสตร์

- ว 2.1(1) : สังเกต สืบรวจตรวจสอบอภิปราย และอธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มสิ่งมีชีวิตในแหล่งที่คัดเลือก เขียนแผนภาพแสดงโซ่อาหาร และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต
- ว 2.2(1) : สังเกต สืบรวจตรวจสอบ อภิปราย และอธิบายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ผลกระทบทรัพยากรธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมโดยธรรมชาติ และโดยมนุษย์ แนวทางการอนุรักษ์ และร่วมปฏิบัติในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ว 8.1(2) : วางแผนการสังเกต สืบรวจตรวจสอบ หรือศึกษาค้นคว้าหลายๆวิธี คาดการณ์สิ่งที่จะพบ สืบรวจตรวจสอบ และเสนอวิธีการสืบรวจตรวจสอบ

4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- ส 1.2(1) : ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในสังคมพร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติของตน เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิต
- ส 1.2(2) : เห็นคุณค่าการทำความดีของบุคคลสำคัญและเสนอเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติของตนเอง กลุ่มเพื่อนและสังคมใกล้ตัว เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
- ส 1.3(1) : รู้และปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จริยธรรมค่านิยมที่ดีงาม หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เรื่องที่เกี่ยวกับตนเอง กลุ่มสังคมที่ตนเป็นสมาชิกและสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวชุมชน และไปปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
- ส 2.1(1) : ภูมิใจและชื่นชมในการเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของตนเอง และบุคคลอื่นในกลุ่ม สังคมท้องถิ่นและประเทศชาติ
- ส 2.1(3) : เข้าใจและปฏิบัติตามบรรทัดฐาน และวัฒนธรรมในจังหวัด ภาคและประเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญในวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมที่มีความหลากหลายและยอมรับในคุณค่าซึ่งกันและกัน
- ส 3.1(1) : เข้าใจปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ส 3.1(4) : เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
- ส 3.1(5) : เข้าใจระบบและวิธีการของสหกรณ์
- ส 3.2(1) : รู้และเข้าใจปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการทำงานทั้งการผลิตและการบริการ
- ส 4.1(2) : เข้าใจลักษณะของข้อมูล และการจัดระบบข้อมูลระดับจังหวัด ภาคและประเทศ
- ส 4.2(2) : เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ส 4.2(3) : รู้จักและวิเคราะห์ผลงานสำคัญที่เกิดจากการสร้างสรรค์วัฒนธรรมในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย

- ส 4.3(2): เข้าใจปัจจัยพื้นฐานและผลกระทบจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- ส 4.3(3): รู้และเข้าใจประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ชาติไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันจนเกิดความภูมิใจนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต
- ส 5.2(1): รู้ลักษณะเฉพาะความสำคัญและความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติใน ภูมิภาคต่างๆของไทย ตระหนักถึงความจำเป็น วิธีการกระจายและแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างท้องถิ่นเข้าใจสาเหตุผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรในท้องถิ่นและประเทศ
- ส 5.2(2): เข้าใจความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม และวิถีชีวิตในภูมิภาคต่างๆของไทย เข้าใจลักษณะการตั้งถิ่นฐานของประชากรและการอพยพย้ายถิ่น ภูมิใจและรักษาสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นและประเทศ
- ส 5.2(3): เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมตระหนักถึงผลจากการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมแก้ปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- ส 5.2(4): มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากแหล่งความรู้ในท้องถิ่น

5. สุขศึกษาและพลศึกษา

- พ 5.1(2): เข้าใจผลกระทบของการใช้ยา บุหรี่ สุรา สารเสพติด ภัยอันตราย และความรุนแรงที่มีต่อร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสังคม และสามารถหลีกเลี่ยงได้

6. ศิลปะ

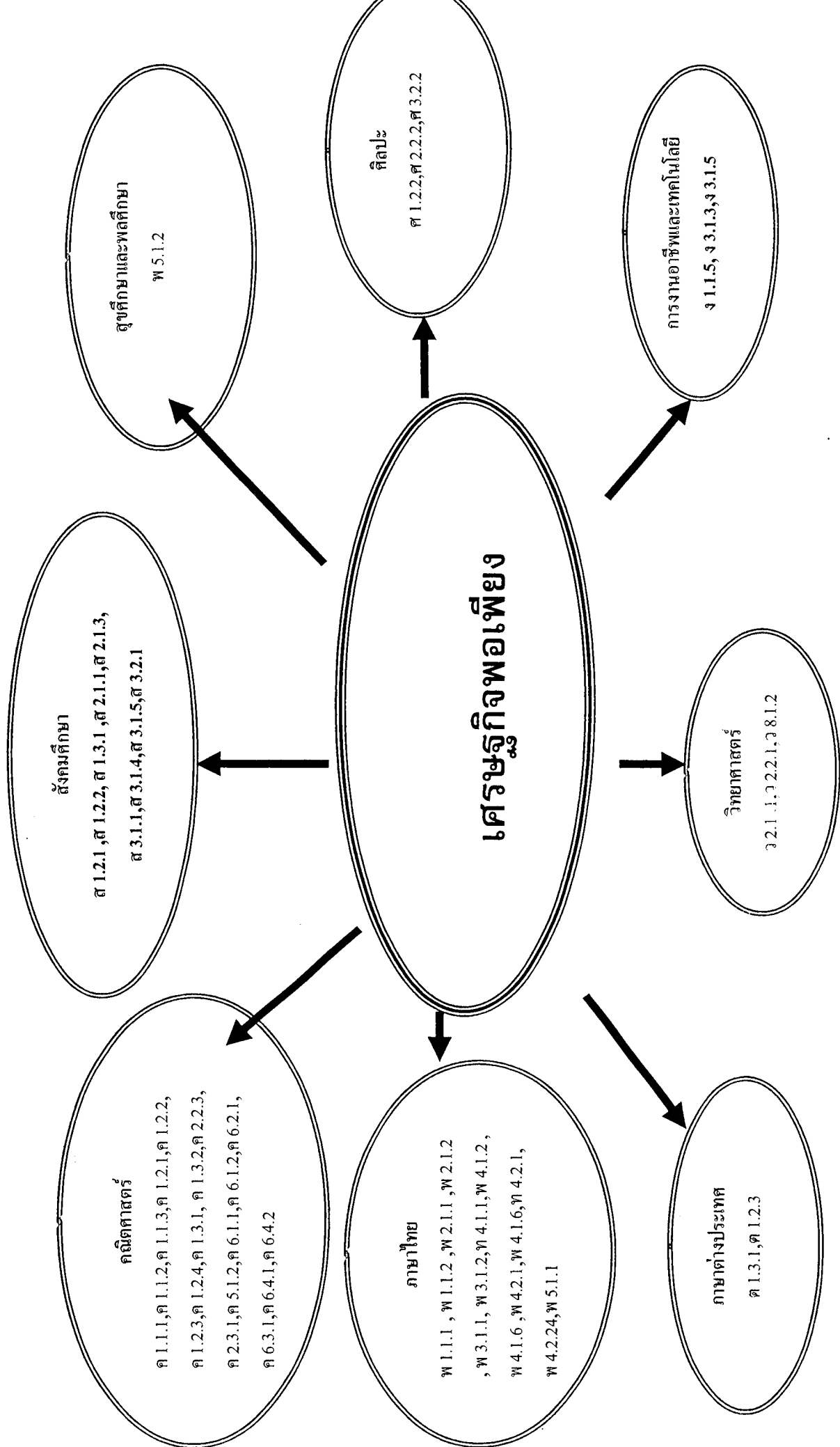
- ศ 1.2(2): ฟังพอใจและยอมรับในภูมิปัญญาของการสร้างงานทัศนศิลป์ การสืบทอดการทำงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล
- ศ 2.2(2): ฟังพอใจและยอมรับในภูมิปัญญาของการสร้างงานดนตรี การสืบทอดงานดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล
- ศ 3.2(2): ฟังพอใจ และยอมรับในภูมิปัญญาของการสร้างผลงาน การสืบทอดนาฏศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยและสากล

7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี

- ง 1.1(5) : ใช้พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี
- ง 3.1(3) : เลือกเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- ง 3.1(5) : เปรียบเทียบสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการที่ได้จากเทคโนโลยีที่ใช้ในท้องถิ่น ทั้งด้านคุณภาพความเหมาะสมเป็นที่ยอมรับ ความคุ้มค่าต่อการใช้งานและเลือกใช้อย่างเหมาะสม ปลอดภัยและมีผลดีต่อสิ่งแวดล้อม

8. ภาษาต่างประเทศ

- ต 1.2(3) : ใช้ภาษาต่างๆ เพื่อขอและให้ข้อมูลอธิบายเกี่ยวกับบุคคล และสิ่งต่างๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่างๆ
- ต 1.3(1) : ให้ข้อมูลง่าย ๆ เกี่ยวกับตนเอง สิ่งแวดล้อม และสังคมใกล้ตัว ด้วยข้อความสั้น ๆ

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
“ชีวิตมีคุณค่า พึ่งพาเศรษฐกิจพอเพียง”

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ : ชีวิตมีคุณค่าพึ่งพาเศรษฐกิจพอเพียง
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
 ส 3.1.4 , ส 1.3.1, ส 3.4.3 , ส 3.4.1.2, ส 5.2.2, ส 5.2.4, ส 4.3.3

4. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษาแนวคิดของหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามสภาพปัญหาทรัพยากร สิ่งแวดล้อมในชุมชนและแก้ปัญหาเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง การวางแผนใช้จ่ายเงินของตนเอง การเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และสำรวจสภาพปัญหาทรัพยากร สิ่งแวดล้อมในชุมชนและเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา

5. แผนการจัดการเรียนรู้

- 5.1 ดำเนินชีวิตตามรอยพ่อ พาดรอบครัวอยู่สบาย
- 5.2 ทรัพยากรมีคุณค่า ใช้อย่างพอดี
- 5.3 รับ-จ่ายอย่างรู้ค่า พาชีวิตให้พอเพียง
- 5.4 ภูมิปัญญามีคุณค่า อนุรักษ์และยกย่อง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 : เรื่องดำเนินชีวิตตามรอยพ่อครอบครัวอยู่สบาย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 1 อธิบายหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกต้อง
- 2 นำหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

- 1 หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2 การดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัวตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1 ความพอประมาณ

นักเรียนรู้สภาพการเลือกการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ของตนเองและครอบครัวได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ

2 ความมีเหตุมีผล

นักเรียนรู้จักการคิดพิจารณาใคร่ครวญว่าการดำเนินชีวิตของตนเองว่าเป็นเหตุเป็นผลหรือไม่

3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

3.1 นักเรียนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 นักเรียนรู้จักเลือก เวลา สถานที่ในการดำเนินชีวิตที่ไม่มีความเสี่ยง

4 เงื่อนไขความรู้

ใช้ความรู้รอบรอบ ระมัดระวังในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดเวลา

5 เงื่อนไขคุณธรรม

ความรับผิดชอบ ความมีวินัย การพึ่งตนเอง และการรู้จักแยกแยะถูก ผิด โดยใช้สติปัญญา

กิจกรรมการเรียนรู้

- 1 ให้นักเรียนฟังเพลง “ภูมิแผ่นดิน นวมินทร์มหาราชา” แล้วร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาจากเนื้อเพลงว่าเนื้อเพลงกล่าวถึงเรื่องอะไรบ้าง และมีสิ่งใดที่จะนำมาเป็นข้อคิดในการดำเนินชีวิตของตนเองที่เกิดเป็นคนไทย บนผืนแผ่นดินไทย โดยให้เขียนเป็นผังความคิด
- 2 นักเรียนและครูสนทนาเนื้อหาจากบทเพลงว่ามีความเชื่อมโยงกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิตของสังคมไทยในเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้ และคุณธรรม

3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่ม ศึกษาหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงจาก ใบความรู้ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วบันทึกสาระสำคัญในใบงาน

โดยให้

- กลุ่มที่ 1 สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - กลุ่มที่ 2 สรุปแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง
 - กลุ่มที่ 3 สรุปหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง / คุณลักษณะ
 - กลุ่มที่ 4 สรุปค่านิยม ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
 - กลุ่มที่ 5 สรุปเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม
4. นักเรียนจัดทำแผนผังความคิดเกี่ยวกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปเป็นองค์ความรู้ของกลุ่ม
5. ให้นักเรียนแต่ละคนสำรวจกิจกรรมการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ของตนเองและของครอบครัวแล้วบันทึกในใบงาน นำผลการสำรวจมาวิเคราะห์/จำแนกกิจกรรมในครอบครัวที่เป็นผลดีต่อการดำเนินชีวิตตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง อภิปรายในกลุ่ม
6. นักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมการดำเนินชีวิตในครอบครัวที่สอดคล้องกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง
7. นักเรียนนำเสนอผลงานการจัดทำแผนผังความคิด (Mind Map) ไปจัดแสดงที่ป้ายนิเทศในห้องเรียน/นอกห้องเรียน
8. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และการใช้ความรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง มีคุณธรรมประกอบในการวางแผนการตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ และนักเรียนควรใช้หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

สื่อการเรียนรู้

- 1 เพลงภูมิแผ่นดิน นวมินทร์มหาราชา
- 2 ใบความรู้ เรื่อง “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
- 3 ใบงานของเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งการเรียนรู้

บ้านของนักเรียน

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล

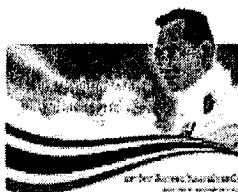
- 1 สังเกตความสนใจในการร่วมกิจกรรม อภิปราย ถาม – ตอบ
- 2 ตรวจผลงาน
- 3 การทดสอบความรู้

เครื่องมือวัด

- 1 แบบสังเกตพฤติกรรม
- 2 แบบตรวจผลงาน
- 3 แบบทดสอบ

ภาคผนวก

1. เพลงภูมิแผ่นดินนวมินทร์ มหาราชา

เพลง ภูมิแผ่นดินนวมินทร์มหाराชา

บุญของแผ่นดินไทย พ่อหลวงบันดาลให้ ที่ในยุ้งฉางมีข้าว
 น้ำรินดินดีใครเล่า ทุกข์ใดเห็นไปบรรเทา ด้วยพระบาท
 เกือบศตวรรษ ช นำไทยทั้งชาติ พันภัย
 แผ่นดินถิ่นเมืองทอง ผ่านพันโศภภัยเนืองนอง พระทรงคุ้มครองไทยไว้
 ช เป็นพลังแผ่นดิน สมานพลังชีวิตของชนชาวไทย
 อุ่ใจไพร่ฟ้า พระบุญญาเกริกไกร ภูมิพลมหाराชา

** อ้อองค์สุริย์ศรี มีธรรมส่อง ปกครองอย่างทรงพระเมตตา
 คุจบิทรเหล่าประชา ทุกข์ร้อนใดใดกรายมา โอ้ฟ้าเป็นดั่งฝนดับไฟ
 ภูมิใจไทย ร่วมร้อยหัวใจร่วมใฝ่ร่วมหวัง ภูมิพลัง แผ่นดินถิ่นนี้ยิ่งใหญ่
 ภูมิประวัติ ประชาชาติภูมิไพท ภาคภูมิประชาชัย ภูมิพลังแผ่นดิน
 เทิดไท้ นบน้อมเทิดทูน ช เหนือเกล้า สราญนานเนา หทัยสุขล้ำสมจินต์
 เพรศแพรว พิพัฒน์ เกทภัยพ่ายแพ้สิ้น นวมินทร์มหाराชา ภูมิพล

ใบงาน

เรื่อง การดำเนินชีวิตตามรอยพ่อพาครอบครัวอยู่สบาย

ชื่อ.....เลขที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละคนสำรวจกิจกรรมการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัวตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วบันทึกลงในตาราง

กิจกรรมของตนเอง	กิจกรรมของครอบครัว
1. ความพอประมาณ	1. ความพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล	2. ความมีเหตุผล
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
4. ความรู้ (รอบคอบ รอบรู้ ระมัดระวัง)	4. ความรู้ (รอบคอบ รอบรู้ ระมัดระวัง)
5. คุณธรรม	5. คุณธรรม

แบบการสังเกตพฤติกรรม

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง : ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม แล้วสรุปผลการประเมินการสังเกต ดังนี้

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. การอภิปราย/แสดงความคิดเห็น 1.1) อภิปรายครบทุกประเด็น บันทึก และสรุปได้อย่างเป็นระบบ (3) 1.2) อภิปรายครบทุกประเด็น สรุปไม่ชัดเจน (2) 1.3) อภิปรายไม่ครบทุกประเด็น สรุปไม่ชัดเจน (1)			
2. การถาม-ตอบ 2.1) ถาม-ตอบได้ถูกต้อง (3) 2.2) ถาม-ตอบได้แต่ไม่ขยายความ (2) 2.3) ถาม-ตอบไม่ตรงประเด็น (1)			
3. นำเสนอผลงาน 3.1) นำเสนอได้อย่างสนใจ มีเนื้อหาสาระครบถ้วน (3) 3.2) นำเสนอผลงานได้บางส่วน ไม่ครอบคลุม (2) 3.3) นำเสนอผลงานได้น้อย (1)			
4. การร่วมกิจกรรมกลุ่ม 4.1) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มทุกขั้นตอน (3) 4.2) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มได้บางส่วน (2) 4.3) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มน้อย (1)			

ระดับคุณภาพ 3 = ดี , 2 = พอใช้ , 1 = ปรับปรุง

สรุปผลการประเมินการสังเกต

ดี 11 – 15 คะแนน พอใช้ 6 – 10 คะแนนปรับปรุง ต่ำกว่า 6 คะแนน

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

ใบงาน

เรื่อง การสำรวจกิจกรรมการดำเนินชีวิต

ประกอบแผนการสอนที่ 1 เรื่องการดำเนินชีวิตตามรอยพ่อพาครอบครัวอยู่สบาย

ชื่อ..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจกิจกรรมการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัวแล้วบันทึกลงในตาราง

กิจกรรมของตนเอง	กิจกรรมของครอบครัว

แบบตรวจผลงาน

เรื่อง การดำเนินชีวิตตามรอยพ่อปกครองครัวอยู่สบาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชื่อกลุ่ม.....ปี.....ชั้น.....

คำชี้แจง: ให้กรอกแบบตรวจผลงานตามรายการประเมิน ดังนี้

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
<p>1. การจัดทำผังความคิดเรื่องหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>1.1) จัดทำผังความคิด ครอบคลุม หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงได้สมบูรณ์ ถูกต้อง (3)</p> <p>1.2) จัดทำผังความคิด หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงได้เพียงประเด็นใดประเด็นหนึ่ง (2)</p> <p>1.3) จัดทำผังความคิด หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงได้เพียงประเด็นใดประเด็นหนึ่ง และไม่ครอบคลุมครบถ้วน (1)</p>			
<p>2. รายงาน</p> <p>2.1) จัดทำรายงานมีเนื้อหาสาระครบถ้วนสมบูรณ์ รูปเล่มสวยงาม รูปแบบถูกต้อง (3)</p> <p>2.2) จัดทำรายงานมีเนื้อหาสาระครอบคลุม รูปเล่มไม่สวยงาม รูปแบบไม่ถูกต้อง (2)</p> <p>2.3) จัดทำรายงานมีเนื้อหาสาระไม่สมบูรณ์ รูปเล่มไม่สวยงาม รูปแบบไม่ถูกต้อง (1)</p>			

ระดับคุณภาพ

3 = ดี , 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง

สรุปผลการตรวจผลงาน

5-6 คะแนน พอใช้ 3-4 คะแนน ปรับปรุง ต่ำกว่า 2

คะแนน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 : เรื่องทรัพยากรมีคุณค่าใช้รักษาอย่างพอดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สำรวจสภาพปัญหาและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

สาระการเรียนรู้

1. การสำรวจสภาพปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน
2. แนวทางการแก้ปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1 ความพอประมาณ

ได้สำรวจและรู้จักทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนตนเอง มีความพอประมาณในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้เหมาะสมกับตนเอง

2 ความมีเหตุมีผล

นักเรียนคำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและสูงสุด

3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด ตลอดจนช่วยกันอนุรักษ์และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมจะทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีในอนาคต

4 เงื่อนไขความรู้

ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางการแก้ปัญหาในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อนำทรัพยากรต่างๆ เช่น พลังงาน ฯลฯ มาใช้ให้รอบคอบ คุ้มค่าและไม่ทำลาย

5 เงื่อนไขคุณธรรม

มีความตระหนักในการร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม (การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต) ความสามัคคีการมีจิตสาธารณะ

กิจกรรมการเรียนรู้

- 1 ครูเล่านิทานเรื่อง “จิ้งหรีดน้อยย้ายบ้าน” ให้นักเรียนฟัง
- 2 นักเรียนและครูสนทนาถึงเรื่องราวของตัวละครในนิทาน เช่น
 - 2.1 ในนิทานมีเรื่องราวเกี่ยวกับอะไรบ้าง
 - 2.2 มีสัตว์กี่ชนิดในนิทานที่นักเรียนฟัง/อ่าน
 - 2.3 สิ่งที่ทำให้จิ้งหรีดน้อยนอนไม่หลับคืออะไร ฯลฯ
 - 2.4 นักเรียนได้ข้อคิดอะไร จากเรื่องที่ฟัง

3. ครูนำภาพข่าวหนังสือพิมพ์รายวันเกี่ยวกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยให้นักเรียน ศึกษาและแสดงความคิดเห็น
4. แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 3 - 4 คน อภิปรายถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ของตนเองในประเด็นต่อไปนี้
 - 4.1 ในชุมชนของนักเรียนมีทรัพยากรธรรมชาติอะไรบ้าง
 - 4.2 ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มีสภาพเป็นอย่างไร
 - 4.3 ถ้านักเรียนใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชน อย่างไม่ประหยัดและคุ้มค่าจะเกิดผลอย่างไร เมื่อชุมชนของนักเรียนเกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม นักเรียนจะทำอย่างไร
5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลการอภิปรายตามประเด็นคำถาม
6. นักเรียนแต่ละกลุ่ม ดำรง / ศึกษาปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน แล้วบันทึกผล การสำรวจลงในใบงาน
7. นักเรียนตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอแนวทางการแก้ปัญหา ในเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ในชุมชนหน้าชั้นเรียน
8. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

สื่อการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง “จิ้งหรีดน้อยย้ายบ้าน”
2. ใบงานที่ 1 สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. ใบงานที่ 2 ดำรงสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น แม่น้ำ ป่าไม้ ฯลฯ

การวัดและประเมินผล

วิธีวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
2. ตรวจผลงาน

เครื่องมือวัดผล

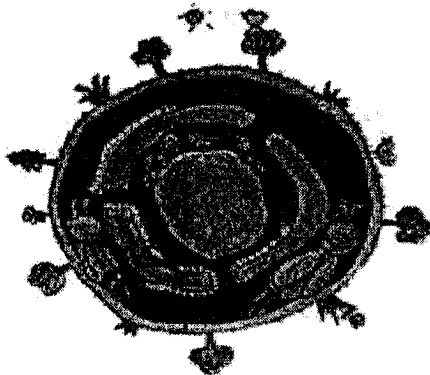
1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบตรวจผลงาน

ภาคผนวก

1. นิทานเรื่องจิ้งหรีดย้ายบ้าน

นิทาน เรื่อง จิ้งหรีดน้อยย้ายบ้าน

เช้าวันหนึ่ง จิ้งหรีดสองแม่ลูก กำลังนอนหลับอยู่ในโพรงใต้ดินอย่างแสนสบาย โพรงของทั้งสองจุดเป็นทางยาวมีทางเดินติดต่อกัน ได้เหมือนอุโมงค์

แต่แล้ว ลูกจิ้งหรีดก็ตกใจตื่นเมื่อมีไส้เดือน 3-4 ตัวกำลังเลื้อยผ่านที่นอนอันอ่อนนุ่มของมัน และกำลังไต่ผ่านลำตัวของมัน ไปอย่างช้าๆ มันร้องว่า "นี่พวกเจ้าบุกกรุกบ้านของฉันแล้วยังได้อาศัยบนตัวฉัน อีกด้วยรู้ไหม" ไส้เดือน ทั้งหมดต่างตกใจรีบหดตัวทันที มีอยู่ตัวหนึ่งค่อยๆ โผล่หน้าออกมาแล้วพูดด้วยเสียงเบาๆ ว่า

"ขอโทษจ๊ะ บ้านของเธอเป็นทางลัด พวกฉันขอเดินผ่านหน่อยนะจ๊ะ และตัวเธอก็นอนขวางอยู่ พวกฉันก็เลย..."

หยุดพูดก็จะไปกรี๊ดไป ก่อนที่ฉันจะโมโหมากกว่านี้" ลูกจิ้งหรีดตะโกนอย่างเหลืออด เสียงดังจนแม่จิ้งหรีดตื่น " มีปัญหาอะไรหรือลูกแม่ร้องเสียงดังเชียว"

เช้าวันนี้ลูกนอนไม่หลับเลย ทนรำคาญพวกไส้เดือนไม่ไหว พวกมันชอบเลื้อยผ่านบ้านของลูก วุ่นวายไปหมด" ลูกจิ้งหรีดเล่าให้แม่ฟัง พร้อมทั้งทำท่าประกอบ

แม่จิ้งหรีดจึงชวนลูกไปหาจิ้งหรีดข้างบ้าน " สวัสดิ์จ๊ะเพื่อนๆ เช้าวันนี้ ฉันปวดหัวมาก เมื่อคืนก็หลับดึก ต้องร้องเพลงกล่อมลูก แล้วต้องมาตื่นเช้า เพราะมีไส้เดือนมาบุกกรุกที่บ้านของลูกฉัน มีแต่เรื่องยุ่งเหยิง " แม่จิ้งหรีดบ่น

"เธอก็มีปัญหาเหมือนฉันซินะ เจ้านอนอ้วนมาจากไปไม่รู้มาเหยียบย่ำที่นอนของฉันและเตะอหะหมัด บางตัวก็มาเล่นซ่อนหา ทำให้ลูกๆ ของฉันนอนไม่หลับเหมือนกัน " แล้วจิ้งหรีดสองครอบครัวก็นั่งคุยกัน ทุกตัวถึงความไม่สงบในบ้านให้แก่กัน

จนใกล้เที่ยงจิ้งหรีดสองแม่ลูกจึงชวนกันขึ้นมาจากใต้ดิน แสงอาทิตย์จ้ามาก พวกมันต้องหิวดา และเดินหลบใต้ใบไม้ใบใหญ่ เมื่อปรับสายตาเข้ากับแสงสว่าง ได้แล้วก็มองสำรวจไปรอบๆ ตัว ลูกจิ้งหรีดแหงนหน้าขึ้นไปบนต้นไม้ ก็เห็นรังนกกระจิบที่มีรูปร่างสวยงามจึงชี้ชวนให้แม่ดู

" คุณันชิ รังนกกระจิบสวยจัง เรามาสร้างรังเป็นบ้านกันเถอะ" สองแม่ลูกจึงช่วยกันขนเศษหญ้าต่างๆ มาแล้วพยายามสานเป็นรัง มันทำอยู่นาน ก็สานเป็นรังไม่ได้ มันเหนียวอ่อนมากจึงหยุด แล้วพากันเข้าไปในโพรงไม้ที่อยู่ใกล้ๆ

" ออกไปนะ เจ้าจอมบุกรุกเข้ามาในบ้านฉันไม่ได้นะ" แม่กระต่ายร้องไล่ สองแม่ลูกกระโดดหนี และตกลงไปในถ้ำแห่งหนึ่ง มันได้ยินเสียงคำรามของงูคั่นลอคออกมาจากถ้ำพวกมันรีบกระโดดต่อ

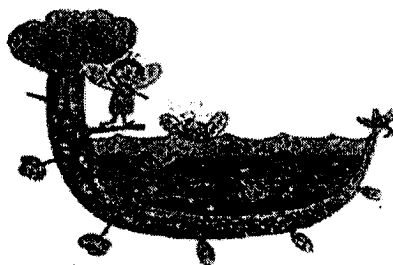
" แม้ว่าเราไปอยู่ในที่ที่ไม่มีอันตรายกันเถอะ" แม่จิ้งหรีดบอก พร้อมกับกระโดดนำไปทางทุ่งนา จนถึงใกล้หมู่บ้านแห่งหนึ่ง แผ่นดินก็สั่นสะเทือน สองแม่ลูกตกใจมากต่างแยกย้ายกันขุดดินเป็นหลุมแล้วซ่อนตัวในหลุมอย่างรวดเร็ว สักครู่เสียงเดินของเด็กหลายคนมาหยุดอยู่บริเวณนั้น " ขุดลงไปเลยพวกเรา ได้ดินมีอะไรหลายอย่างที่พวกเรากินได้" เสียงเด็กคนหนึ่งพูดขึ้น เพื่อนเด็กชายหญิงอีก 3-4 คนช่วยกันขุด

" พี่แดงอะไรบ้างที่อยู่ใต้ดินแล้วเรากินได้" เด็กผู้หญิงคนหนึ่งถามขึ้น " นี่ไง ปูนา ขุดไปอีกเดี่ยวเจอ ถ้ำโชคดี เจอจิ้งหรีด เราจะได้กินจิ้งหรีดชุบแป้งทอดในเย็นนี้ล่ะ" แแดงตอบพร้อมกับชูปูนาตัวโตให้เพื่อนๆดู จิ้งหรีดสองแม่ลูกได้ยินคำว่า " จิ้งหรีดชุบแป้งทอด" ก็รีบขุดตัวลงด้วยความกลัว

" พี่แดง จิ้งหรีดหน้าตาเป็นยังไง ฉันไม่เคยเห็นเลย " เด็กอีกคนหนึ่งถาม " จิ้งหรีดเป็นสัตว์มีปีกอยู่ใต้ดิน ปาก และมือของมันแข็งแรง จึงขุดดินได้ลึก มันเป็นนักขุดชั้นยอดเชียวนะ มันขยับปีกร้องเสียงดังได้ด้วย แต่มันจะส่งเสียงดังได้ในตอนกลางคืน สว่างอย่างนี้มันไม่ชอบ และตอนนี้มันจะอยู่แต่ในโพรงใต้ดิน" แแดงตอบ

สองแม่ลูก รู้สึกกลัวมากจึงรีบขุดดินหนีจากบริเวณนั้นอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่ขาสั้นๆของมันจะพาไปได้ ในที่สุด ทั้งสองก็ล้มตัวลงนอนหมดแรงอยู่ใต้กองใบไม้ที่ทับถมกัน เพื่อจะได้อำพรางซ่อนตัวมันให้พ้นจากสายตาของเด็กๆ

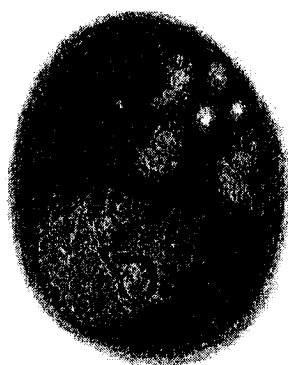
" อยู่ใต้ดินก็รำคาญ อยู่บนพื้นดินก็มีอันตราย เราจะไปอยู่ที่ไหนดีล่ะจ๊ะแม่ " ลูกจิ้งหรีดถาม ขณะที่กำลังเดินสำรวจบริเวณ ใกล้ๆ แล้วมันก็พบหนองน้ำที่มีน้ำใสสะอาด มองไปเห็นฝูงปลาว่ายไปมา

"แม่ คุณนั่นสิ ปลาพวกนี้อยู่ในน้ำได้อย่างสุขสบาย ได้น้ำก็สวยดี เรามาอยู่ในน้ำแบบปลากันเถอะนะ"

ลูกจิ้งหรีดเอ่ยชวนแล้วไม่รอช้ากระโดดลงไปใต้น้ำทันที มันพยายามว่ายน้ำ เพียงครู่เดียวมันก็ล้าล้า รู้สึกเหนื่อยและหนาว จึงรีบตะกายขึ้นมาบนฝั่ง ขณะนั้นอากาศเย็น ลงทุกที แม่จิ้งหรีดขยับปีกกล่อมลูกนอนหลับ และส่งเสียงดังให้เพื่อนๆรู้ว่า พวกมันปลอดภัยดี

พวกจิ้งหรีดที่อยู่บริเวณนั้นต่างพากันส่งเสียงดังรับกันอย่างไพเราะ สองแม่ลูกรู้ว่าพวกมันต้องรีบชุดโพรงหาที่นอนหลับ การชุดโพรงเป็นไปอย่างเร่งรีบในเวลาสั้นๆเพื่อให้ทันเช้า "แม่จ๊ะ ลูกว่าบ้านในโพรงนี้ก็เหมาะกับพวกเราที่สุดแล้วอย่าไปหาบ้านใหม่เลยนะ" ลูกจิ้งหรีดนอนเหยียดขาพูดกับแม่อย่างสบายใจ

"ใช่ ไม่น่าหาเรื่องให้เหนื่อยเลย จิ้งหรีดอย่างเราต้องอยู่อย่างนี้แหละ จะเป็นอย่างอื่นไม่ได้หรอก" แม่จิ้งหรีดพูด แล้วขดตัวบนใบไม้ในโพรงที่อ่อนนุ่มแล้วยิ้มอย่างเป็นสุขพร้อมคิดในใจว่า โชคยังดีนะนี้ สามารถกลับมาอยู่ในบ้านที่มีแต่ความอบอุ่นและความสุขอีกครั้ง

ที่มา : นิทานจากการประกวดนิทานรางวัลมูลนิธิเด็ก ครั้งที่ 6

ผลงานของ : แพรวไพลิน ทองพุ่ม

ภาพประกอบ : ธวัชชัย นาคประดิษฐ์

แบบประเมินการสังเกต

เรื่อง ทรัพยากรมีคุณค่าใช้รักษาอย่างพอดี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชื่อกลุ่ม..... ปี.....

คำชี้แจง : ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมแล้วสรุปผลการประเมินการสังเกตดังนี้

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. การอภิปราย 1.1) อภิปรายครบทุกประเด็น บันทึก และสรุปได้อย่างเป็นระบบ (3) 1.2) อภิปรายครบทุกประเด็น สรุปไม่ชัดเจน (2) 1.3) อภิปรายไม่ครบทุกประเด็น สรุปไม่ชัดเจน (1)			
2. การถาม – ตอบ 2.1) ถาม – ตอบได้ถูกต้อง (3) 2.2) ถาม – ตอบได้แต่ไม่ขยายความ (2) 2.3) ถาม – ตอบไม่ตรงประเด็น (1)			
3. นำเสนอผลงาน 3.1) นำเสนอได้อย่างสนใจ มีเนื้อหาสาระครบถ้วน (3) 3.2) นำเสนอผลงานได้บางส่วน ไม่ครอบคลุม (2) 3.3) นำเสนอผลงานได้น้อย (1)			
4. การร่วมกิจกรรมกลุ่ม 4.1) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มทุกขั้นตอน (3) 4.2) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มได้บางส่วน (2) 4.3) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มน้อย (1)			

ระดับคุณภาพ _____ 3 = ดี , 2 = พอใช้ , 1 = ปรับปรุง

สรุปผลการประเมินการสังเกต

ดี 11 – 12 คะแนน

พอใช้ 9–10 คะแนน

ปรับปรุง ต่ำกว่า 8 คะแนน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 : เรื่องรับ – จ่ายอย่างรู้ค่าพาชีวิตให้พอเพียง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 1 อธิบายข้อมูลการใช้จ่ายเงินของตนเองและครอบครัวในชีวิตประจำวันได้
- 2 วางแผนและจัดทำบันทึกรายรับ - รายจ่ายของตนเอง
- 3 เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการจัดทำรายรับ - รายจ่ายประจำวันของตนเอง

สาระการเรียนรู้

การวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง ตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงประโยชน์

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1 ความพอประมาณ

นักเรียนรู้สภาพรายรับ-รายจ่ายของตนเองเพื่อจะประมาณตนได้ถูกต้อง

2 ความมีเหตุมีผล

นักเรียนรู้ความจำเป็นในการซื้อสิ่งของและเครื่องบริโภครวมว่าเหมาะสมกับฐานะของตนเองหรือไม่

3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นักเรียนเห็นความสำคัญของการออมทำให้ชีวิตมีความสุขในภายหน้า

4 เจียมใจความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง)

การทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายสามารถลดค่าใช้จ่าย

5 เจียมใจคุณธรรม

การประหยัด มีวินัยในการออม มีวินัยในการใช้เงิน

กิจกรรมการเรียนรู้

- 1 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับรายรับและรายจ่าย ภายในครอบครัวของนักเรียน โดยใช้คำถามต่อไปนี้
 - การใช้จ่ายสิ่งใดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว
 - นักเรียนคิดว่าจะทำอย่างไรให้การใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวมีความเหมาะสมกับสภาพของตนเอง
2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 – 5 คน ครูกำหนดให้ศึกษาตัวอย่างการบันทึกรายรับ - รายจ่าย
3. นักเรียนอภิปรายและวิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้
 - 3.1 รายการที่มีความจำเป็นเรียงจากมากไปหาน้อย
 - 3.2 รูปแบบการบันทึกที่มีความเหมาะสมอย่างน้อยเพียงใด
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการอภิปรายในกลุ่มของตนเอง
5. ตัวแทนนักเรียนในแต่ละกลุ่มนำผลการอภิปรายมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

6. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปรายการที่มีความจำเป็นและเหมาะสมในการดำเนินชีวิต
7. นักเรียนจัดทำบันทึกรายรับ – รายจ่ายของตนเองใน 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา
8. นักเรียนแลกเปลี่ยนบันทึกรายรับ – รายจ่ายของเพื่อนในกลุ่มเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
9. นักเรียนร่วมกันอภิปรายประโยชน์และความจำเป็นของรายการในบันทึกรายรับ – รายจ่ายของเพื่อนในกลุ่ม
10. นักเรียนจัดทำบันทึกรายรับ – รายจ่ายของตนเองโดยคำนึงถึงประโยชน์ และความมีเหตุผลในการใช้จ่าย
11. ให้นักเรียนจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย เรื่องการบันทึกรายรับ-รายจ่ายเพื่อเป็นองค์ความรู้กับนักเรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
12. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความจำเป็นในการจัดทำแบบบันทึกรายรับ- รายจ่ายในชีวิตประจำวันตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

สื่อการเรียนรู้

1. ตัวอย่างการบันทึกรายรับ – รายจ่าย
2. แบบบันทึกรายรับ – รายจ่าย
3. ใบความรู้เรื่องการทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย

แหล่งการเรียนรู้

องค์กรในชุมชน เช่น สหกรณ์ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มทอผ้า ฯลฯ

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการร่วมกิจกรรม การอภิปราย หรือถาม - ตอบ
2. ตรวจสอบบันทึก

เครื่องมือวัด

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. แบบตรวจการบันทึก

แบบบันทึกรายรับ-รายจ่าย
ประกอบแผนการสอนที่ 3 เรื่อง รับ-จ่ายอย่างรู้ค่าพาชีวิตให้พอเพียง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ชื่อ เด็กหญิงออมทรัพย์ พอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แบบบันทึกรายรับ – รายจ่ายของเด็กหญิงออมทรัพย์ พอเพียง

วัน/เดือน/ปี	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	เหลือเงิน (บาท)
16 ต.ค.49	แม่ให้ค่าอาหารกลางวัน	50	-	50
16 ต.ค.49	จ่ายค่าอาหารกลางวัน	-	25	25
17 ต.ค.49	แม่ให้เงิน	100	-	125
17 ต.ค.49	จ่ายค่านั่งสือเรียน	-	120	5
18 ต.ค.49	ขายผลไม้	250	-	255
18 ต.ค.49	ซื้ออุปกรณ์การเรียน	-	200	55

สรุปตอนนี้ฉันเหลือเงิน 55 บาท

ฉันจะนำเงินจำนวนนี้ไป หยอดกระปุกออมสิน

เพราะจะนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นอื่น ๆ

แบบบันทึกรายรับ-รายจ่าย
ประกอบแผนการสอนที่ 3 เรื่อง รับ-จ่ายอย่างรู้ค่าพาชีวิตให้พอเพียง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แบบบันทึกรายรับ – รายจ่ายของเด็กชายออมสิน พอเพียง

วัน/เดือน/ปี	รายการ	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	เหลือเงิน (บาท)
15 ต.ค.49	รับเงินจากคุณพ่อ	1,000	-	1,000
15 ต.ค.49	จ่ายซื้อรองเท้า	-	800	200
16 ต.ค.49	ขายเศษเหล็ก	1,500	-	1,700
16 ต.ค.49	จ่ายซื้อ CD เกม	-	500	1,200
17 ต.ค.49	ขายผลไม้	500	-	1,700
17 ต.ค.49	จ่ายซื้อเครื่องเล่นหูฟัง	-	1500	200
18 ต.ค.49	รับเงินจากแม่	1,500	-	1,700
18 ต.ค.49	ซื้อชุดนักเรียน	-	800	900
19 ต.ค.49	ขายผลไม้	600	-	1,500
19 ต.ค.49	ซื้อชุดเครื่องเขียน	-	350	1,150

สรุปค่านี้นั้นเหลือเงิน 1,150 บาท

ฉันจะนำเงินจำนวนนี้ไปฝากธนาคาร

เพราะเป็นการสะสมเงินไว้เป็นทุนการศึกษา

แบบสังเกตพฤติกรรม

ประกอบแผนการสอนที่ 3 เรื่องรับ-จ่ายอย่างรู้ค่าพาชีวิตให้พอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชื่อกลุ่ม..... ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง : ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมแล้วสรุปผลการประเมินการสังเกตดังนี้

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. การอภิปราย 1.1) อภิปรายครบทุกประเด็น บันทึก และสรุปได้อย่างเป็นระบบ (3) 1.2) อภิปรายครบทุกประเด็น สรุปไม่ชัดเจน (2) 1.3) อภิปรายไม่ครบทุกประเด็น สรุปไม่ชัดเจน (1)			
2. การถาม – ตอบ ถาม – ตอบ ได้ถูกต้อง (3) ถาม – ตอบ ได้แต่ไม่ขยายความ (2) ถาม – ตอบ ไม่ตรงประเด็น (1)			
3. นำเสนอผลงาน 3.1) นำเสนอได้อย่างสนใจ มีเนื้อหาสาระครบถ้วน (3) 3.2) นำเสนอผลงานได้บางส่วน ไม่ครอบคลุม (2) 3.3) นำเสนอผลงานได้น้อย (1)			
4. การร่วมกิจกรรมกลุ่ม 4.1) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มทุกขั้นตอน (3) 4.2) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มได้บางส่วน (2) 4.3) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มน้อย (1)			

ระดับคุณภาพ

3 = ดี , 2 = พอใช้ , 1 = ปรับปรุง

สรุปผลการประเมินการสังเกต

ดี 11 – 12 คะแนน พอใช้ 9–10 คะแนน ปรับปรุง ต่ำกว่า 8 คะแนน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบตรวจการบันทึก

ประกอบแผนการสอนที่ 3 เรื่องรับ-จ่ายอย่างรู้ค่าพาชีวิตให้พอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชื่อกลุ่ม..... ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง: ให้กรอกแบบตรวจผลงานตามรายการประเมิน ดังนี้

รายการ	ระดับคุณภาพ	
	3	1
<p>1. การจัดทำแบบบันทึก</p> <p>1.1) แบบบันทึกรายรับ-รายจ่าย มีรายละเอียด หัวข้อครบถ้วน มีการระบุเวลา รายการ จำนวนเงินในการรับจ่ายถูกต้อง (3)</p> <p>1.2) แบบบันทึกรายรับ-รายจ่าย ไม่มีหัวข้อ การรับ-จ่าย ระบุจำนวนเงินถูกต้องเป็นบางส่วน (2)</p> <p>1.3) แบบบันทึกรายรับ-รายจ่าย มีรายการ ระบุเวลาไม่ครบถ้วน จำนวนเงินถูกต้องเป็นบางส่วน (1)</p>		

ระดับคุณภาพ

3 = ดี , 2 = พอใช้ , 1 = ปรับปรุง

สรุปผลการตรวจผลงาน

ดี 8-9 คะแนน พอใช้ 6-7 คะแนน ปรับปรุง ต่ำกว่า 5 คะแนน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

“ชีวิตที่พอเพียงไม่เสี่ยงความยากจน”

ชื่อหน่วย ชีวิตที่พอเพียงไม่เสี่ยงความยากจน

กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

- ส. 1.2.2 เห็นคุณค่าการกระทำความดีของบุคคลสำคัญ และเสนอเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติของตนเอง กลุ่มเพื่อน และสังคมโลก เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
- ส. 2.1.1 ภูมิใจและชื่นชมในความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
- ส. 3.1.4 เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ส. 4.3.3 รู้และเข้าใจประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ชาติไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันจนเกิดความภูมิใจ พร้อมทั้งนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต
- ส. 5.1.1 เข้าใจมิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพและกระบวนการของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติทำให้เกิดลักษณะกิจกรรมและปรากฏในท้องถิ่น
- ส. 5.2.3 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ตระหนักถึงผลจากการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีส่วนร่วมแก้ปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

4. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษาและปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ในชุมชน สภาพรายรับ-รายจ่าย ของครอบครัว นำเศรษฐกิจพอเพียงมาลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนโดยการสืบค้น การแลกเปลี่ยน การสำรวจ การวิเคราะห์ การฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เห็นความสำคัญ เกิดความรู้ความเข้าใจ และดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5. แผนการจัดการเรียนรู้

- 5.1 ปฏิบัติตนตามพอสอน แน่นอนไม่ยากจน
- 5.2 ทรัพยากรมีคุณค่า รักษาสิ่งแวดล้อมให้สมดุล
- 5.3 ชีวิตมีคุณค่า ภูมิปัญญาของชุมชน

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 : เรื่องปฏิบัติตนตามพ่อสอนดี แน่ใจไม่ยากจน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สามารถปฏิบัติตนตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงได้

สาระการเรียนรู้

1. ความสำคัญตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง
2. การนำแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับตนเองและครอบครัว

การบูรณาการกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

นักเรียนรู้จักสำรวจสภาพตนเองว่ามีศักยภาพ ความสามารถด้านใด มีเงินและเวลามาก
แค่ไหนตนเองเป็นใคร อยู่ในภูมิสังคมอย่างไร เพื่อที่จะได้ประมาณตนก่อนที่จะทำอะไร
ได้ถูกต้อง

2. ความมีเหตุมีผล

รู้ว่าการปฏิบัติตนตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ชีวิตมีความสุขและไม่ฟุ้งเฟ้อ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นักเรียนเห็นความสำคัญและใช้หลักคิดตามเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตรู้ทัน
ต่อความเปลี่ยนแปลง

4. เงื่อนไขความรู้

รู้วิธีปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5. เงื่อนไขคุณธรรม

ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร การประหยัด การออม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูสนทนากับนักเรียนถึงความหมายและความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียน
แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี
2. สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชทานให้กับประชาชนชาวไทย
3. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ 3 คน ศึกษาแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงจาก
ใบความรู้ที่ 1
4. สุ่มตัวแทนกลุ่มนักเรียน ออกมาอภิปรายเกี่ยวกับแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

5. ชักถาม สนทนา นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้กับตนเองและครอบครัวได้หรือไม่ อย่างไร
6. นักเรียนจับคู่คิด และทำใบงานที่ 1
7. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายว่าการปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ทำให้เป็นคนที่รู้จักประมาณตน รู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร ประหยัด อดออมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สื่อการเรียนรู้

- 1 ใบความรู้เรื่อง แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2 แบบตรวจใบงาน

การวัดผลประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

- 1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
- 2 ทดสอบความรู้จากใบงาน

เครื่องมือ

- 1 แบบสังเกตพฤติกรรม
- 2 ใบงาน

กิจกรรมเสนอแนะ

สามารถให้นักเรียนไปศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่ออื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ บทความ โทรทัศน์ ฯลฯ

ใบความรู้ที่ 1

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

@@

@@@

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิด และหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความ

พอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ของคนไทย สังคมไทย เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ ทางด้านสังคม ทางด้านสิ่งแวดล้อม และทางด้านวัฒนธรรม ถ้าใช้หลักความพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ก็จะสามารถอยู่ได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรับตัวและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงได้

ความเป็นมาของคำนิยาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานหลักในการวางแผนของประเทศ ตระหนักถึงความสำคัญของแนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในขณะนั้น คือท่าน ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต จึงได้ริเริ่มเชิญชวนผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ มาร่วมกันพิจารณาถ้อยแถลงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ในโอกาสต่างๆ และใช้เวลาประมาณ 6 เดือน สรุปออกมาเป็น **นิยามความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** และได้เชิญเชิญมาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับ มีความเข้าใจในหลักปรัชญา และนำไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ตามที่ขอพระมหากรุณา เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 และต่อมา ในปี 2546 ก็ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมี ดร. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นประธาน โดยยึดหลักคำนิยามนี้ ในการขับเคลื่อน

คิดและปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเรียกว่าพอเพียง

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว จากผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกกระทบเข้ามา ภายในก็เปลี่ยนแปลงด้วย จะพอเพียงได้ ต้องคำนึงถึง ท่วงถึง 3 หลักการ คือคิดและทำอะไรอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ถ้าครบ 3 หลักการนี้ ถึงจะบอกได้ว่า พอเพียง ถ้าไม่ครบก็ไม่พอเพียง และการจะสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นได้ต้องใช้ความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม

พอประมาณคือ การทำอะไรที่พอเหมาะ พอควร สมดุลกับอัตภาพ ศักยภาพของตนเอง และสภาวะแวดล้อม พอประมาณของแต่ละคน ในแต่ละช่วงเวลาก็ต่างกัน อย่างเช่น บางคนในบางวันทานข้าวจานเดียวอิ่ม แต่บางวันก็ไม่อิ่ม ต้อง 2 จานถึงจะอิ่ม แล้วแต่เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องในช่วงขณะเวลานั้นๆ ความพอประมาณสามารถพิจารณาได้จาก 2 ปัจจัย คือ **ปัจจัยภายใน** พอเหมาะกับความชอบ ศักยภาพและความสามารถของแต่ละคนหรือไม่ และ**ปัจจัยภายนอก** คือพอประมาณกับภูมิสังคม สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ในแต่ละขณะหรือไม่ ในหลักสัปปุริสธรรม 7 สอนไว้ว่า จะสร้างความพอดีให้เกิดขึ้นได้จะต้อง รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน รู้บุคคล ความพอประมาณจึงครอบคลุมความพอเหมาะ พอควรกับทุกๆ เรื่อง

แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าพอประมาณหรือไม่ ก็ต้องรอบรู้ในข้อมูล ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง มีสติ และคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อความจริง ต่อหน้าที่ ต่อผู้อื่น ต้องใช้หลักเหตุหลักผลในการตัดสินใจ

ยกตัวอย่าง จะดูหนังสือสอบ หรือเตรียมการสอบอย่างพอเพียงได้อย่างไร เตรียม 1 ชั่วโมงก่อนสอบพอไหม อย่างเราเรียนมาทั้งเทอม สมุดโน้ตมี 5 เล่ม ต้องใช้เวลาพอประมาณกับสิ่งที่มี ถึงจะสมเหตุสมผล ถ้าใช้เวลาน้อยเกินไป หรือไม่มีความขยันอดทนในการดูหนังสือ ก็ไม่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อาจสอบตกได้ กล่าวคือ จะดูหนังสืออย่างพอประมาณก็ต้องพอดีกับศักยภาพของที่มีอยู่ ประกอบกับเนื้อหาที่เรียนมา มีเหตุมีผล ดูหนังสือที่เป็นเรื่องหลักสอดคล้องกับวิชาที่เรียน การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอย่างไร คือดูหนังสือให้สอบผ่านได้ด้วย สุขภาพก็ต้องไม่ทรุดโทรม ไม่ทะเลาะเบาะแว้งหรือเอาเปรียบเพื่อนฝูง ไม่คดโกงในการสอบ เพราะฉะนั้นต้องมีความขยันอดทน ต้องใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของความคิดและการกระทำตลอดเวลา

ยกตัวอย่าง การทานข้าวแบบพอเพียงเป็นอย่างไร คือ ให้อิ่ม**พอประมาณ** เพราะเรารู้ว่า ถ้าอิ่มมากเกินไป อีต้อต ถ้าอิ่มน้อยเกินไป ก็ยังหิวอยู่ แต่ว่าอิ่มอย่างเดียว เป็นเรื่องเพียงแคंपริมาณ ยังไม่พอเพียง ไม่สมดุล ต้องสมดุลด้านคุณภาพด้วย บริโภคอย่างไม่พอเพียง เช่น รับประทานไขมัน มากเกินไป หรือว่าอาจจะบริโภคสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์กับร่างกาย เช่น ยาเสพติด เหล้า บุหรี่ ต่างๆ เพราะฉะนั้นความพอเพียงในการบริโภค ไม่ใช่เฉพาะปริมาณเท่านั้น **คุณภาพด้วย** ถึงจะบอกได้ว่าเราใช้ชีวิตอย่างพอเพียง สมดุลจริงๆ

เงื่อนไขสร้างความพอเพียง

เงื่อนไขความรู้ คือความรอบรู้ ความรอบคอบและระมัดระวัง ในการนำเอาหลักวิชาการมาใช้ กล่าวคือ จะเอาหลักวิชาการมาใช้ ต้องรู้จริง รอบรู้ ไม่เอามาทดลองใช้อย่างงูๆ ปลาๆ เพราะจะมีโอกาสพลาดสูง ถ้ารู้จริงแต่ไม่รอบคอบ ก็ไม่ได้อีก หลายครั้งที่เกิดปัญหาไม่พอเพียง มาจากความไม่รอบคอบ ยกตัวอย่างเช่น เรื่อง OTOP การวางแผนการผลิต ถ้าไม่รอบคอบตั้งแต่ต้นทางคือเรื่องวัตถุดิบ จนกระทั่งถึงปลายทาง คือการทำการตลาด และจัดส่งสินค้า มีโอกาสที่จะนำไปสู่ความไม่พอเพียงได้อย่างมาก

เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในคำนิยามคืออะไร พระปฐมบรมราชโองการ “เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” การจะทำอะไรก็ตามประโยชน์ก็ต้องเกิด ความสุขก็ต้องมี แต่เวลาพูดถึงการที่จะสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้น จะสร้างความสุขให้เกิดขึ้น กับครอบครัว กับชุมชน กับองค์กร กับประเทศชาติ บางครั้งคำนิยามก็อาจจะต่างกัน แล้วประโยชน์สุขตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จะวัดได้จากที่ไหน ก็ต้องพิจารณาจากเป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง คือมุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ กล่าวคือ ต้องสมดุลอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ฉะนั้นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือต้องพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่ประมาท มีสติในการดำเนินชีวิต ใช้ปัญญาในการคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อวางแผนรองรับ และรักษาสมดุลได้ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้วย สมดุลแปลว่าสมดุลทั้งปัจจุบันและอนาคต วันนี้พอเพียงยังไม่พอ พรุ่นนี้ต้องพอเพียงด้วย คือ ต้องมีความเพียรอย่างต่อเนื่อง ที่จะรักษาความสมดุลให้ได้ อย่างสม่ำเสมอสมดุลในด้านไหนบ้าง คำนิยาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบอกว่าต้องสมดุลทั้งทางด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม/ค่านิยม ประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง หรือ ความพอเพียงอย่างสมบูรณ์จริงๆ จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อเราสร้างความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือทางด้านวัตถุหรือเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม/ค่านิยม/ความเชื่อ การก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลในแต่ละย่างก้าว จะทำให้เกิดความพอเพียงในที่สุด

สมดุลทางด้านเศรษฐกิจ ในระดับบุคคล ก็หมายถึงการดำรงชีวิตโดยรายได้สมดุลกับรายจ่าย เราจะใช้จ่ายอย่างพอเพียงได้อย่างไร รายจ่ายพอประมาณกับรายได้ไหม มีเหตุมีผลคือว่าใช้ของเพราะจำเป็น หรือฟุ่มเฟือย การใช้จ่ายอย่างสมดุล ต้องมีภูมิคุ้มกันด้วยคือออมบ้าง การซื้อประกันชีวิต ประกันสุขภาพ หรือสวัสดิการในบริษัทก็เป็นภูมิคุ้มกัน เพราะฉะนั้นสมดุลทางเศรษฐกิจ คือทำอย่างไรจะรักษาสมดุลรายรับรายจ่าย มีเงินออม มีประกันด้วย เพราะฉะนั้นอย่าง กทม. ธ.ก.ส. และองค์กรอื่นๆ อีกมากมายเขาสนับสนุนการทำบัญชีรายรับรายจ่าย เขาบอกว่าเพื่อชีวิตที่พอเพียง อันนั้นเป็นเครื่องมือ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย คุณจะรู้ว่า แต่ละเดือนคุณใช้จ่ายอย่างไร พอเพียงไหม การทำบัญชีรายรับรายจ่าย เป็นเครื่องมือให้คุณใช้ชีวิตอย่างพอเพียงหรือว่าสมดุล

ยกตัวอย่าง การสร้างความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในการใช้จ่าย ก็อาจจะต้องทำบันทึกรายรับรายจ่าย บัญชีรายรับรายจ่ายเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ดูว่า การใช้จ่ายสมดุลไหม ใช้จ่ายมากเกินไปหรือไรหรือไม่ และต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วย หมายความว่า เช่นต้องมีเงินออมด้วย มีหลักประกันต่างๆ ในหลายโรงเรียน ครูฝึกให้เด็ก เริ่มทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพราะอยากให้เด็กได้รู้ว่า พ่อแม่มีรายได้มาจากไหน เวลาจะใช้จ่ายแต่ละบาท แต่ละสตึง จะได้ตระหนักถึงความเหนื่อยยากของพ่อแม่ในการหาเงินมา เรื่องนี้ต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก

แต่ความสมดุลด้านเศรษฐกิจ ความพอเพียงในการใช้เงินทอง ไม่เพียงแต่ดูสมดุลของบัญชีรายรับ รายจ่ายเท่านั้น การใช้จ่ายอย่างพอเพียง คือต้องคุ้มค่า สร้างประโยชน์และความสุขให้เกิดขึ้น บางท่านบอกว่าพอเพียงคือประหยัด แต่ประหยัดไม่ได้บอกว่า ตระหนี่ถี่เหนียว คำว่า ทางสายกลาง หมายความว่า ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ใช้เงินเกินตัว แต่ก็ไม่ใช่ว่าประหยัด จนไม่ใช้จ่ายเงินเลย ก็ไม่ถูกต้องอีก

การใช้จ่ายแบบทางสายกลางก็คือว่า การใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับอัตราของเรา ศักยภาพของเรา รายได้ของเรา และเหมาะสมกับสถานการณ์ ความจำเป็น สิ่งแวดล้อมด้วย

สมดุลทางด้านสังคม ถ้าจะบอกได้ว่าเราใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เราก็ต้องมีความสมดุลทางด้านสังคมด้วย เช่น ต้องไม่ใช่คนเห็นแก่ตัว เศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่ความรู้รักสามัคคี ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ในสังคมต้องไม่มีใครเอาวัดเอาเปรียบกัน ทุกคนช่วยเหลือกัน แบ่งปันกันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ และกำลังความรู้ การใช้จ่ายเงินทองเมื่อสมดุลทางเศรษฐกิจ ก็ต้องคำนึงถึงการใช้จ่ายเพื่อสร้างสมดุลทางสังคมให้เกิดขึ้นด้วย ถึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ความสมดุลทางสังคมต้องเริ่มจากการให้ **คนที่พอแล้วจะรู้จักการให้** รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ มีน้ำใจ แบ่งปัน คนที่ได้รับการแบ่งปันก็จะนึกถึงบุญคุณของผู้ให้ มีความรู้สึกเป็นมิตร หากขัดสนจนคิดจะแย่งชิงจากผู้อื่น ในสังคมก็จะระงับยับยั้งชั่งใจไว้ได้ ผู้ให้ก็มีความสุขจากการให้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นในสังคม สร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นได้ในสังคม ชุมชนเข้มแข็งจะเกิดขึ้นได้ ในชุมชนจึงต้องมีความสามัคคี ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ชุมชนต้องมีการแบ่งปันกัน ช่วยเหลือกันเวลาตกทุกข์ได้ยาก

สมดุลด้านสิ่งแวดล้อม เป็นอย่างไร การจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน เช่น ไม้ตัดไม้ทำลายป่า เราจำเป็นต้องรักษาสมดุลทางสิ่งแวดล้อม เพราะทุกอย่างที่เราเป็น เราใช้ เรามี มาจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ถ้าเราไม่รักษาไว้ให้ใช้ได้นานๆ เราจะอยู่อย่างไร เราต้องเห็นความจำเป็นของการอยู่ร่วมกับระบบนิเวศน์วิทยาอย่างสมดุล ไม่ทำร้าย ไม่ทำลาย ไม่เบียดเบียน องค์การสหประชาชาติรณรงค์ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายความว่า การพัฒนาต้องสามารถทำให้คนรุ่นต่อไปดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในระดับเดียวกับคนรุ่นปัจจุบัน เพราะแต่ในความเป็นจริงเราทำได้ไหม ในปี พ.ศ.2504 ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนา เรามีป่าไม้ครอบคลุมทั่วประเทศประมาณ 74 เปอร์เซ็นต์ ในการประเมินแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 ตอนนั้นป่าไม้เหลือเพียง 23 เปอร์เซ็นต์ เขาทำลายป่าไปหมดแล้วประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์

ยกตัวอย่างในระดับบุคคล ในชีวิตของเราจนกระทั่งเราเรียนจบหรือแม่แต่ออกไปทำงานแล้ว เราเคยคิดบ้างไหมว่า การใช้ชีวิตของเราใช้กระดาษจำนวนมาก กระดาษมาจากต้นไม้ เราใช้ต้นไม้ไปที่ต้น และในทางกลับกัน เราเคยปลูกต้นไม้ที่ต้นในชีวิตของเรา หลายองค์กร หลายโรงเรียนมีกิจกรรมปลูกต้นไม้เพื่อพ่อ เพื่อร่วมรักษาดูแลสิ่งแวดล้อม แต่ที่สำคัญคือต้องสร้างจิตสำนึกให้รู้ก่อนว่า ทำไมต้องปลูกต้นไม้ ต้องเข้าใจก่อนว่า ต้นไม้ให้อะไรกับมนุษย์บ้าง ออกซิเจนที่เราสูดอากาศ มาจากไหน เบื้องต้นก็มาจากต้นไม้

สมดุลด้านวัฒนธรรม หากศึกษาพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องวัฒนธรรมจะพบว่า พระองค์ทรงเน้นย้ำมาโดยตลอดให้ปลูกฝังเด็กและเยาวชนไทยให้เห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย เห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ที่สืบทอดต่อกันมา โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่มีกระแสโลกาภิวัตน์ดาโถมเข้ามา การเสริมสร้างความพอเพียงทางวัฒนธรรม จะเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ที่จะทำให้เด็กไทย คนไทย มีจุดยืนในชีวิต มีหลักคิด หลักปฏิบัติที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และพัฒนาตนเอง มีความแกร่งในความเป็นไทย เข้าใจในความเป็นสากล เพื่อให้อยู่รอดได้ในยุคโลกาภิวัตน์ ดำรงตนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ 3 ชั้น

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เทียบได้กับเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เป็นการจัดการทรัพยากรขั้นต้น แต่ละคนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อแต่ละคนจะได้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน จาก พุดเรื่อง ทฤษฎีใหม่ ส่วนมากมักจะคิดถึงตัวอย่างเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นตัวอย่างของ การใช้ ทฤษฎีใหม่ในภาคเกษตร ในชนบท เพราะเกษตรกรรมมีพื้นดิน เขามีน้ำ ทั้งน้ำฝน ทั้งน้ำบาดาล มีน้ำ ป่อ เขามีพืชพันธุ์ที่เขาปลูกในผืนดินของเขา เขามีสัตว์เลี้ยงต่างๆ จึงเป็นตัวอย่างในการจัดการ ทรัพยากรที่แต่ละคนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างยั่งยืน เพราะเป็นการจัดการอย่างสมดุล และ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และนำความสุขมาให้ด้วย

ทฤษฎีใหม่ในขั้นที่ 2 เทียบได้กับเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า เป็นการร่วมมือ รวมกลุ่มกัน ของคนที่มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้แล้วในระดับต่างๆ เพื่อร่วมมือกันช่วยเหลือกัน ใน กิจกรรมต่างๆ เช่น กลุ่ม/องค์กร สหกรณ์ต่างๆ ธนาคารโคกระบือ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ของบ้าน และ แม่บ้านต่างๆ เป็นต้น ยกตัวอย่าง แม่ค้าในตลาดอาจจะหารือกับแม่ค้าคนอื่นๆ หาแหล่งซื้อของ ร่วมกัน รักษาความสะอาดของสถานที่ร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างกันมากขึ้น

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เป็นความร่วมมือกันในระดับเครือข่าย หรือเป็นการขยายเครือข่ายออกไป ร่วมมือออกไปสู่ภาคส่วนอื่นๆ เช่น เครือข่ายกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เครือข่ายสันติอโศก หรือเครือข่าย สร้างเครือข่ายข้าว สำนึกรักบ้านเกิด ของดีแพะ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ อย่างที่จังหวัดบุรีรัมย์ผลิตข้าว ปลอดสารพิษ นำมาแลกเปลี่ยนสินค้ากับเครือข่ายยมนาที่จังหวัดนครศรีธรรมราช หรือชุมชน มีการแลกเปลี่ยน ทำงานร่วมมือกันกับองค์กรธุรกิจเอกชน บริษัทน้ำมัน บริษัทต่างๆ มูลนิธิ ภาครัฐ เป็นความร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม องค์กรต่างๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 3

ใบงานที่ 1

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ - นามสกุลเลขที่

#####

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดเกี่ยวกับอะไร

.....
.....
.....

2. หัวใจสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

.....
.....
.....

3. นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรให้สมกับคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง”

.....
.....
.....

4. นักเรียนสามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในครอบครัวได้อย่างไร

.....
.....
.....

%%%%%%%%%

แบบประเมินพฤติกรรมรายกลุ่ม
ชื่อกลุ่ม

ที่	กิจกรรม	พฤติกรรมที่ประเมิน					รวม	สรุป	
		บทบาท หน้าที่	ความ ร่วมมือ	ความ ตั้งใจ	อภิปราย	การยอมรับ ความคิดเห็น		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

เกณฑ์การประเมิน

7-10 ได้คะแนนระดับ 3 ดี

4-6 ได้คะแนนระดับ 2 พอใช้

0-3 ได้คะแนนระดับ 1 ควรปรับปรุง

นักเรียนผ่านเกณฑ์ตามที่ประเมิน ได้คะแนนระดับ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน

ผู้ประเมิน

.....

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 : เรื่องใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาสิ่งแวดล้อมให้สมดุล

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

วิเคราะห์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมของชุมชน และนำมาใช้ได้อย่างสมดุล

สาระการเรียนรู้

- 1 ความหมาย ประเภท ประโยชน์ ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- 2 นำทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้อย่างสมดุล

การบูรณาการกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

1 ความพอประมาณ

นักเรียนสำรวจการนำทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
รู้วิธีการรักษาสิ่งแวดล้อม ในชุมชนไม่ให้เสื่อมโทรมก่อนถึงเวลาอันสมควร

2 ความมีเหตุมีผล

นักเรียนรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า ทำให้ใช้ทรัพยากรอย่างเกิด
ประโยชน์สูงสุดและรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อให้เกิดความสมดุลตามธรรมชาติ

3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นักเรียนใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าเกิดประโยชน์สูงสุดและรู้จักวิธีการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ

4 เงื่อนไขความรู้

รู้จักการใช้ทรัพยากรและการรักษาสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

5 เงื่อนไขคุณธรรม

มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และประหยัด

กิจกรรมการเรียนรู้

- 1 นักเรียนดูภาพทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และเสื่อมโทรมจากสื่อหนังสือพิมพ์แล้ว
สนทนา ซักถาม นักเรียนเกี่ยวกับความแตกต่างของทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และ
เสื่อมโทรม
2. ซักถามนักเรียนเรื่องทรัพยากรป่าไม้ ในชุมชนของนักเรียน
3. ให้นักเรียนจับคู่ 2 คนช่วยกันคิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีใน
ชุมชนของตนเองว่ามีอะไรบ้างแล้วสุ่มตัวแทนนักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
4. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปประเภทของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมว่ามีอะไรบ้าง

5. นักเรียนเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 3 – 5 คน ศึกษาไปความรู้เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเด็นต่อไปนี้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5.2 ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ
- 5.3 ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติ
6. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นสรุปและบันทึกใบงาน เรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
7. ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน
8. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เกิดความสมดุลตามธรรมชาติ สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน สิ่งแวดล้อมไม่เสื่อมโทรมไปก่อนเวลาอันสมควร

สื่อการเรียนรู้

- 1 ภาพทรัพยากรป่าไม้จากหนังสือพิมพ์
- 2 ใบความรู้ เรื่อง ประเภทของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
- 3 ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

เครื่องมือ

แบบสังเกตพฤติกรรม

กิจกรรมเสนอแนะ

นักเรียนสามารถศึกษาเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด สวนสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์ ฯลฯ

ใบความรู้

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาสิ่งแวดล้อมให้สมดุล

@@

ความหมาย และประเภทของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งเป็นสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตและเป็นสิ่งที่มองเห็นและสิ่งที่มองไม่เห็น

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

- 1 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีชีวิต เช่น มนุษย์ ป่าไม้ สัตว์ เป็นต้น
- 2 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ไม่มีชีวิต เช่น ดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับมนุษย์และยังมีความสัมพันธ์ระหว่างกันเองภายในกระบวนการทางธรรมชาติและยังเป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาความเป็นอยู่ในทุก ๆ ด้าน ทรัพยากรทางธรรมชาติแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1 ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วจะหมดไปไม่สามารถเกิดขึ้นมาทดแทนใหม่ ได้แก่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุต่าง ๆ ทรัพยากรประเภทนี้ต้องใช้อย่างประหยัด ก่อให้ประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อลดการสูญเสียให้น้อยที่สุด

2 ทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่หมด หรือสูญหายไปได้ เราใช้ทรัพยากรประเภทนี้ได้อย่างไม่จำกัด เนื่องจากธรรมชาติมีให้ตลอดเวลา ได้แก่ น้ำ แสงแดด ลม รวมถึงทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติอีกด้วย

3 ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปแต่สร้างทดแทนได้ ทรัพยากรประเภทนี้ได้แก่ป่าไม้ ดิน ที่ดิน แหล่งน้ำ ทุ่งหญ้า เมื่อใช้แล้วจะสามารถสร้างขึ้นทดแทนได้ ตามธรรมชาติของสิ่งนั้นๆอย่างไรก็ตามเราไม่ควรใช้มากเกินไปเกินความต้องการ และเกินกว่าที่ธรรมชาติจะสร้างขึ้นทดแทนได้

ที่มา : สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 21 (การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ)

ใบงาน

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาสิ่งแวดล้อมให้สมดุล

ชื่อ - นามสกุล เลขที่

#####

ทรัพยากรที่นำมาใช้	สภาพการใช้		ผลดี	ผลเสีย
	พอเพียง	ไม่พอเพียง		
1. ป่าไม้ 2. น้ำ 3. แหล่งน้ำการเกษตร 4. ไฟฟ้า 5. น้ำมันเชื้อเพลิง				

สมาชิกกลุ่ม 1.

.....

2.

.....

3.

.....

แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่องใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รักษาสิ่งแวดล้อมให้สมดุล

ที่	ชื่อ - นามสกุล	รายการ				ระดับคะแนน		
		ความรับผิดชอบใน การทำงาน	รับฟังความคิดเห็นของ สมาชิกในกลุ่ม	การช่วยเหลือในกลุ่ม	การมีส่วนร่วม	รวม	ผ่าน	ไม่ผ่าน
		5	5	5	5	20		

เกณฑ์การประเมิน

16 – 20 คะแนน	อยู่ในเกณฑ์	ดีเยี่ยม
12 – 15 คะแนน	”	ดี
8 – 11 คะแนน	”	พอใช้
0 – 7 คะแนน	”	ควรปรับปรุง

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

..... / /

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 : เรื่องชีวิตมีคุณค่าภูมิปัญญาของชุมชน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เข้าใจและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาไทยของชุมชนในด้านต่าง ๆ

สาระการเรียนรู้

- 1 ความหมายของภูมิปัญญาไทย
- 2 แนวทางอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในด้านต่าง ๆ

การบูรณาการกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

นักเรียนในชุมชนของตนเองมีภูมิปัญญาที่ควรค่าต่อการอนุรักษ์และเผยแพร่

2. ความมีเหตุมีผล

นักเรียนรู้อาจจะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการเพิ่มรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งมีค่าควรแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ให้กับบุคคลอื่นได้รับรู้

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นักเรียนรู้ด้วยตนเองว่าภูมิปัญญาช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มรายได้แก่ชุมชนได้ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการประกอบอาชีพจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

5. เงื่อนไขคุณธรรม

ความขยันหมั่นเพียร ความช่วยเหลือแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

กิจกรรมการเรียนรู้

1. สนทนากับผู้เรียนว่ารู้จักบุคคลสำคัญด้านภูมิปัญญาไทยในชุมชนของผู้เรียนหรือไม่ และรู้จักในด้านใด โดยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย
2. อธิบายเพิ่มเติมภูมิปัญญาไทยในด้านต่างๆ รวมถึงบอกประโยชน์ของการใช้ภูมิปัญญาไทยว่ามีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร และเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทยในด้านใดบ้าง
3. ผู้เรียนค้นคว้าหาเรื่องภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สำรวจภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเองว่าภูมิปัญญานั้นสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัวและชุมชนได้อย่างไรบ้าง
4. จัดกิจกรรม โดยเชิญครูภูมิปัญญามาให้ความรู้ พร้อมทั้งสาธิตการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนในการทำและได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียน
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมและเขียนรายงาน

6.นักเรียนและครูร่วมกันสรุปว่าการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มีความค่า สมควร
แก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ และยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น สามารถ
พัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ในท้องถิ่น ให้เกิดความยั่งยืนสามารถดำรงชีวิต ได้อย่างพอเพียง
มีความสุข

สื่อการเรียนรู้

ครูภูมิปัญญาแต่ละสาขาที่โรงเรียนเชิงชุมมา

แหล่งการเรียนรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชน

การวัดและประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

เครื่องมือวัดและประเมิน

แบบสังเกตพฤติกรรม

กิจกรรมเสนอแนะ

นักเรียนสามารถหาภูมิปัญญาไทยที่ไม่ได้อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง โดยศึกษาภูมิปัญญาไทยของ
ท้องถิ่นอื่น จากหนังสือ หรือการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง ชีวิตมีคุณค่า ภูมิปัญญาของชุมชน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	การเขียนรายงาน			การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับ กับภูมิปัญญา			การอภิปรายกลุ่ม			การทำงานร่วมกับผู้อื่น			หมายเหตุ
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

เกณฑ์การประเมิน

10-12 คะแนน	อยู่ในเกณฑ์	ดีมาก
8-9 คะแนน	”	ดี
6-7 คะแนน	”	พอใช้
0-5 คะแนน	”	ต้องปรับปรุง

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติและผลงานบุคคลสำคัญในท้องถิ่น

ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร รุ่งแต่ง พัฒนาและถ่ายทอด สืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทยซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญามีความเด่นชัดในหลายด้าน เช่น

1. **ด้านเกษตรกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเอง ในสภาพการณ์ต่างๆ ได้เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

2. **ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม** ได้แก่ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นขบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

3. **ด้านการแพทย์แผนไทย** ได้แก่ ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนโดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร อันมีอยู่หลากหลายการนวดแผนโบราณ การดูแลรักษา และสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

4. **ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน เป็นต้น

5. **ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน** ได้แก่ ความสามารถในการสะสมและบริหารกองทุน และสวัสดิการชุมชนทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนของชุมชนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการบริการชุมชน

6. **ด้านศิลปกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ

7. **ด้านภาษาและวรรณกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา คือ ภาษาถิ่น ภาษาไทยในภูมิภาคต่าง ๆ รวมถึงด้านวรรณกรรมท้องถิ่นการจัดทำสารานุกรมภาษาถิ่นการปริวรรตหนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่าง ๆ

8. **ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี** ได้แก่ ความสามารถประยุกต์ และปฏิบัติหลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญา ความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบท เศรษฐกิจ สังคม เช่น การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีข้าว

9. **ด้านโภชนาการ** ได้แก่ ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหารที่ปลอดภัยได้เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่างๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากร

ครุภูมิปัญญา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำนิยามความหมายของครุภูมิปัญญาและครุภูมิปัญญาไทยไว้ดังนี้

ครุภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนและได้รับการยกย่องให้เป็น “ครุภูมิปัญญาไทย” เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ที่มา: จากหนังสือครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 5 ภาคกลางและภาคตะวันออก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2549

แบบตรวจแบบสำรวจ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน.....

ชื่อสกุล.....

คำชี้แจง :ครูตรวจสอบผลการทำแบบสำรวจสรุปผล ดังนี้

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1.การเลือกภูมิปัญญา 1.1 มีความเหมาะสม สอดคล้องตรงตามประเภทและเป็นระบบ (3) 1.2 มีความเหมาะสม สอดคล้องตรงตามประเภทแต่ไม่เป็นระบบ (2) 1.3 ไม่เหมาะสม ไม่ตรงตามประเภทและไม่เป็นระบบ (1)			
2.การบันทึกรายละเอียด 2.1 บันทึกชัดเจน มีตัวอย่างประกอบครบทุกประเด็นและวิเคราะห์ตรงตามประเภท (3) 2.2 บันทึกชัดเจน มีตัวอย่างประกอบแต่วิเคราะห์ไม่ตรงตามประเภท (2) 2.3 บันทึกไม่ละเอียด ไม่มีตัวอย่างประกอบและวิเคราะห์ไม่ตรงตามประเภท (1)			
3.การนำเสนอผลงาน 1. นำเสนอได้อย่างสนใจ มีเนื้อหาสาระครบถ้วน (3) 2. นำเสนอผลงานได้บางส่วน ไม่ครอบคลุม (2) 3. นำเสนอผลงานได้น้อย (1)			

ระดับคุณภาพ 3 = ดี , 2 = พอใช้ , 1 = ปรับปรุง

สรุปผลการประเมินการสังเกต

 ดี 10 – 12 คะแนน พอใช้ 8 – 10 คะแนนปรับปรุง ต่ำกว่า 8 คะแนน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

“วิถีชีวิตไทย ภูมิใจเศรษฐกิจพอเพียง”

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วิถีชีวิตไทย ภูมิใจเศรษฐกิจพอเพียง
2. กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

- ส. 3.1 (1) (4) (5) / ส. 4.2 (2) (3) / ส. 4.3 (2) / ส. 5.2 (1) (2) (3) (4)
- ท. 1.1(1) (2) / ท. 2.1(1) (2) / ท. 3.1(1) (2)
- ค. 5.1 (2) / ค. 6.1 (1)
- ว. 2.2 (1)
- ศ. 1.2 (2) / ศ. 2.2 (2) / ศ. 3.2 (2)
- ง. 1.1 (5) / ง. 3.1 (3) (5)
- ด. 1.3 (1)

4.คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

รู้และปฏิบัติตนในการให้ความร่วมมือกับองค์กรในชุมชน เสนอแนวคิดให้ชุมชนมีความตระหนัก นำพาให้ชุมชนปฏิบัติตนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์

เข้าใจแนวทางในการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว เห็นคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมภูมิปัญญาไว้เป็นมรดกชาติ

5. แผนการจัดการเรียนรู้

- 5.1 ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม พร้อมใจอนุรักษ์
- 5.2 ใช้จ่ายของตนเอง และครอบครัวอย่างพอเพียง
- 5.3 องค์ความรู้ของภูมิปัญญา มีคุณค่าพาพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพร้อมใจอนุรักษ์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

บอกความหมาย ประเภท การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

สาระการเรียนรู้

- 1 ความหมายและประเภทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

นักเรียนรู้สภาพความแตกต่างของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

2. ความมีเหตุมีผล

นักเรียนรู้ถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งการปลูกฝังการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นักเรียนมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทำให้สิ่งแวดล้อมมีความสมบูรณ์และยั่งยืนเพื่อสร้างชุมชนให้มีความมั่นคง

4. เงื่อนไขความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง)

นักเรียน มีความรู้ - อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

5. เงื่อนไขคุณธรรม

นักเรียนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด

กิจกรรมการเรียนรู้

- 1 นักเรียนดูภาพจากหนังสือพิมพ์เรื่องเกี่ยวกับน้ำท่วมที่ครูนำมาให้ดู
- 2 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาถึงสาเหตุการเกิดน้ำท่วม
- 3 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปปัญหาที่ทำให้เกิดน้ำท่วม
- 4 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพร้อมใจอนุรักษ์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

บอกความหมาย ประเภท การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

สาระการเรียนรู้

- 1 ความหมายและประเภทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

นักเรียนรู้สภาพความแตกต่างของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

2. ความมีเหตุมีผล

นักเรียนรู้ถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งการปลูกฝังการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

นักเรียนมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทำให้สิ่งแวดล้อมมีความสมบูรณ์และยั่งยืนเพื่อสร้างชุมชนให้มีความมั่นคง

4. เงื่อนไขความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง)

นักเรียน มีความรู้ - อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

5. เงื่อนไขคุณธรรม

นักเรียนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด

กิจกรรมการเรียนรู้

- 1 นักเรียนดูภาพจากหนังสือพิมพ์เรื่องเกี่ยวกับน้ำท่วมที่ครูนำมาให้ดู
- 2 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาถึงสาเหตุการเกิดน้ำท่วม
- 3 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปปัญหาที่ทำให้เกิดน้ำท่วม
- 4 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

- 5 ครูนำเสนอข่าวปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น
 - 1.1 การตัดไม้ทำลายป่า
 - 1.2 ฝนไม่ตกตามฤดูกาล
 - 1.3 น้ำท่วม
- 6 ครู – นักเรียน ร่วมอภิปรายถึงสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ตัดไม้ทำลายป่าและร่วมกันสรุปถึงประโยชน์และ โทษของการตัดไม้ทำลายป่า
- 7 แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4-5 คน ศึกษาใบความรู้ที่ 1 , 2 เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย
- 8 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและเปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่างของทรัพยากรของทรัพยากรแต่ละภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยลงในใบงาน 1
- 9 นักเรียนร่วมกันสรุป บันทึกลงในใบงานและนำเสนอผลงานและส่งผลงาน
- 10 นักเรียนแต่ละกลุ่ม ศึกษาใบความรู้ที่ 2 เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันในประเด็นต่อไปนี้
 - 10.1 นักเรียนเคยปฏิบัติตนในการอนุรักษ์ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือไม่
 - 10.2 นักเรียนเคยร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไร
 - 10.3 ผลจากการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักเรียนมีความรู้สึอย่างไร
- 11 นักเรียนร่วมกันสรุปและบันทึกผลการสรุปในใบงาน
- 12 ครูสุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มให้นำเสนอผลงานและส่งผลงาน
- 13 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปดังนี้
 - การตัดไม้ทำลายป่าเป็นการใช้ป่าไม้อย่างสิ้นเปลืองแต่เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ควรใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
- 14 ทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่างมีคุณค่าต้องช่วยกันรักษาทุกคนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 15 ครูแนะนำนักเรียนให้ปฏิบัติตนในการดูแลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและให้ร่วม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

สื่อการเรียนรู้

- 1 ภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์
- 2 ใบความรู้
- 3 ใบงาน

แหล่งการเรียนรู้

- 1 ทรัพยากรธรรมชาติในโรงเรียน
- 2 ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล

- 1 ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้
- 2 ตรวจผลงาน

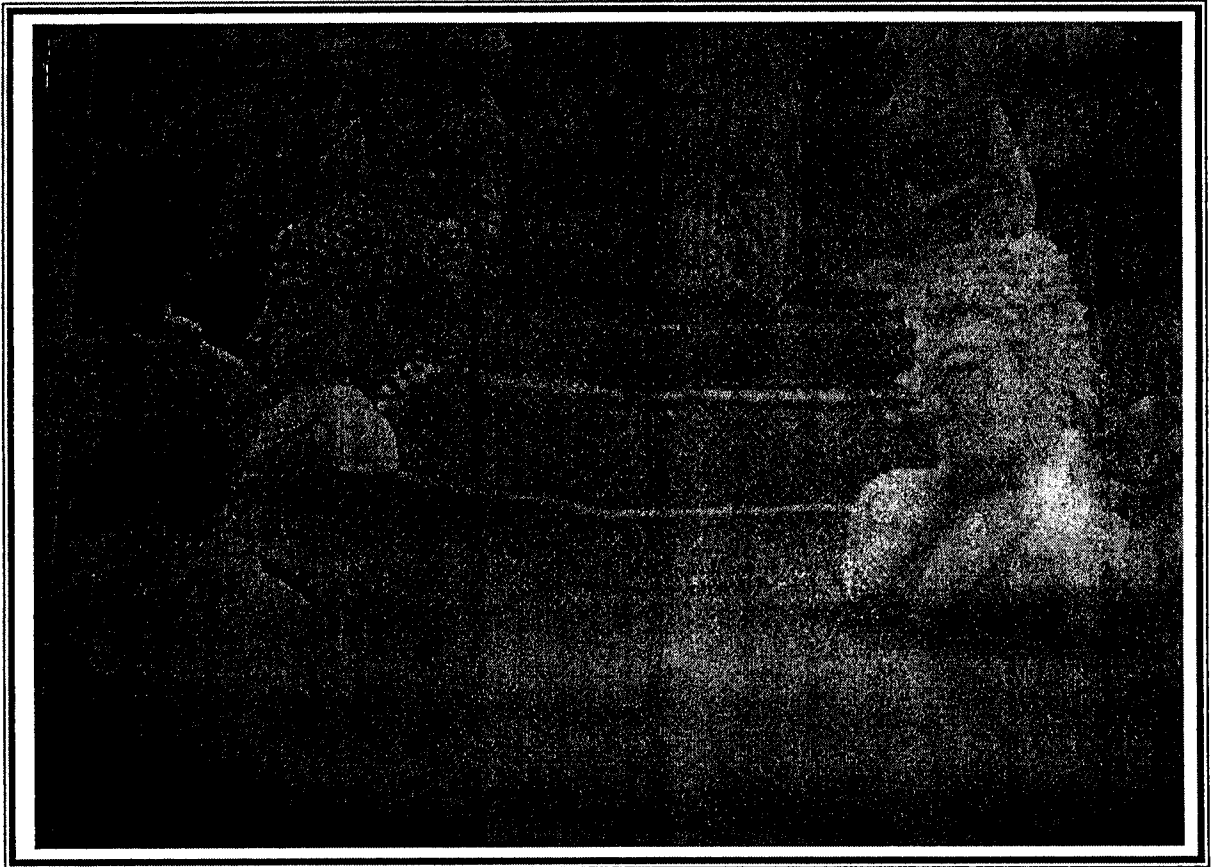
เครื่องมือการวัด

1. แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้
2. ใบงาน

ภาพน้ำท่วม

ประกอบแผนการสอนที่ 1

เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมใจอนุรักษ์

น้ำท่วมวัด

น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาล้นตลิ่งไหลท่วมวัดบุญกัณฑ์นาวาส ต.ไทรน้อย อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา ส่งผลให้พระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่ตั้งประดิษฐานอยู่บริเวณพระอุโบสถ ถูกน้ำท่วมสูงกว่าครึ่งองค์ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ที่อยู่ริมแม่น้ำถูกน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้าง และมีแนวโน้มว่าสถานการณ์จะรุนแรงมากกว่านี้

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ 25 กันยายน 2549 หน้า 1

แบบประเมินพฤติกรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน

แบบประเมินพฤติกรรมในการเรียนการสอน

ประกอบแผนการสอนที่ 1 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมใจอนุรักษ์

ชื่อกิจกรรม

กลุ่ม ที่	ความสนใจ		การทำงานกลุ่ม			รวม (20 คะแนน)	สรุป	
	ความ กระตือรือร้น (4 คะแนน)	การ แสดงออก (4 คะแนน)	การยอมรับ ความ คิดเห็นของ ผู้อื่น (4 คะแนน)	การให้ ความ ร่วมมือ (4 คะแนน)	การนำเสนอ ผลงาน (4 คะแนน)		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

เกณฑ์การประเมิน

16 – 20 คะแนน ดีมาก = 4

13 – 15 คะแนน ดี = 3

10 – 12 คะแนน ปานกลาง = 2

ต่ำกว่า 10 คะแนน ปรับปรุง = 1

ผู้ที่ได้ระดับ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 : เรื่องใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างพอเพียง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เข้าใจแนวทางการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ของครอบครัว

สาระการเรียนรู้

1. ประเภทรายจ่ายที่จำเป็นของครอบครัวด้านต่างๆ
2. แนวทางการใช้จ่ายของครอบครัวอย่างสมดุล
3. รายได้ประจำ-รายได้เสริมของครอบครัว

การบูรณาการกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

1.ความพอประมาณ

นักเรียนรู้สภาพรายได้และรายจ่ายของครอบครัวของตนเอง เพื่อที่จะพอประมาณ ใช้จ่ายให้เพียงพอย่างเหมาะสมกับฐานะของตนเอง

2.ความมีเหตุมีผล

2.1 นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างพอประมาณ เกิดความมั่นคงยั่งยืน ในการดำเนินชีวิตตามฐานะของตนเอง

2.2 รู้จักหาแนวทางเพิ่มรายได้เพื่อเป็นทางป้องกันภาวะรายจ่ายเกินรายได้ภายในครอบครัว

4.เงื่อนไขความรู้

ใช้จ่ายเงินอย่างพอประมาณเหมาะสมกับฐานะของตนเองและวิธีเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

5.เงื่อนไขคุณธรรม

ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร การประหยัด การออม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนอ่านบทกลอนที่ครูนำมา แล้วให้บอกวาทกลอนที่อ่านกล่าวถึงเรื่องใด

มดปลวกตัวน้อยน้อย

ค่อยค่อยทำรังใหม่

มีย่อท่อสิ่งใด

รังโตใหญ่จึงได้มา

เขาวชนเช่นเด็กน้อย

ค่อยสะสมซึ่งเงินตรา

ไม่นานทิวคำ

ใช้ศึกษาภายหน้าเอย

2. นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงความจำเป็นของการประหยัดและการออม เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครอบครัว

3. ให้นักเรียนดูแผ่นภาพ “โองงชีวิต” แล้วร่วมแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามในประเด็นต่อไปนี้

- 3.1 แหล่งที่มาของรายได้และรายจ่ายมาจากที่ใด
- 3.2 วิธีลดรายจ่ายควรทำอย่างไร
- 3.3 ที่มาของรายได้ประจำ-รายได้เสริม

4. ครูเสนอแนะแนวทางการใช้จ่ายของครอบครัวให้นักเรียนดูแผ่นภาพผังความคิด “7 วิธี มีเงินเก็บออม”

5. ให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกสภาพรายจ่ายของครอบครัวตนเองในใบงาน และเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างอย่างไร พร้อมระบุเหตุผล

6. สุ่มนักเรียน 3-5 คนให้นำเสนอผลงานพร้อมเหตุผลและวิธีการที่ทำให้ค่าใช้จ่ายของครอบครัวลดลง

7. ให้นักเรียนทำกิจกรรมในใบงาน เรื่องการใช้จ่ายและการเพิ่มรายได้ของตนเอง

8. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปว่าการรู้ใช้จ่ายอย่างพอประมาณ เหมาะสมกับฐานะของตนเองสามารถทำให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืน ในการดำรงชีวิต และรู้จักหาวิธีการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวเพื่อป้องกันการเกิดภาวะรายจ่ายมากกว่ารายได้

สื่อการเรียนรู้

- 1 บทกลอน
- 2 แผ่นภาพโองงชีวิต
- 3 แผ่นภาพ “7 วิธีมีเงินเก็บออม”
- 4 ใบงานที่ 1 เรื่องลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว
- 5 ใบงานที่ 2 เรื่องสภาพรายจ่ายของครอบครัว

การวัดผลประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

- 1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
- 2 ทดสอบความรู้

เครื่องมือวัดและประเมินผล

- 1 แบบสังเกตพฤติกรรม
- 2 แบบทดสอบ

กิจกรรมเสนอแนะ การเพิ่มรายได้ของนักเรียนสามารถทำได้หลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพความพร้อมของนักเรียนและครอบครัว

ใบงาน

การบันทึกรายรับ – รายจ่ายของตนเอง

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างพอเพียง

ชื่อ ชั้น เลขที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกรายรับ – รายจ่ายของตนเอง ลงในแบบบันทึกและตอบคำถาม

แบบบันทึกรายรับ - รายจ่าย							
รายรับ- รายจ่ายวันที่เดือนพ.ศ.....วันที่ เดือนพ.ศ.....							
ลำดับ ที่	รายการ	รายรับ		รายจ่าย		คงเหลือ	
		บาท	สต.	บาท	สต.	บาท	สต.
รวมจำนวนเงิน							

1.1 ใน 1 วัน นักเรียนมีรายรับบาท รายจ่าย บาท

1.2 ใน 1 สัปดาห์ นักเรียนมีรายรับบาท รายจ่าย บาท

1.3 นักเรียนเหลือเงินหรือไม่ เท่าไร

เพราะอะไร

1.4 ถ้านักเรียนมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ จะเกิดผลอย่างไร

.....

1.5 การบันทึกรายรับ – รายจ่าย มีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร

.....

1.6 การวางแผนการใช้จ่ายเงิน เพื่อให้เกิดความพอเพียงควรปฏิบัติอย่างไร

.....

ใบงาน

การบันทึกรายรับ – รายจ่ายของครอบครัว

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างพอเพียง

ชื่อ ชั้น เลขที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกรายรับ – รายจ่ายของครอบครัวใน 1 สัปดาห์ ลงในแบบบันทึกและตอบคำถาม

แบบบันทึกรายรับ - รายจ่าย							
รายรับ- รายจ่ายวันที่เดือนพ.ศ.....วันที่ เดือนพ.ศ.....							
ลำดับ ที่	รายการ	รายรับ		รายจ่าย		คงเหลือ	
		บาท	สต.	บาท	สต.	บาท	สต.
รวมจำนวนเงิน							

1.1 ใน 1 สัปดาห์ บิคามิรายรับบาท รายจ่าย บาท

1.2 ใน 1 สัปดาห์ มารคามิรายรับบาท รายจ่าย บาท

1.3 ครอบครัวนักเรียนมีเหลือเงินหรือไม่ เท่าไร

เพราะอะไร

1.4 ถ้าครอบครัวมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ จะเกิดผลอย่างไร

1.5 การบันทึกรายรับ – รายจ่าย มีประโยชน์ต่อครอบครัวนักเรียนอย่างไร

1.6 การใช้เงินแบบพอเพียงควรวางแผนการใช้จ่ายเงิน เพื่อให้เกิดความพอเพียงควรปฏิบัติอย่างไร

แบบประเมินผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย ด้านพุทธิพิสัย และด้านทักษะพิสัย
 ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง บันทึกรายรับ - รายจ่าย

เลขที่	ชื่อ - สกุล	ความ เรียบร้อย			ส่งงาน ทันเวลา			สื่อความหมาย ที่ชัดเจน			รวม	
		0	1	2	0	1	2	0	1	2	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน

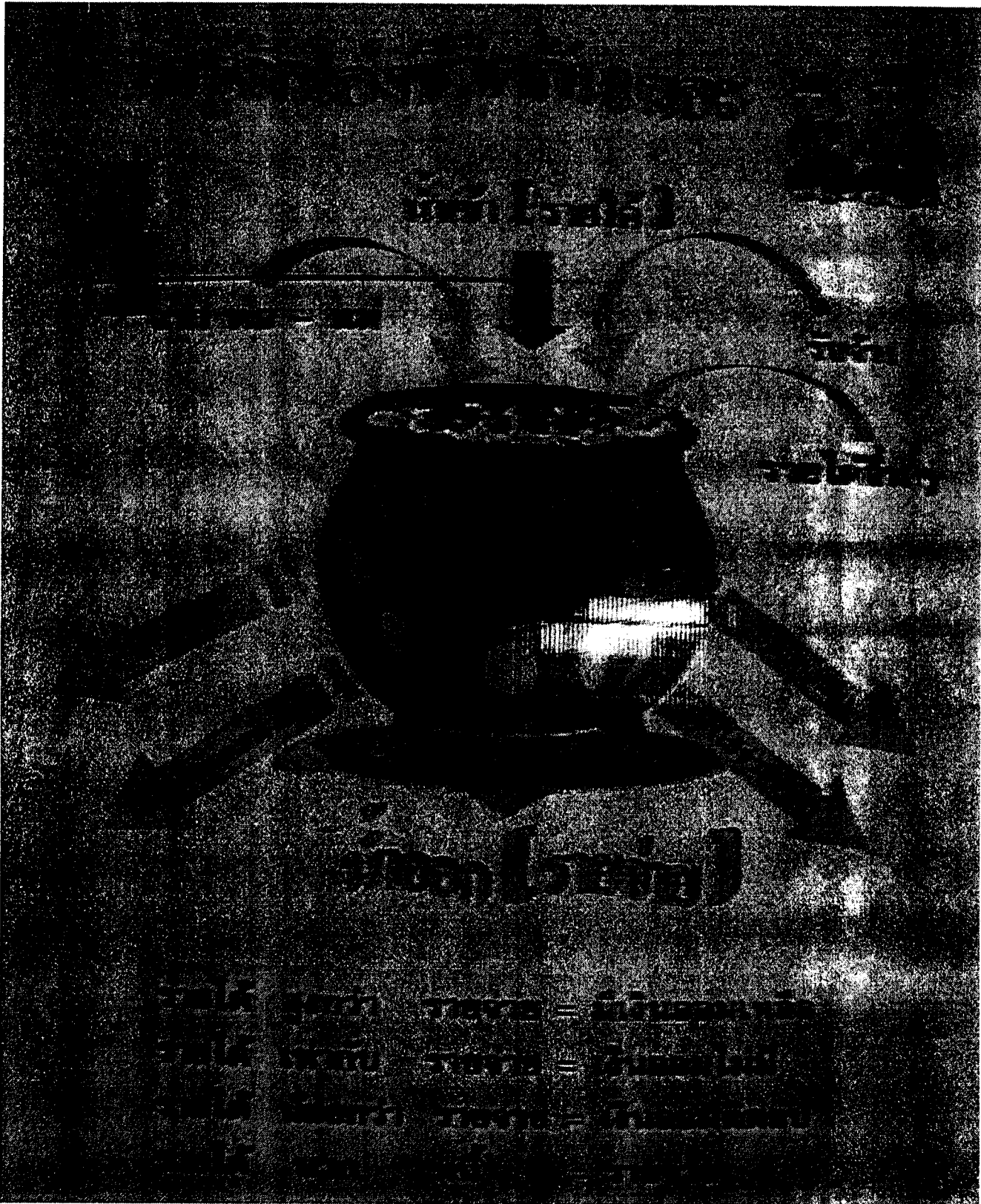
ระดับ 0 = ควรปรับปรุง

ระดับ 1 = พอใช้

ระดับ 2 = ดี

ผู้ที่ได้ระดับ 1 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน

แผ่นภาพโอ่งชีวิต (ประกอบแผนการเรียนรู้ที่ 2)

แผ่นภาพ “วิธีมีเงินเก็บออม” (ประกอบแผนการเรียนรู้ที่ 2)

แบบทดสอบ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เรื่อง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

ชื่อ – นามสกุล ชั้น เลขที่

จุดตอบคำถามต่อไปนี้ (ข้อละ 2 คะแนน)

1. รายจ่ายของครอบครัวมีอะไรบ้าง บอกมา 3 ข้อ

1.

2.

3.

2. นักเรียนมีวิธีลดรายจ่ายของครอบครัวได้อย่างไร บอกมา 2 ข้อ

1.

2.

3. นักเรียนมีวิธีคิดว่าการประหยัดและการออมมีประโยชน์ต่อตนเองอย่างไร

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าการประหยัดและการออมมีประโยชน์ต่อครอบครัวอย่างไร

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สามารถลดรายจ่ายของครอบครัวได้หรือไม่

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง ลดรายจ่ายและการเพิ่มรายได้ของตนเอง

ชื่อ - นามสกุลเลขที่

#####

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนสำรวจรายจ่ายของตนเองใน 1 สัปดาห์ แล้วพิจารณาว่าได้ใช้จ่าย หรือ บริโภคสิ่ง
ใดฟุ่มเฟือยบ้างและจะปรับปรุงตนเองอย่างไร

สิ่งฟุ่มเฟือยที่บริโภค คือ

.....

แนวทางปรับปรุงตนเอง คือ

.....

#####

ใบงานที่ 2

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง สภาพรายจ่ายของครอบครัว

ชื่อ - นามสกุลเลขที่

#####

สภาพการใช้จ่าย ปัจจุบัน	เดือน..... จำนวน / บาท	เดือน..... จำนวน / บาท	เดือน..... จำนวน / บาท	หมายเหตุ
1. ค่าไฟฟ้า	
2. ค่าน้ำประปา	
3. ค่าโทรศัพท์	
4. ค่าเช่าบ้าน	
5.				

หมายเหตุ

1. ค่าใช้จ่ายลดลง เพราะ

.....

2. ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เพราะ

.....

แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง ละครายจ่ายเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

ที่	ชื่อ - นามสกุล	รายการ				ระดับคะแนน		
		ความรับผิดชอบในการทำงาน	รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม	การช่วยเหลือในกลุ่ม	การช่วยเหลือส่วนร่วม	รวม	ผ่าน	ไม่ผ่าน
		5	5	5	5	20		

เกณฑ์การประเมิน

16 – 20 คะแนน	อยู่ในเกณฑ์	ดีเยี่ยม
12 – 15 คะแนน	”	ดี
8 – 11 คะแนน	”	พอใช้
0 – 7 คะแนน	”	ควรปรับปรุง

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
 (.....)
 / /

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 : เรื่ององค์ความรู้ของภูมิปัญญา มีคุณค่าพอเพียง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สำรวจ/บันทึกประเภทบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเอง
2. จำแนกประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ
3. เห็นคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจ

พอเพียง

4. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เป็นมรดกของชาติ

สาระการเรียนรู้

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.ความพอประมาณ

สำรวจและศึกษานำวิธีการทำงานของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจะนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2.ความมีเหตุมีผล

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

3.การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

สร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.เงื่อนไขความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง)

ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่น เช่น ด้านศิลปกรรม วัฒนธรรม ประเพณี

วรรณกรรม ฯลฯ

5.เงื่อนไขคุณธรรม

- ความสามัคคี เป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นำชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาต่าง ๆ มาให้นักเรียนดูและร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 ผลิตภัณฑ์ที่นำมาให้ดูนั้นผลิตจากวัสดุประเภทใด
 - 1.2 ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมีประโยชน์อย่างไร
 - 1.3 นักเรียนยกตัวอย่างผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา ที่อยู่ในชุมชนของนักเรียน

2. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของผลงานนั้น
3. ให้นักเรียนศึกษาประวัติและผลงานของครูภูมิปัญญาไทย
4. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3-5 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย แล้วร่วมอภิปรายนำมาเขียนสรุปในประเด็นต่อไปนี้
 - 4.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงอะไร
 - 4.2 ภูมิปัญญาไทยจำแนกเป็นสาขาใดบ้าง
5. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน
6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้เรื่องวางแผนการทำโครงการแล้วทำโครงการสำรวจ ภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยการสำรวจนอกเวลาเรียน แล้วนำผลกลับมาช่วยกันทำรายงานส่งครั้งต่อไป
7. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น และสรุปในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยครูช่วยเพิ่มเติม ข้อคิดเห็นในประเด็นที่ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพสินค้า/ผลิตภัณฑ์ในชุมชน
2. แบบสำรวจ

แหล่งการเรียนรู้

ผลิตภัณฑ์ในชุมชน

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล

1. การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. การตรวจแบบสำรวจ

เครื่องมือวัด

1. แบบสังเกต
2. แบบตรวจแบบสำรวจ

กิจกรรมเสนอแนะ

มอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำโครงการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ส่งในครั้งต่อไป

ภาคผนวก ใบความรู้ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

เครื่องมือการวัด

1. แบบประเมินผลงาน
2. ใบงาน

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ประกอบการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติและผลงานบุคคลสำคัญในท้องถิ่น

ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรองร ประยุกต์ พัฒนาและถ่ายทอด สืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทยซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่องงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญาที่มีความเด่นชัดในหลายด้าน เช่น

2. **ด้านเกษตรกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเอง ในสภาพการณ์ต่างๆ ได้เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

3. **ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม** ได้แก่ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมชาติ อันเป็นขบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

4. **ด้านการแพทย์แผนไทย** ได้แก่ ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร อันมีอยู่หลากหลายการนวดแผนโบราณ การดูแลรักษา และสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

5. **ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง การอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน เป็นต้น

6. **ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน** ได้แก่ ความสามารถในด้านการสะสมและบริหารกองทุนและสวัสดิการชุมชนทั้งที่เป็นเงินตราและ โภคทรัพย์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนของชุมชนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการบริการชุมชน

7. **ด้านศิลปกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และ นันทนาการ

8. **ด้านภาษาและวรรณกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา คือ ภาษาถิ่น ภาษาไทยในภูมิภาคต่างๆ รวมถึงด้านวรรณกรรมท้องถิ่นสามารถจัดทำสารานุกรม ภาษาถิ่นการปริวรรตหนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ

9. **ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี** ได้แก่ ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้ หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญา ความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททาง เศรษฐกิจ สังคม เช่น การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณี ข้าว

10. **ด้านโภชนาการ** ได้แก่ ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหารและ ยาได้เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่างๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการ ส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากร

ครุภูมิปัญญา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำนิยามความหมายของครุภูมิปัญญาและครุภูมิปัญญา ไทยไว้ดังนี้

ครุภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิ ปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนและได้รับการยกย่องให้ก่ใน “ครุ ภูมิปัญญาไทย” เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษา นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ที่มา: จากหนังสือครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 5 ภาคกลางและภาคตะวันออก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2549

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับที่	รายการพฤติกรรม	คุณภาพการปฏิบัติ	
		ดี	ปานกลาง
1.	มีการปรึกษากันก่อนทำงาน		
2.	มีการแบ่งหน้าที่และทำตามหน้าที่ทุกคน		
3.	มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน		
4.	มีการให้ความช่วยเหลือ		
5.	ผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด		
6.	ผลงานเสร็จทันตามกำหนดเวลา		
7.	ผลงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์		
8.	ผลงานแสดงถึงการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้		
9.	ทุกคนในกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ในการทำงาน		
10.	การจัดวัสดุ อุปกรณ์เรียบร้อยหลังเลิกปฏิบัติงาน		

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมหรือผลงานที่ชัดเจน ถือว่าดีมาก ให้ 3 คะแนน

พฤติกรรมหรือผลงานที่ชัดเจน ถือว่าดีมาก ให้ 2 คะแนน

พฤติกรรมหรือผลงานที่ชัดเจน ถือว่าดีมาก ให้ 1 คะแนน

ได้คะแนน คะแนน

ลงชื่อ

แบบสังเกตพฤติกรรม

เรื่ององค์ความรู้ภูมิปัญญา มีคุณค่าพาพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชื่อกลุ่ม..... ปี.....

คำชี้แจง : ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม แล้วสรุปผลการประเมินการสังเกต
ดังนี้

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. การอภิปราย 1.1) อภิปรายครบทุกประเด็น บันทึก และสรุปได้อย่างเป็นระบบ (3) 1.2) อภิปรายครบทุกประเด็น สรุปไม่ชัดเจน (2) 1.3) อภิปรายไม่ครบทุกประเด็น สรุปไม่ชัดเจน (1)			
2. นำเสนอผลงาน 2.1) นำเสนอได้อย่างสนใจ มีเนื้อหาสาระครบถ้วน (3) 2.2) นำเสนอผลงานได้บางส่วน ไม่ครอบคลุม (2) 2.3) นำเสนอผลงานได้น้อย (1)			
3. การร่วมกิจกรรมกลุ่ม 3.1) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มทุกขั้นตอน (3) 3.2) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มได้บางส่วน (2) 3.3) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มน้อย (1)			

ระดับคุณภาพ

3 = ดี , 2 = พอใช้ , 1 = ปรับปรุง

สรุปผลการประเมินการสังเกต

ดี 11 - 12 คะแนน

พอใช้ 9-10 คะแนน

ปรับปรุง ต่ำกว่า 8 คะแนน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบตรวจแบบสำรวจ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน.....

ชื่อสกุล.....

คำชี้แจง :ครูตรวจสอบผลการทำแบบสำรวจสรุปผล ดังนี้

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1.การเลือกภูมิปัญญา 1.1 มีความเหมาะสม สอดคล้องตรงตามประเภทและเป็นระบบ (3) 1.2 มีความเหมาะสม สอดคล้องตรงตามประเภทแต่ไม่เป็นระบบ (2) 1.3 ไม่เหมาะสม ไม่ตรงตามประเภทและไม่เป็นระบบ (1)			
2.การบันทึกรายละเอียด 2.1 บันทึกชัดเจน มีตัวอย่างประกอบครบทุกประเด็นและวิเคราะห์ตรงตามประเภท (3) 2.2 บันทึกชัดเจน มีตัวอย่างประกอบแต่วิเคราะห์ไม่ตรงตามประเภท (2) 2.3 บันทึกไม่ละเอียด ไม่มีตัวอย่างประกอบและวิเคราะห์ไม่ตรงตามประเภท (1)			
3.การนำเสนอผลงาน 1. นำเสนอได้อย่างสนใจ มีเนื้อหาสาระครบถ้วน (3) 2. นำเสนอผลงานได้บางส่วน ไม่ครอบคลุม (2) 3. นำเสนอผลงานได้น้อย (1)			

ระดับคุณภาพ 3 = ดี , 2 = พอใช้ , 1 = ปรับปรุง

สรุปผลการประเมินการสังเกต

ดี 10 - 12 คะแนน

พอใช้ 8 - 10

คะแนนปรับปรุง ต่ำกว่า 8 คะแนน

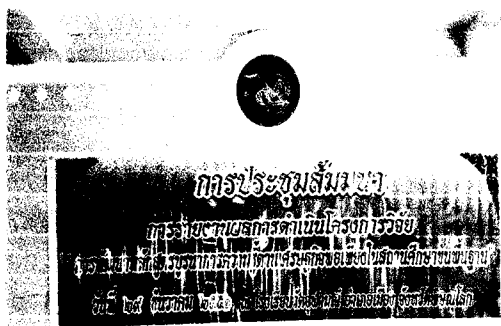
ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

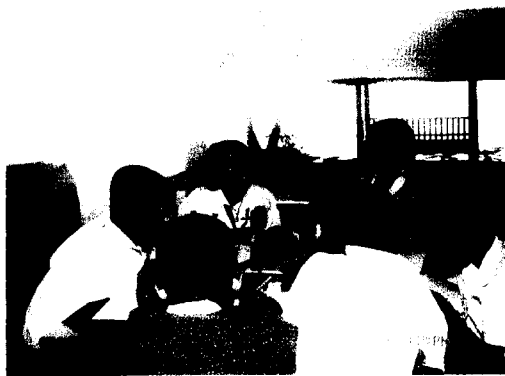
ภาคผนวก ข
ภาพประกอบกิจกรรม

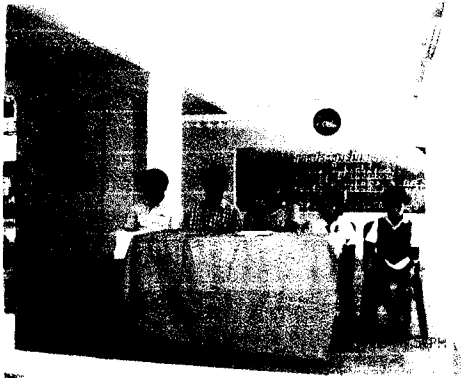
ภาพประกอบการดำเนินงานโครงการวิจัย
การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โครงการวิจัยการ
พัฒนาหลักสูตรบูรณา
การความรู้ด้าน
เศรษฐกิจพอเพียงใน
สถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

ภาคผนวก ก

ประวัติผู้วิจัย

ส่วน ค : ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ – นามสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญาณิษฐ์ ศศิวิมล
Assistant Professor Chayanit Sasiwimol
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 1006 01341 396
3. ตำแหน่งปัจจุบัน รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
4. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000
โทรศัพท์สำนักงาน 0-5523-0597 โทรสาร 0-5523-0597 โทรศัพท์มือถือ 081-887-5911
E-mail : S-sasiwimol@psru.ac.th
5. ประวัติการศึกษา
ปริญญาตรี วิชาเอกการประถมศึกษา วิชาโทภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ปริญญาโท สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย
 - 7.1 หัวหน้าโครงการวิจัย
 - 7.1.1 การพัฒนาการสอนรายวิชาหลักการสอนด้วยยุทธวิธีสตอรี่ไลน์ สำหรับ
นักศึกษาปริญญาตรี สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
 - 7.1.2 การพัฒนาครูและโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม
 - 7.1.3 การจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพครูด้านการคิดในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
พิษณุโลก เขต 1
 - 7.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว มีดังนี้
 - 7.2.1 การวิเคราะห์หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2543 (ปี 2545) แหล่งทุน
: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
 - 7.2.2 การประเมินภายนอก ระยะเตรียมการ โครงการนำร่องปฏิบัติการศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก (ปี 2545) แหล่งทุน : กระทรวงศึกษาธิการ
 - 7.2.3 เจตคติและความต้องการในการศึกษาต่อที่สถาบันราชภัฏพิบูลสงครามของนักเรียน
ในจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย (ปี 2546) แหล่งทุน : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม

- 7.2.4 การพัฒนาความต้องการในการเข้ารับการศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอนของบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่บริการของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม (ปี 2546) แหล่งทุน : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 7.2.5 การพัฒนาการสอนรายวิชาหลักการสอนด้วยยุทธวิธีสตอรีไลน์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม (ปี 2546) แหล่งทุน : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 7.2.6 การวิจัยเพื่อวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง (ปี 2547) แหล่งทุน : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- 7.2.7 การวิจัยและพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาและฝึกอบรม เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้” (ปี 2547) แหล่งทุน : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- 7.2.8 การวิจัยการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม (ปี 2547) แหล่งทุน : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- 7.2.9 การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพครูด้านการคิดในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 (ปี 2550) แหล่งทุน : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- 7.2.10 การพัฒนาความสามารถในการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสำหรับครูประจำการในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก แหล่งทุน : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ผู้ช่วยนักวิจัย

1. นางสุภาภรณ์ บัณฑิตย์
Mrs.Supaporn Bunthit
2. เลขหมายบัตรประชาชน 3 6599 00054 392
3. ตำแหน่งปัจจุบัน กรรมการ โปรแกรมการศึกษาปฐมวัย
4. หน่วยงานที่สามารถติดต่อได้
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
รหัสไปรษณีย์ 65000 โทรศัพท์ 055-230597 โทรสาร 055-230597
5. ประวัติการศึกษา
ปริญญาตรี การประถมศึกษา วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก
ปริญญาโท การศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

6. ผลงานวิจัย

- 6.1 สภาพการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
แหล่งทุน : ส่วนตัว ปีการศึกษา 2536
- 6.2 การศึกษาเปรียบเทียบการใช้เกมการศึกษาประเภทการตัดต่อรูปแบบที่มีตัวชี้นำกับ
รูปแบบที่ไม่มีตัวชี้นำที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเล่นต่อภาพและความพึงพอใจของ
เด็กก่อนประถมศึกษา แหล่งทุน : ส่วนตัว ปีการศึกษา 2542
- 6.3 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชน
เขตการศึกษา 7 แหล่งทุน : ส่วนตัว ปีการศึกษา 2545